

AZƏRBAYJAN

RESPUBLİKASI

DÖVLƏT ELM VƏ TEXNİKA KOMİTƏSİ

PATENT-LİSENZIYA İDARƏSİ

SƏNAYE

MÜLKİYYƏTİ

RƏSMİ BÜLLETEN N 1

BAKİ - 1997

Ихтиралара аид библиографик мә'луматларын мүәҗҗәшләшдирилмәси үчүн бејнәлхалг ИНИД кодлары

60 - кәмиш ССРИ-ниң мұафизә сәнәдлариниң нөвү вә нөмрәси	46 - патентни дәрч едилмә тарихи
11 - патентни нөмрәси	51 - бејнәлхалг патент тәснифаты-ның индекс (индексләри) (БТТ)
21 - әризә сәнәдиниң гејдијјат нөмрәси	54 - ихтираның ады
22 - әризә сәнәдиниң верилмә тарихи	57 - ихтираның рефераты
23 - сәрки илқинлији тарихи	71 - әризәчи, өлкәний коду
31 - илқин әризә сәнәдиниң тарихи	72 - ихтираның мұәлифи, өлкәний коду
32 - илқинлик тарихи	73 - патент сәһиби, өлкәний коду
33 - илқинлик өлкәний коду	86 - РСТ үзрә әризә сәнәдиниң гејдијјат нөмрәси вә верилмә тарихи
43 - әризә сәнәдин дәрч едилмә тарихи	

Әмтәә нишанларына аид библиографик мә'луматларын мүәҗҗәшләшдирилмәси үчүн бејнәлхалг ИНИД кодлары

600 - ССРИ шәһадәтнамәлариниң нөмрәләри вә тарихләри	450 - дәрч едилмә тарихи
111 - гејдијјатын сыра нөмрәси	540 - әмтәә нишанының тәсвири
151 - Азәрбајҗан Республикасының дәвләт рејестриндә гејдијјат тарихи	551 - нишаның коллектив олмасына тәриш
181 - гејдијјатын фәалијјәтиниң битдији тарих	510 - әмтәә вә/вә ја хидмәтләрин сијаһысы
210 - әризә сәнәдиниң гејдијјат нөмрәси	526 - мұафизәдән чыхарылан элементләр
220 - әризә сәнәдиниң верилмә тарихи	591 - верилмиш рәнкләрә кәстәриш
230 - сәрки илқинлији тарихи	554 - һәчм нишаны
320 - илқинлији олан әризә сәнәдиниң тарихи	730 - әмтәә нишаны әризәчисиниң вә ја сәһибиниң ады вә үнваны, өлкәний коду
330 - ИМУТ 3-чү маддәсиниң стандартына мұафиг биринчи әризә сәнәдиниң верилдији өлкәний вә ја идарәнин коду	800 - Мадрид сазиши вә протоколу үзрә әмтәә нишанларының бејнәлхалг гејдијјатына даир мә'луматларын мүәҗҗәшләшдирилмәси

AZƏRBAYJAN

RESPUBLİKASI

DÖVLƏT ELM VƏ TEXNİKA KOMİTƏSİ

PATENT-LİSENZIYA İDARƏSİ

SƏNAYE

MÜLKİYYƏTİ

RƏSMİ BÜLLETEN N 1

BAKİ - 1997

Международные коды ИНИД для идентификации библиографических данных, относящихся к изобретениям

60 - вид и номер охранного документа бывшего СССР 11 - номер патента 21 - регистрационный номер заявки 22 - дата подачи заявки 23 - дата выставочного приоритета 31 - номер приоритетной заявки 32 - дата приоритета 33 - код страны приоритета	43 - дата публикации заявки 46 - дата публикации патента 51 - индекс(ы) Международной патентной классификации 54 - название изобретения 57 - реферат изобретения 71 - заявитель (и), код страны 72 - автор (ы) изобретения, код страны 73 - патентообладатель, код страны 86 - регистрационный номер и дата подачи заявки РСТ

Международные коды ИНИД для идентификации библиографических данных, относящихся к товарным знакам

600 - номер(а) и дата(ы) свидетельства СССР 111 - порядковый номер регистрации 151 - дата регистрации в Госреестре Азербайджанской Республики 181 - дата прекращения действия регистрации 210 - регистрационный номер заявки 220 - дата подачи заявки 230 - дата выставочного приоритета 310 - номер приоритетной заявки 320 - дата подачи первой заявки 330 - код страны или ведомства по стандарту ВОИС ст.3, куда была подана первая заявка 450 - дата публикации 511 - указание класса или классов в соответствии с Международной классификацией	фикацией товаров и услуг для регистрации знаков (Ниццкая классификация) 540 - изображение товарного знака 551 - указание на то, что знак является коллективным 510 - перечень товаров и/или услуг 526 - исключение из охраны отдельных элементов 591 - указание заявленных цветов 554 - пространственный знак 730 - имя и адрес заявителя или владельца товарного знака, код страны 800 - идентификация данных, относящихся к международным регистрациям товарных знаков по Мадридскому соглашению и Мадридскому протоколу

МҮНДӘРИЧАТ

Бөлмә 1. Рәсми һиссә

Гыргызыстан Республикасы Һөкүмәти илә 6
Азәрбајчан Республикасы Һөкүмәти арасында сәнаје
мүлкһижәтинини муһафизәси сәһәсиндә әмәкдашлыг
һаггында Сазыш

Бөлмә 2. Ихтиралар

Азәрбајчан Республикасынын Дөвләт рејестринә 20
дахил едилмиш ихтира патентләри һаггында
мә'луматларып дәрчи

Бөлмә 3. Әмтәә нишанлары вә хидмәт нишанлары

Азәрбајчан Республикасы Дөвләт рејестринә дахил 92
едилмиш әмтәә нишанлары вә хидмәт нишанлары
һаггында мә'луматларып дәрчи

Көстәричиләр 129

Өлкәләрин адларынын тәгдими үчүн икиһәрәфли 138
кодлар

РЕДАКЦИЈА ШУРАСЫ

А.Мирзэчанзадэ - Шуранын сэдри
М.Сејидов - Шуранын сэдр мұавинни
Р.Мехтијев - Шуранын үзвү
Ј.Фәришвәр - Шуранын үзвү, мәс'ул нчрачы
И.Һәсәнов - Шуранын үзвү
Т.Јагубова - Шуранын үзвү
З.Һачыјев - Шуранын үзвү
Н.Әлијева - Шуранын үзвү
Ф.Әфәндијев - Шуранын үзвү
З.Мустафајев - Шуранын үзвү, тәрчүмәчи-редактор
А.Һәсәнов - Шуранын үзвү, редактор

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

А.Мирзаджанзаде - Председатель Совета
М.Сеидов - Заместитель председателя Совета
Р.Мехтиев - член Совета
Ю.Фаривер - член Совета, ответственный исполнитель
И.Гасанов - член Совета
Т.Якубова - член Совета
З.Гаджиев - член Совета
Н.Алиева - член Совета
А.Әфәндиев - член Совета
З.Мустафаев - член Совета, переводчик-редактор
А.Гасанов - член Совета, редактор

индекс - 1401010000

(С) Дөвләт Елм вә Техника Комитәси
Патент-Лисензија идарәси

ISBN 5 - 89600 - 195 - 9

Бөлмә 1. Рәсми һиссә.

Раздел 1. Официальная часть.

Гырғызыстан Республикасы Һөкүмәти илә
Азәрбајчан Республикасы Һөкүмәти арасында
сәнаје мүлкијјәтинин мүәфизәси сәһәсиндә әмәкдашлыг
һаггында

С А З И Ш

Бундан сонра Тәрәфләр адланан Гырғызыстан
Республикасы Һөкүмәти вә Азәрбајчан Республикасы
Һөкүмәти,

иәи дөвләт арасында тарихән јаранан мүнасибәтләри
нәзәрә алараг,

тичарәт-игтисади вә елми-техники әмәкдашлыгы
инкишаф етдирмәк истәјәрәк,

сәнаје мүлкијјәтинин сәмәрәли вә адекват
мүәфизәсинин бу чүр әмәкдашлыгын инкишафы үчүн
зәрури шәрт олдугуну етираф едәрәк,

бу мәгсәдлә сәнаје мүлкијјәти мүәллифләринин вә
сәнибләринин һугуларынын мүәфизәси үчүн гаршылыгы
әлверишли шәраит јарадымасынын зәрурилијјини дәрк
едәрәк,

ашағыдакылар барәдә разылыға кәлдиләр:

М а д д е 1

Тәрәфләр, иштиракчысы олдуглары вә ја олачаглары
бу Сазишә вә дикәр бејнәлхалг мүгавиләләрә мүвафиг
олагаг гаршылыгылы фәјда вә бәрәбәрлик әсасында
ихтиралара, сәнаје нүмунәләринә, әмтәә нишанлары вә
сәнаје мүлкијјәтинин башга объектләринә һугуларынын
мүәфизәси вә истифадәси сәһәсиндә әмәкдашлыгы һәјата
кечирир вә инкишаф етдирирләр.

М а д д а 2

Тәрәфләрин әмәкдашлығы ашағыдакы истигамәтләрә
јөнәлдиләчәкдир:

сәнаје мүлкијјәтинин объектларинә һүгуларын
мұафизәси вә истифадәси илә бағлы мәсәләләрин
тәнзимләнмәси;

сәнаје мүлкијјәтинин мұафизәси саһәсиндә милли
һүгуи актларын ујунлашдырылмасы;

Гыргызыстан Республикасында Азәрбајчан
Республикасы әризәчиләринин вә Азәрбајчан
Республикасында Гыргызыстан Республикасы
әризәчиләринин мұафизә сәнәдләринин верилмәси барәдә
әризәләрин тәгдим олунмасы вә бахылмасы проседурунун
гаршылыгылы шәкилдә садәләшдирилмәси;

сәнаје мүлкијјәтинин мұафизәси саһәсиндә
информасија, норматив вә дикәр сәнәдләр, һабелә тәчрүбә
вә мүтәхәссисләр мұбадиләси.

М а д д а 3

Сәнаје мүлкијјәтинин мұафизәси саһәсиндә бир дәвләтин
физики вә һүгуи шәхсләри дикәр дәвләтин әразисиндә,
ејни һүгуи мұафизә васитәләриндән һәмин әсасларла вә о
һәчмдә истифадә етмәклә, бу дикәр дәвләтин
ғанунверичилији илә онун өз физики вә һүгуи
шәхсләринә һазырда верилмиш вә ја вериләчәк
һүгулардан вә имтијазлардан истифадә едәчәкләр.

Бунула јанашы, Тәрәфләр бу Сәзишлә
тәнзимләнмәјән мәсәләләр үзрә 1883-чү ил 20 март
тарихиндә гәбул олунмуш вә 1967-чи ил 14 ијул
тарихиндәдә Стокһолмда јенидән бахылмыш сәнаје
мүлкијјәтинин мұафизәси һагтында Парис
Конвенсijasынын мүддәаларыны тәтбиғ едәчәкләр.

М а д д а 4

Төрөфлөрдөн һәр бири ашагыдакылары тө'мин едән зәрури тәдбирләр көрәчәкләр:

өз әразисиндә сәнаје мүлкијјәти объектләри үзрә әввәлләр верилмиш ССРИ-нин мүһафизә сәнәдләринин фәалијјәтини гәбул етмәк;

истифадәнин һәјата кечирилдији өлкәнин һүгуи актларына ујгун олараг, мүәллифлик шәһадәтнамәләри вә ССРИ шәһадәтнамәләри илә мүдафиә олунмуш ихтиралардан вә сәнаје нүмунәләриндән истифадәјә көрә мүәллифләрә һаг өдәнилмәси;

ихтиралар үзрә ССРИ-нин мүәллифлик шәһадәтнамәләринин вә сәнаје нүмунәләри үзрә ССРИ-нин шәһадәтнамәләринин галан фәалијјәт мүддәти үчүн милли патентләрә чеврилмәси;

мүһафизә олунан объектин һәмин объект үчүн әризе верилән күнә гүввәдә олан ганунверичиликдә нәзәрдә тутулуш мүһафизә габилитәти шәртләринә ујгун кәлмәмәси мотиви әсасында ССРИ-нин мүһафизә сәнәдләри үзрә сәнаје мүлкијјәти объектләринә верилмиш милли мүһафизә сәнәдләринин гүввәсинин һәр ики дөвләт әразисиндә ләғв едилмәси;

һәр ики дөвләтин әризәчиләринә вә онларын патент мүвәккилләринә милли мүһафизә сәнәдләринин верилмәси үчүн әризәләри вә ССРИ-нин мүһафизә сәнәдләринин милли мүһафизә сәнәдләринә чеврилмәси үчүн вәсәтәтләри рәсмиләшдирилмәк, һабелә һәмин әризе вә вәсәтәтләрлә бағлы јазышмалары рус дилиндә апармаг һүгуғларынын верилмәси.

М а д д а 5

Төрөфләр е'тираф едирләр ки, Гырғызыстан Республикасынын вә Азәрбајчан Республикасынын

истәнилән физики вә ја ыгути шәхси, әкәр мұвариф оларағ ССРИ-ниң мұәллифлик шәһадәтнамәси вә ја шәһадәтнамәси верилмиш ихтира вә јахуд сәнаје нүмунәси үзрә милли патент верилмәси үчүн патент саыби вә ја онларын сәләһијјәтли нүмајәндәси тәрәфиндән вәсәтәт галдырылан күнәдәк һәмин ихтиранын јахуд сәнаје нүмунәсиниң гануни истифадәсинә башланмышса, һәмин ихтирадан вә ја сәнаје нүмунәсиндән лисензија мұғавиләси бағламадан истифадә етмәк ыгугуну өзүндә сахлајыр.

Белә һалда, мұәллифләрә һағларынын өдәнилмәси кәстәрилән ихтира вә ја сәнаје нүмунәси әразисиндә истифадә едилән, јахуд едиләчәји дәвләтин ганунверичилијиндә мұәјјән олунмуш гәјдада һәјата кечирилир.

М а д д ә 6

Мұһафизә сәнәдләринин алынмасы үчүн әризә тәғдим едиләркән, мұһафизә сәнәдләри алынаркән вә онларын гүввәдә сахланмасы мүддәтиндә һәр ики дәвләтин патент вәкилләри гаршылығлылығ принципи әсасында, бу заман јалһыз милли әризәчиләрин марағларыны тәмсил етмәклә, ишләри бирбаша һәмин дәвләтләрин патент идарәләри илә апара биләрләр. Һәмчинин, бир дәвләтин милли әризәчиләринә онун ыгути актларында мұәјјән олунмуш гәјдада гаршылығлылығ принципләри әсасында ыгут верилир ки, мұһафизә сәнәдләринин алынмасы вә онларын гүввәдә сахланмасы үзрә ишләри билаваситә о бири дәвләтин патент идарәси илә апарсынлар.

Бир дәвләтдән олан әризәчинин әризә сәнәдләри милли илкинлијин олмасы барәдә бу дәвләтин патент идарәсинин тәсдиг етдији мәлүматлар олдугда дикәр дәвләтин патент идарәси тәрәфиндән гәбул едәчәкдир.

М а д д ө 7

Сәнаје мүлкіјјәтинин мұһафизәси вә истифадәси илә бағлы әризәләрини тәғдим олунамасына, мұһафизә сәнәдләринини верилмәсинә, оңларыни гүввәдә сахланылмасына вә диқәр бұғуги мәзмушулу һәрәкәтләрә корә рүсумларыни одәнилмәси, һабелә диқәр хидмәтләр көстәрилмәсинә корә өдәнишләрини апарылмасы
Гыргызыстан Республикасы вә Азәрбајчан Республикасынын ганунверичилијјиндә ивәзәрдә тутулушу һәчмләрдә вә валјугада һәјата кечирилир.

М а д д ө 8

Тәрәфләр өз үзәрләринә иггисади, сәнаје, елми вә техника әмәкдашлығ һағгында икитәрәфли сазишләрә сәнаје мүлкіјјәти объектләринини мұһафизәси барәдә мүддәаларын дахил едилмәси илә бағлы өңдәлик көтүрүрләр.

М а д д ө 9

Бу Сазишин һәјата кечирилмәси кедишиндә Тәрәфләрин бир-биринә көндәрдикләри бүтүн сәнәдләр рус дилиндә тәғдим олуноур.

М а д д ө 10

Бу Сазишин һәјата кечирилмәси үзрә мәс'ул тәшкилатлар Тәрәфләрин ашағыдакы патент идарәләридир:

Гыргызыстан Республикасында - Гыргызыстан Республикасы һөкүмәти јанында Дөвләт интеллектуал мүлкіјјәти агентлијји (“Гыргызпатент”).

Азәрбајчан Республикасында - Азәрбајчан Республикасы Дөвләт Елм вә Техника Комитәсинин патент-лисензија идарәси;

Патент идарәләринин әмәкдашлыг гәјдалары вә шәртләри онлар арасында хусуси сазишләрлә мүәјјән едиләчәкдир.

М а д д ә 11

Бу Сазишдән ирәли кәлән, јахуд онун јеринә јетирилмәси илә бағлы мәсәләләр үзрә фикир ајрылыгы јарандыгы ғалда, Тәрәфләрин нүмајәндәләри мұвафиг мәсләһәтләшмәләр апарачаг вә бу фикир ајрылығынын јолуна гојулмасы үчүн лазыми сә'ј кәстәрәчәкләр.

М а д д ә 12

Бу Сазиш сәнајә мүлкијәтинин мұнафизәси саһәсиндә Тәрәфләрин дикәр өлкәләрлә икитәрәfli вә чохтәрәfli әмәкдашлыгда иштиракына мане олмур.

М а д д ә 13

Бу Сазиш онун гүввәјә минмәси үчүн зәрури дөвләт дахили гәјдаларын һәр бир Тәрәфин јеринә јетирдији барәдә ахырынчы билдириш алындыгы тарихдән гүввәјә минир.

М а д д ә 14

Бу Сазиш беш ил мүддәтиндә гүввәдәдир вә әкәр Тәрәфләрдән бири бу Сазишин гүввәсини дајандырмаг нијјәти барәдә онун нөвбәти мүддәтин гуртармасына алты ај ғалмыш дикәр Тәрәфә јазылы шәкилдә билдириш

вермәзсә, автоматик оларак сопракы бешилик мүддәтләре узатыла тасдыр. Бу Сазини гүвәсини гәгв сдилмәси нәр ики дәвләтин физики вә күтуги шәхсләринә верилмиш вә ја вериләчәк мүкафизә сәнәдләрини гүвәсинә тохунмур. Тәрәфләрин гаршылыгылы разылыгы илә бу Сазинә дәјишикликләр вә әләвәләр едилә биләр.

1997-чи ил “ ” тарихиндә шәһәриндә гыргыз, әзәрбајчан вә рус дилләриндә олмагла ики әсл нүсхәдә имзаланыб, һәмчинин бүтүн мәгнләр ејни гүввәјә маликдир.

Азәрбајчан Республикасы
Һөкүмәти адындан

Гыргызыстан Республикасы
Һөкүмәти адындан

СОГЛАШЕНИЕ

между Правительством Азербайджанской Республики и
Правительством Кыргызской Республики
о сотрудничестве в области охраны промышленной
собственности

Правительство Азербайджанской Республики и
Правительством Кыргызской Республики, именуемые в
дальнейшем Стороны,

принимая во внимание исторически сложившиеся
отношения между двумя государствами,

желая развить торгово-экономическое и научно-
техническое сотрудничество,

признавая, что необходимым условием для
развития такого сотрудничества является эффективная
и адекватная охрана промышленной собственности,

сознавая необходимость создания с этой целью
взаимных благоприятных условий для охраны прав
авторов и владельцев промышленной собственности,
согласились о нижеследующем:

Статья 1

Стороны осуществляют и развивают
сотрудничество в области охраны и использования прав
на изобретения, промышленные образцы, товарные
знаки и другие объекты промышленной собственности
на основе взаимной выгоды и равенства в соответствии
с настоящим Соглашением и иными международными
договорами, участников которых они являются или
будут являться.

Статья 2

Сотрудничество Сторон будет направлено на:

урегулирование вопросов, связанных с охраной и использованием прав на объекты промышленной собственности;

гармонизацию национальных правовых актов в области охраны промышленной собственности;

взаимное упрощение процедуры подачи и рассмотрения заявок на выдачу охранных документов заявителям Азербайджанской Республики в Кыргызской Республике и заявителям Кыргызской Республики в Азербайджанской Республике;

обмен информацией, нормативными и иными документами, а также опытом и специалистами в области охраны промышленной собственности.

Статья 3

В области охраны промышленной собственности физические и юридические лица одного государства будут пользоваться на территории другого государства теми же преимуществами, которые предоставлены в настоящее время или будут предоставлены законодательством этого другого государства его физическим и юридическим лицам, используя те же средства правовой защиты на тех же основаниях и в том же объеме.

При этом по вопросам, не урегулированным настоящим Соглашением, Стороны будут применять положения Парижской конвенции об охране промышленной собственности от 20 марта 1883 года, пересмотренной в Стокгольме 14 июля 1967 года.

Статья 4

каждая из Сторон примет необходимые меры, обеспечивающие:

признание действующих на своей территории ранее выданных охранных документов СССР на объекты промышленной собственности;

выплату авторам вознаграждения за использование изобретений и промышленных образцов, защищенных авторскими свидетельствами и свидетельствами СССР,

в соответствии с правовыми актами того государства в котором имело место указанное использование;

преобразование авторских свидетельств СССР на изобретения и свидетельств СССР на промышленные образцы в национальные патенты на оставшийся срок действия;

прекращение действия на территории обеих государств национальных охранных документов на объекты промышленной собственности, выданных по охранным документам СССР, по мотивам несоответствия охраняемого объекта условиям охраноспособности, предусмотренным законодательством, действовавшим на дату подачи заявки на этот объект;

предоставление заявителям обеих государств и их патентным поверенным права оформлять заявки на выдачу национальных охранных документов и ходатайства на преобразование охранных документов СССР в национальные охранные документы, а также вести переписку, связанную с этими заявками и ходатайствами на русском языке.

Статья 5

Стороны признают, что любое физическое или юридическое лицо Азербайджанской Республики и Кыргызской Республики сохраняет право использования изобретения или промышленного образца без заключения лицензионного договора, если использование этого изобретения или промышленного образца правомерно началось до даты подачи владельцем охранного документа или его законным представителем ходатайства о выдаче национального патента на изобретение или промышленный образец, на которое или на который выдано авторское свидетельство или свидетельство СССР.

При этом выплата авторам вознаграждений производится в установленном законодательством государства, на территории которого используется или будет использоваться указанное изобретение или промышленный образец.

Статья 6

При подаче заявок на выдачу охранных документов, получении охранных документов и поддержании их в силе патентные поверенные обеих государств на основе принципа взаимности могут вести дела непосредственно с патентными ведомствами этих государств, представляя при этом интересы только национальных заявителей. Национальным заявителям одного государства в порядке, определенном его правовыми актами, также представляется право на основе принципа взаимности вести дела по получению охранных документов и поддержанию их в силе непосредственно с патентным ведомством другого государства.

Заявки на выдачу патента от заявителя одного государства, подаваемые в патентное ведомство другого государства будут приниматься при наличии сведений, заверенных патентным ведомством о национальном приоритете.

Статья 7

Уплата пошлин за подачу заявок, выдачу охранных документов, поддержание их в силе и совершение иных юридически значимых действий, связанных с охраной и использованием промышленной собственности, а также внесение платежей за оказание других услуг производятся в валюте и размерах, предусмотренных законодательством Азербайджанской Республики и Кыргызской Республики.

Статья 8

Стороны принимают на себя обязательство о включении в двухсторонние соглашения об экономическом, промышленном, научном и техническом сотрудничестве положений об обеспечении охраны промышленной собственности.

Статья 9

Все документы, направляемые Сторонами друг другу в ходе реализации настоящего Соглашения представляются на русском языке.

Статья 10

ответственные за реализацию настоящего Соглашения являются патентные ведомства Сторон:

в Азербайджанской Республике - Патентно-лицензионное управление Государственного комитета по науке и технике Азербайджанской Республики;

в Кыргызской Республике - Государственное агентство интеллектуальной собственности при Правительстве Кыргызской Республики (Кыргызпатент).

Порядок и условия сотрудничества патентных ведомств будут определяться специальными соглашениями между ними.

Статья 11

В случае возникновения разногласий по вопросам, вытекающим из настоящего Соглашения или связанным с его выполнением, представители Сторон проведут соответствующие консультации и приложат необходимые усилия к достижению урегулирования этих разногласий.

Статья 12

настоящее Соглашение не препятствует участию Сторон в двухстороннем и многостороннем сотрудничестве с другими государствами в области промышленной собственности.

Статья 13

Настоящее Соглашение вступает в силу с даты обмена письменными уведомлениями о выполнении

Сторонами всех необходимых для этого внутригосударственных процедур.

Статья 14

Настоящее Соглашение будет действовать в течение пяти лет и автоматически продлевается на последующие пятилетние периоды, если одна из Сторон не менее чем за шесть месяцев до истечения очередного периода его действия не уведомит в письменной форме другую Сторону о своем намерении прекратить действие настоящего Соглашения.

Прекращение действия настоящего Соглашения не затронет действия охранных документов, которые выданы или могут быть выданы физическим и юридическим лицам обеих государств.

В настоящее Соглашение могут вноситься изменения и дополнения по взаимному согласованию Сторон.

Совершено в г. Баку «_____» _____ 1997 г. в двух подлинных экземплярах каждый на азербайджанском, кыргызском и русском языках, причем все тексты имеют одинаковую силу.

Для целей толкования положений настоящего Соглашения используется текст на русском языке.

За Правительство
Азербайджанской Республики

За Правительство
Кыргызской Республики

Бөлмә 2. Азәрбајчан
Республикасынын Дөвләт рејестринә
дахил едилмиш ихтира патентләри
һаггында мә'луматларын дәрчи

Раздел 2. Публикация сведений о
патентах на изобретения, внесенных в
Государственный реестр изобретений
Азербайджанской Республики

Бөлмө А. Инсанын
бајати талабларынын тәмин
едилмәси

Раздел А.
Удовлетворение
жизненных потребностей
человека

А 23

(51) А 23 С 9/12, 9/13, А 61
35/66

(52) Р960041

(53) 17.07.96.

(71)(72)(73) Керимов Фазил
Керимбала оглу

(54) Мүаличәви-диетик
турш сүд мәнсулунун
алынма үсулу

(57) Ихтира тиббә вә бајтарлыга,
хүсусән сүд туршусу
бактеријаларынын фәалијјәти
әсасында дәрман васитәләринин
алынмасына, тибби вә бајтарлыг
микробиолокијасына аиддир.
Ихтиранын мәнсәди битки
мәншәли хаммалдан истифадә
әтмәклә, аз әмәк сәрфи илә, садә
үсулла, даһа чоһ сахлама
мүддәтинә малик турш сүд
мәнсулу алмагдыр. Бу мәсәләни
һәлл әтмәк үчүн битки мәншәли
сүд туршусу бактеријалары
стерил сүд мұһитиндә
тәмизләнир, сонра стерил сүд
мұһитинә әкилир, ораја чоһ
чичәкли зәфәранын
чичәкләриндән һазырланмыш
экстракт әләвә едилир, гатылыг
әмәлә кәлинчәдәк 38-39° С
температурда сахланылыр (6-8
саат), даһа сонра алынмыш
мәнсул реализасија едиләнә
гәдәр 5-8° С температурда
сојудучуда сахланыр.

(71)(72)(73) Керимов Фазиль
Керимбала оглы

(54) **Способ** получения
молочно-кислого
продукта

(57) Изобретение относится к
области медицины,
ветеринарии, а именно к
медицинской микробиологии, к
ветеринарной микробиологии
для получения лекарственных
средств на основе молочно-
кислых бактерий и дрожжей.
Задачей изобретения является
получение молочно-кислого
продукта с более длительным
сроком хранения менее
трудоемким способом с
помощью закваски, полученной
из растительного сырья. Для
решения этой задачи молочно-
кислые бактерии, полученные из
растительного сырья после
чистки в молочной среде
просеивают в стерильную
молочную среду с дальнейшей
выдержкой при температуре 28-
39° С в течение 6-8 часов до
получения сгустка, а после
внесения закваски в стерильное
молоко, добавляют стерильный
экстракт, полученный из цветов
многоцветочного шафрана.

А 24

(51) А 24 F 1/30

(11)Р960026

(22) 24.06.88.

((71)(72)(73) Б.М.Әлијев,
А.Г.Фәрзуллајев, С.Б.Әлијев

(54) Түтүн түстүсүнүн
зәрәрсизләшдирилмәси вә
әтирләнмәси үчүн гурғу

(57)Ихтиранын мәнсәди, түтүн

түстүсүнү зэрэри кимјави маддэләрдән, хүсүсән дә консеракен маддэләрдән тәмизләјән вә зәрәрсизләшдирән, әтирләндирән вә тәм дә мүшпчә тә'сири верән гургу јаратмагдыр. Бунун үчүн түгүн түстүсүнү зәрәрсизләшдирән вә әтирләндирән гургу, түгүн түстүсүнү зәрәрсизләшдирмәк үчүн әтирләндиричи маје илә долдурулмуш шәффаф шүшә борудан, түстү өтүрән поролон борудан, јухары учунда кечиди олан түстү кириши үчүн борудан ибарәтдир. Керметик гурашдырылан тыхача кип бәркидилән вә онула бирликдә асан чыхарылан боруларда түстү габарчыгларыны парчалајан сүзкәч јерләшдирилир, әтирләндиричи маје кими исә су илә 3:180 чәки нисбәтиндә легхи јарпагы вә она 2-3 дәфинә јарпагы алава етмәклә тәзә назырыланан мәълулдан истифадә олунар. Бундан башга зәрәрсизләшдирмә вә әтирләндирмә үчүн халг табәбәгиндә тәтбиг олунан гызыл күл јарпагы, чобанјастыгы күшләри, шалфеј, нанә, евкалипг јарпагы, ситрусларын седрасы, сләчә дә дәрман препаратлары-антибиотикләр, сулфониламидләр, аллеркијаја гаршы, агрыкөтүрүчү, бәлгәмкәтиричи вә с. маддәләрдән алава истифадә етмәк олар. Тәклиф олуна гургунын истифадәсиндән әлдә едилән техники сәмәрә, јүксәк әтирләндиричи, мүаличәви вә профилактик еффеқтин алынмасындан ибарәтдир.

(71)(72)(73) Б.М.Алиев,
А.Г.Фарзуллаев, С.Б.Алиев

(54) Устройство для обезвреживания и ароматизации табачного дыма

(57) Изобретение относится к курительным принадлежностям, в частности к кальянам и может найти применение в медицине. Задачей настоящего изобретения является создание устройства, позволяющего повысить эффективность очистки табачного дыма от многих вредных веществ, особенно концентратов, совмещенную с обезвреживающим ароматизирующим и лечебным действием. Для этого устройство для обезвреживания и ароматизации табачного дыма, содержащее сосуд из прозрачного стекла, наполненный ароматизированной жидкостью для обезвреживания табачного дыма, дымовыводящую трубку из поролона и дымовыводящую трубку с переходником на верхнем конце, а также легко снимаемую и герметизируемую трубку, в которую герметично вмонтированы эти трубки, имеет дробитель дымного пузыря, закрепленный на другом конце дымовыводящей трубки, а в качестве ароматизированной жидкости используют свежеприготовленный экстракт или отвар 3:180 из легха и 2-3 лавровых листов. Кроме того, для обезвреживания и ароматизации по желанию можно добавить ко всему этому еще широко применяемые в народной медицине как лечебные препараты лепестки

роз, цветки ромашки, шалфей, мяту, листья эвкалипта, цедру цитрусовых, а также эффективные лекарственные препараты - антибиотики, сульфаномиды, противоаллергические, обезболивающие, отхаркивающие и др. средства. Технический результат, который может быть получен при использовании предлагаемого устройства, заключается в достижении устойчивого ароматизирующего, лечебного и профилактического эффекта

А 61

(51) А 61 В 5/00, 5/20

(11) Р 960077

(22) 04.12.96

(71)(73) А.Əлијев адына
Азәрбајчан Дөвләт һәкимләри
Тәкмилләшдирмә Институту
(72) Һүсәјнов Елдар Јәъя оғлу

(54) Кизли поллакиуријанын
тә'јини үсулу

(57) Ихтира тиббин урологија сәһәсинә аиидир. Ихтиранын әсас мөгсәди поллакиуријанын клиник кизли формаларынын ашкар едилмәсинин дәгиг диагностик үсулунун ызырланмасындан ибарәтдир. Бу мәсәләни һәл етмәк үчүн сидик киссәсинин орта эффектив һәчми ($V_{орта}$), сидик ифразынын тезлији (n) өлчүләр вә $J_n = V_{орта}/n$ дүстуру илә поллакиурија индекси (J_n) тә'јин олунур. Һәмин дүстурла јаш груплары үзрә норматив кәстәричиләр тә'јин едилир вә $J_n < J_{норма}$ олдугда кизли поллакиурија ашкара чыхарылыр

(71)(73) Азербайджанский

Государственный институт
усовершенствования врачей им.
А.Алиева
(72) Гусейнов Эльдар Яхья оглы

(54) Способ определения
скрытой поллакиурии

(57) Изобретение относится к медицине, а именно к урологии. Задачей изобретения является повышение точности диагностики выявления клинических скрытых форм поллакиурии. Для решения этой задачи измеряют средний эффективный объем мочевого пузыря ($V_{ср}$) и частоту мочеиспусканий (n), определяемую спонтанным ритмом мочеиспусканий и определяют индекс поллакиурии (J_n) по формуле $J_n = V_{ср}/n$, по которому разрабатывают нормативные показатели по возрастным группам и при $J_n < J_{норм}$ диагностируют скрытую поллакиурию.

(51) А 61 В 17/00

(11) 19.04.96

(22) Р 960032

(71)(73) Н.Нәриманов адына
Азәрбајчан Тибб Универститети
(72) Кәримов Елхан Емин Оғлу,
Әскәров Сабир Балаш оғлу,
Бәјрамов Һикмәт Халид Оғлу

(54) Дишсиз јухары чәнә үчүн
чыхан протез

(57) Дишсиз јухары чәнә үчүн чыхан протез тиббә, хүсуси оларар ортопидик стоматолокијаја аидир. Ихтиранын мөгсәди, еластик пластмасын сәмәрәли јерләшдирилмәси вә бәрк вә еластик базис пластмасларынын мөһкәм бирләшдирилмәси васитәсилә протезә адаптасија мүддәтини азалтмаг, протезин

(72) Гаджиев Джаббар Ниятулла оглы, Абасов Бейбала Хуткар оглы, Ашуров Бахрам Магамед Расул оглы

(54) **Способ органосохраняющей операции при множественных травмах паренхиматозного органа**

(57) Способ органосохраняющей операции при множественных травмах паренхиматозного органа относится к медицине, а именно к абдоминальной хирургии - сберегающим операциям на паренхиматозных органах, в частности - селезенки. Задачей настоящего изобретения является повышение эффективности проведения органосохраняющих операций, обеспечение надежного гемостаза, прочного закрытия посттравматической раневой поверхности, упрощение техники оперативного вмешательства и избежания наложения дополнительно травмирующих тканей швов. Поставленная задача достигается тем, что в известном способе предварительно в раны вкладывают гемостатическую марлю, склеивают, накладывают пластический опорный каркас на всю поврежденную поверхность органа, в качестве которого используют аутоапоневротический лоскут, затем фиксируют его натягиванием периспленального протеза из гемостатической марли и сверху его подшивают края большого сальника на ножке или свободно.

(51) А 61 В 17/00
(11) P960076

(22) 01.11.96.
(71)(73) Н.Нариманов алыша
Азербайжан Тибб Университети
(72) Юсубов Юнис Амираслан
оглу, Гулиев Акиф Гусейн оглу

(54) **Гулаг сејваны дефектинин чэрраи мўаличە ўсулу**

(57) Гулаг сејваны дефектинин чэрраи мўаличەси тибб елминэ, даъа дэгиг десэк, пластик чэрраијјэје аиддир. Ихтиранын эсас мэгсэди гулаг сејванынын кениш дефектлэри заманы онун там анатомик формасыны бэрпа етмэк үчүн Филатов саплыгынын бир көвдэчијини дефектин кэнарына көчүрдүкдэн сонра сејванынын ьүндүрлүјүнү аутогыгырдаг көчүрмэк јолу илэ јох, икинчи көвдэчији биринчинин үстүнэ чевириб тикмэклэ јаратмагдан, эмэлијатларын сајыны вэ мўаличэ мүддэтини азалтмагдан ибарэтдир. Гојулмуш масэлени јеринэ јетирмэк үчүн Филатов саплыгыны дефект наийэсинэ көчүрдүкдэн сонра гидаландырычы көвдэчији сэрбэстлэшдириб, 180° чевириб, габагчадан көчүрүлмүш ьиссэнин там анатомик формасы јарадылып.

(71)(72) Азербайджанский
медицинский университет им.
Н.Нариманова
(72) Юсубов Юнис Амираслан
оглы, Гулиев Акиф Гусейн оглы

(54) **Способ хирургического лечения дефекта ушной раковины**

(57) Способ хирургического лечения дефекта ушной раковины относится к медицине, а именно к пластической хирургии. Задачей изобретения является восстановления анатомически правильной формы ушной раковины при обширных дефектах за счет использования второй ножки филатовского стебля, что исключает оперативное вмешательство на другом участке тела для взятия хряща, уменьшение послеоперационных осложнений и сокращению сроков лечения. Поставленная задача в известном способе хирургического лечения дефекта ушной раковины, путем формирования филатовского стебля на боковой поверхности шеи, позади ушной раковины, миграции одной ножки стебля на край дефекта достигается тем, что вторую ножку стебля отсекают, стебель рассекают по его верхней части по всей длине, нижнюю часть стебля разворачивают на 180°, укладывают на верхнюю часть раневыми поверхностями друг к другу и пришивают, при этом край нижней части стебля образует противозавиток.

(51) А 61 В 17/58

(11) Р 960005

(60) SU 1683720

(22) 24.06.88

(71)(72)(73) Элизаде Ч.Э.,
Тъмэзов М.М.

(54) Сүмүкләрин уздылмасы үчүн Элизаде Ч.Э. гургусу

(57) Ихтира тибб техникасына, даһа доғрусу, сүмүкләрин уздылмасы вә тәсбит олунмасы үчүн нәзәрде тутулмуш гурғуја андир.

Ч.Э.Элизаде тәрәфиндән тәклиф олунмуш гурғу, телескопик шәкилдә бир-бири илә әлагәләндирилмиш вә шуруплар үчүн дәликләри олан плунчер чүгү шәклиндә һазырланмыш ики көвдәдән ибарәтдир. Көстәрилмиш плунчер чүгүнә, бағлајычы гурулушу олан бирләшдиричи боручуг васитәси илә цилиндр вә поршендән ибарәт һидравлик өтүрүчү бирләшдирилмишдир. Гурғунун тәтбиг олунмасы, сүмүк тохумаһынын травмаја мәрүз галма тәһлүкәсини азалдыр.

(71)(72)(73) Ализаде Ч.А.,
Тахмазов М.М.

(54) Устройство Ализаде Ч.А. для удлинения кости

(57) Изобретение относится к медицинской технике. Для упрощения конструкции при снижении травматичности костной ткани телескопически связанные корпуса выполнены в виде плунжерной пары с отверстиями под шурупы. С плунжерной парой посредством соединительной трубки с запорным устройством соединен гидравлический привод в виде цилиндра и поршня.

(51) А 61 В 17/60

(11) Р 960004

(60) SU 162715

(22) 18.10.88

(71)(72)(73) Ализаде Ч.Ә., Азизов Т.М., Дадашов О.И., Исмаилов О.Ә., Тәймазов М.М.

(54) **Компресс-дистракция аппараты**

(57) Ихтира, тибб техникасына, даа доғрусу остеосинтезин бајата кечирилмәси үчүн пәзәрде тутулмуш турғуја аиддир. Бәр бири үзәриндә кичик каретләри вә мил тутгачлары олан ики штанг јерләшдирилмиш, һәрәкәт етмә имканына малик, чәкилиб бајлана билән голлар үзәриндә гурашдырылмыш, ики чәрчивәдән ибарәт компрессион-дистракцион аппарат тәклиф олунмушдур. Мил тутгачлары, көвдәдә шарнир шәклиндә јерләшдирилмиш вә һәмчинин өз новбәсиндә, јивли штанглар үзәриндә отурдулмуш вә гајкалар васитәси илә, милләр исә мил тутгачлары вә тутгачларын охлары үзрә көвдәнин ојмагларындан кечән винтләр васитәси илә тәсбит олунмуш, каретләрин јарыгларында шарнир шәклиндә бәркидилмиш мил тутгачлардан назырланмышдыр.

(71)(72)(73) Ализаде Ч.А., Азизов Т.М., Дадашов О.И., Исмаилов О.А., Тахмазов М.М.

(54) **Компрессионно-дистракционный аппарат**

(57) Изобретение относится к медицинской технике, а именно к устройствам для осуществления остеосинтеза. Цель изобретения - устранение возможности появления в спицах упругих напряжений. Аппарат содержит две рамы,

смонтированные на стяжках с возможностью перемещения, на которые устроены по две штанги с каретками и спицедержателями.

Спицедержатели выполнены из держателей спиц, шарнирно устроены в корпусе, которые, в свою очередь, также шарнирно закреплены в пазах кареток, посаженных на резьбовые штанги и фиксируемых гайками, а спицы фиксируются винтами, проходящими через торцовые втулки корпуса держателя спиц и осей самих держателей.

(51) А 61 В 17/60

(11) P960064

(22) 04.10.96

(60) 1690733 А 1

(32) 15.11.91

(71)(73) А. Чапаридзе адына 3 №-ли Шәһәр клиник хәстәханасы

(72) Бабајев Чинкиз Агаәли оғлу, Бабајев һүсәјн Агаәли оғлу, Балакишијев Елмар. Шаһин оғлу, Гулијев Әждәр Мәммәдулу оғлу, Гулијев Вағиф Рзабала оғлу

(54) **Фәгәрә сүтүнунун коррексиясы үчүн турғу**

(57) Ихтира тиббә, мәъз ортопедик хәстәликләрин, мәсәлән сколиозун, кифозун, анаданкәлмә будларын чыхыгларынын мүәличәсинә аиддир. Ихтиранын мәгсәди дистракторун узунлугунун тәнзимләнмәси јолу илә фәгәрә сүтүнунун коррексиясынын мәсәфәдән идәрә едилмәсидир. Турғунун тәркибиндә контактсыз тәнзимләнән електрик бошалма чәрәјән мәнбәји, електромагнит индуктор, тиристор вардыр. Дистракторун элементләриндән

жалпыз диструкторун оху магнит хассәли мащәдән казырланыб.

(71)(73) Городская клиническая больница им.А.Джапаридзе

(72) Бабаев Чингиз Агаали оглы, Бабаев Гусейн Агаали оглы, Балакишиев Эльмар Шахин оглы, Гулиев Аждар Мамедгулы оглы, Гулиев Вагиф Рзабала оглы

(54) **Устройство для коррекции позвоночника**

(57) Изобретение относится к медицине, а именно к устройствам для лечения ортопедических заболеваний, например сколиоза, кифоза, врожденного вывиха бедра. Цель изобретения - дистанционное управление коррекцией позвоночника путем безконтактного регулирования длиной дистрактора. Устройство содержит регулируемый электроразрядный источник тока, электромагнитный индуктор, тиристор. При этом из элементов дистрактора исключительно стержень изготовлен из материала с магнитными свойствами.

(51) А 61 F 9/00, А 61 К 31/00, 35/38

(11) Р 960052

(22) 11.09.86

(71)(73) Азербайжан Елми-Тәдгигат Офтальмологија Институту

(72) Насруллаева Нәчәр Мәммәд гызы

(54) **Көрмә синиринин мұхтәлиф нөв**

атрофијаларынын мүәличә үсулу

(57) Ихтира офтальмологијаја анд олуб, көрмә синиринин атрофијасынын мүәличәсиндә тәтбиг олунур.Үсул ашағыдакы гәјда үзрә кечирилр: һәр бир көзә парабулбар олараг күндә 0,5 мл серебролизин 12-15 инјексијаја гәдәр едилр.

(72) Насруллаева Хаджар Мамед кызы

(71)(73)

АзНИИ офтальмологии

(54) **Способ лечения различных форм атрофии зрительного нерва**

(57) Изобретение относится офтальмологии, к способам лечения различных форм атрофии зрительного нерва. Способ осуществляют следующим образом: в каждый глаз парабулбарно вводят ежедневно церебролизин по 0,5 мл. в количестве 12-15 инъекций. Применение церебролизина улучшает гемодинамику глаза и этим в определенной степени предупреждает /предотвращает/ гибель нервных волокон и способствует их возбудимости. Применение препарата является вполне патогенетически обоснованным, эффективным и доступным.

(51) А 61 F 9/00, А 61 К 35/78

(11) Р 960053

(22) 11.09.96

(71)(73) Азербайжан Елми-Тәдгигат Офтальмологија Институту

(72) Әфәндијев Назим Миргасым оғлу, Нәсруллаева Һәчәр Мәммәд кызы, Мәлик-Асланова Пустә Сүлейман кызы, Гасымов Фәхрәддин Јунис оғлу

(54) Көзүн тор гишасынын дистрофијасынын мүәличә үсулу

(57) Көзүн тор гишасынын дистрофијасынын мүәличәси тибб елминә, даһа дегиг офталмологија аиддир вә тор дистрофијасынын мүәличә үсулуна да шамил едилә биләр. Бу ихтиранын мөгсәди көзүн Һемо вә Һидродинамикасына тәһсир кәстәрмәклә патоложи просесин стабилләшдирилмәси, көрмә-рәсептор апаратынын көрмә функцијасынын вә электрофизиоложи кәстәричиләринин јахшылашдырылмасы һесабына тор гишасынын мүхтәлиф формалы дистрофијасынын мүәличәви еффеќтинни артырмагдыр. Тор гишасынын дистрофијасынын бу үсул үзрә мүәличәси заманы конјуктиванын алтына зәфәран күлләриндән һазырланмыш 0,5 %-ли су мәһлулундан ибарәт инјексија едилер. Препаратын күндәлик нормасы һәр бири 0,5 мл мигдарында олан 12-15 инјексијадан ибарәтдир.

(71)(73) Азербайджанский научно-исследовательский институт офтальмологии

(72) Әфәндиев Назим Миргасым оғлу, Нәсруллаева Һәдждар Мәмәд кызы, Мелик-Асланова Пуста Сулейман кызы, Гасымов Фәхрәддин Юнис оғлу

(54) **Способ лечения дистрофии сетчатки**

(57) Способ лечения дистрофии сетчатки относится к медицине, а именно к офтальмологии и касается способа лечения различных форм дистрофии сетчатой оболочки. Задачей данного изобретения является повышение эффективности лечения различных форм дистрофии сетчатки за счет стабилизации процесса путем влияния на гемоди- и гидродинамику глаза, стимуляции функции зрительно-рецепторного аппарата, повышения зрительных функций и улучшение электрофизиологических показателей. Поставленная задача достигается тем, что в известном способе лечения дистрофии сетчатки путем введения подконъюнктивально лекарственного препарата используют 0,5% водный раствор целых цветков шафрана ежедневно по 0,5 мл в количестве 12-15 инъекций.

(51) А 61 К 31/00, 35/14

(11) Р960058

(22) 15.02.93.

(71)(72)(73) Искәндәров Булат Рәимович

(54) Ганахманын мүәличә вә профилактикасы үсулу

(57) Ганахманын мүәличә вә профилактикасы үсулу тиббә аиддир вә мүхтәлиф этнолокијалы ганахмаларда истифадә олуна биләр. Ихтиранын мөгсәди ганахманы тез дајандырмаг, ағырлашмаларын вә өлүм

калдарынын гаршысыны алмагдыр. Гаршыжа гојулмуш мөгсәдә наил олмаг үчүн 5-10 мл 10%-ли калснум хлориди дамара шырнагла дахил етдикдән сонра һәмни ијнә илә 10-40 мл 2-4%-ли натриум бикарбонат јеридилир, сонра 6-7 күн әрзиндә күндә 5-6 дәфә 50-100 мл 2-4%-ли натриум бикарбонатла бирликдә орал гәбул едилән калснум препараты тәјин олунур

(71)(72)(73) Искендеров Булат Рагимович

(54) Способ лечения и профилактика кровотечения

(57) Способ лечения и профилактика кровотечения относится к медицине и может быть использован при кровотечениях различной этиологии. Задачей изобретения является быстрая остановка кровотечения, предотвращение осложнений и смертельных исходов. Поставленная задача достигается тем, что после внутривенного струйного введения 10% хлористого кальция в количестве 5-10 мл, через ту же иглу вводят 2-4% раствор бикарбоната натрия в количестве 10-40 мл, затем орально вводят 2-4% раствор бикарбоната натрия по 50-100 мл 5-6 раз в день в течение 6-7 дней, одновременно с оральным введением препарата кальция.

(51) А 61 К 31/00, 35/14

(11) Р960057

(22) 13.10.92.

(71)(72)(73) Искәндәров Булат Рәхимович

(54) Дамарларын кәскин тромбозунун мұаличә үсулу

(57) Дамарларын кәскин тромбозунун мұаличә үсулу тибба аиддир вә инфаркт, инсулт, тромбоемболија, бабасил, лүмбага вә дикәр хәсталикләрин мұаличәсиндә истифадә олуна биләр. Ихтиранын мөгсәди мүрәккәбләшмәнин гаршысыны алмаг вә хәстәнин сагалма мүддәтини азалтмагдан ибарәтдир. Бу үсул ситрат мәълууну (0,5-0,75%-ли лимон туршусу мәълулу вә ја 2%-ли натриум ситрат мәълулу) шырнагла, сонра исә агры там кечәиә гәдәр дамчы илә дәгигәдә 20-30 дамчы, даһа сонра 0,5-1,0 саат әрзиндә дәгигәдә 4-6 дамчы дамара јеридилмәсиндән вә сонрадан агрыкәсичи үрәк препаратлары вә һепарин истисна олунмагла күндә 3-4 дәфә 200-300 мл мигдарында ағыздан гәбул етмәкдән ибарәтдир. Бу заман хәстәјә чохла су верилмәли, мәдәси јујулмалыдыр, гарын ишләтмә дәрманы верилмәли вә ималә едилмәлидир.

(71)(72)(73) Искендеров Булат Рагимович

(54) Способ лечения острого тромбоза сосудов

(57) Способ лечения острого тромбоза сосудов относится к медицине и может быть использовано при лечении инфаркта, инсульта, тромбоемболии, геморроя, люмбаго и других заболеваний,

вызванных тромбозом сосудов. Задачей изобретения является предотвращение осложнений и сокращения сроков лечения. Способ заключается во внутривенном введении цитратного раствора (0,5-0,75% раствор лимонной кислоты или 2% раствор цитрата натрия для инъекций) струйно, капельно по 20-30 капель до полного снятия болевого синдрома, капельно по 4-6 капель в минуту 0,5-1,0 час с последующим оральным введением его по 200-300 мл 3-4 раза в день без введения обезболивающих, сердечных препаратов и гепарина. При этом показано введение большого количества жидкости, промывание желудка, слабительного и очистительная клизма.

(51) А 61 К 31/00

(11) Р960078

(22) 10.12.93.

(71)(73) Н.Нариманов адына
Азербайжан Тибб Университети

(72) Агајев Мәммәдъәсән
Мәммәдъәсәји оғлу, Гарајев
Гәлиб Шалон оғлу, Горин Елдар
Емиа оғлу

(54) Миокард инфарктынын
кәскин дөврүндә лимфа
ахынынын стимулә едилмәси
үсулу

(57) Миокард инфарктын
кәскин дөврүндә лимфа
ахынынын стимулә едилмәси
үсулу табәбәтә, хүсүсән
кардиолокијаја анддир.
Ихтиранын мөгсәди миокардын
инфаркты заманы үрәк
әзәләсиндә лимфа ахыныны
стимулә едәрәк
лимфасиркулјасијаны јахшылаш-

дырмагла инфаркт әтрафы
сәнијәдән токсикн вә
метаболизмил аралыг
мәъсууларыны орадан
узаглашдырараг, һәмин сәһәдә
кардиомноситләрин оксикенлә
тәчызатыны аргырмагла
инфаркт сәһәсини кичилтмәкдән
ибарәтдир ки, бу да мүаличәнин
еффеќтини артырыр, хәстәлијин
мүхтәлиф агырлашмаларынын
гаршысыны алыр, чарпајы
күнләринин сајыны азалдыр,
пәгичәдә бөјүк игтисади сәмәрә
верир. Лимфа ахыныны стимулә
етмәк үчүн: вена дахилинә 15 мг
сито-макы болјусла вә онун
архасынча, ијүнәни венадан
чыхармадан 15 мг сито-макы
150 мл 5%-ли глюкозада һәлл
едиб, дәгигәдә 30-35 дамчы
олмагла күндә 3 дәфә, 3 күн
мүддәтинә јеритмәклә наил
олмаг олур.

(71)(73) Азербайджанский
медицинский университет им.
Н.Нариманова

(72) Агаев Мамедгасан
Мамедгусейн оғлы, Гараев
Галиб Шалон оғлы, Горин
Эльдар Эмиль оғлы

(54) Способ стимуляции
лимфооттока при
инфаркте миокарда

(57) Способ стимуляции
лимфооттока в остром периоде
инфаркта миокарда относится к
медицине, в частности к
кардиологии. Задачей
изобретения является
повышение эффективности
способа за счет улучшения
лимфоциркуляции в сердечной
мышце, которая способствует
удалению токсических и
метаболических продуктов из

прединфарктной зоны, что ограничивает зону некроза. тем самым предотвращает различные осложнения инфаркта миокарда и сокращает время пребывания больного в стационаре. Поставленная задача в способе стимуляции лимфооттока достигается путем введения внутривенно цито-мака в дозе 15-и мг болюсно и не вынимая иглы из вены, 15 мл цито-мака, разведенного в 150 мл 5% глюкозы со скоростью 30-35 капель в минуту 3 раза в день в течение 3 суток.

(51) А 61 К 31/00

(11) Р960079

(22) 10.12.93

(71)(73) Н.Нәриманов адына
Азәрбајчан Тибб Университетин

(72) Агајев Мәммәдһәсән
Мәммәдһүсейн оғлу

(54) Миокард инфарктын
мүаличә үсүлу

(57) Миокард инфарктын
мүаличә үсүлу тәбабәтә, хүсусән
кардиолокціяја анддир.
Ихтиранын мәтсәди вә вәзифәси
дәрман препаратынын
организмдә оптимал дозасыны
даһми сахламагла
кардиомиоситләрнин
функсијасыны бәрпа етмәкдир.
Бу, мүаличәнин ефектнин
хәјли артырағат, инфарктын
ағырлашмаларынын гаршысыны
алыр, чарпайы күнләрнин
азалдыр ки, буда бөјүк игтисали
сәмәрә верир. Гаршыја гојулмуш
мәгсәдә, ардычыл оларағ
вендахилинә 15000 ТВ һепарин
вә 10 мл солкосерил јетирдикдән
сонра ијнәни венадан
чыхармадан 20 мл солкосерилни
0,9 %-ли 250 мл физиоложи
мәълүлда һәлл едиб 3 күн

мүддәтинә күндә үч дәфә
јеридилмәси илә һәлл олмағ
олур.

(71)(73) Азәрбајджанский
медицинский университет им.
Н.Нариманова

(72) Агаев Мамедгасан
Мамедгусейн оглы

(54) **Способ лечения
инфаркта миокарда**

(57) Способ лечения инфаркта
миокарда относится к медицине,
в частности к кардиологии.
Задачей изобретения является
повышение эффективности за
счет создания постоянной
концентрации препаратов в
организме, что обеспечивает
доступ кислорода к пораженным
участкам сердца, в результате
чего уменьшается осложнение и
сокращается срок пребывания
больных в стационаре.
Поставленная задача
достигается путем введения
последовательно внутривенно
солкосерила в количестве 15000
ЕД, а затем, не вынимая иглы,
капельно 30-35 капель в минуту
вводят 20 мл солкосерила,
разведенного в 250 мл 0,9%
физиологического раствора 3
раза в сутки, в течение 3 дней.

(51) А 61 К 31/185, 31/21, 35/78

(11) Р 960049

(22) 07.08.96

(71)(73) Н.Нәриманов адына
Азәрбајчан Тибб Университетин

(72) Ливанов Михаил Иванович,
Мәммәдов Јағуб Чавад оғлу,
Мустафајева Шүкуфә Сејидаға
гызы, Вәлијева Мәһбүбә Нәби
гызы, Вәлибәјова Фирәнгиз
Мәһәммәд Солтан гызы,
Вәлијева Пәрвиз Мустафа оғлу

(54) **Тимомегалиянын**
мүalicчә үсулу

(57) Бу үсул табәбәгә, мәңз пелнатријаја хас олуб, ушагларда чәнкаләбәнзәр вәзин (thym us) хәстәликләринин мүalicчәсинә аиддир. Ихтиранын мәгсәди тимомегалиянын мүalicчәсинин сәмәрәли үсулуни жарәдылмасы вә гејри-һормонал препаратларын истифадә едилмәси вә орал гәбулу јолу илә мүalicчә мүддәтинин гысалдылмасыдыр. Гаршыја гојулан вәзифә орал јолла глусирам, В₅ витамини, В₁₅ витамини вә С витамининин фармакопејада јол верилән дозаларда вә режимдә 15-30 күн әрзиндә верилмәси илә наил олунур.

(71)(73) Азербайджанский
Медицинский Университет
им.Н.Нариманова

(72) Ливанов Михаил Иванович,
Мамедов Ягуб Джавад оглы,
Мустафаева Шукуфа Сеидага
кызы, Велиева Махбуба Наби
кызы, Велибекова Фирангиз
Магомед Солтан кызы, Велиева
Парвиз Мустафа оглы

(54) **Способ** **лечения**
тимомегалии

(57) Относится к медицине, а именно к педиатрии и касается лечения заболеваний вилочковой железы (thymus) у детей. Задачей изобретения является создание эффективного способа лечения тимомегалии и сокращение срока лечения путем использования негормональных препаратов и введения их орально. Поставленная задача достигается путем введения

орально глицирама, витамина В₅, витамина В₁₅ и витамина С в фармакопейно допустимых дозах и режиме в течении 15-30 дней.

(51) А 61 К 35/26, 35/28

(11) Р 960043

(22) 30.07.96

(71)(73) Н.Нариманов адына
Азербайжан Тибб Универститети
(72) һачыјев Чаббар Нијәтулла
оглу

(54) **Постпленектомик**
синдромун мүalicчә үсулу

(57) Постпленектомик синдромун мүalicчә үсулу табәбәтә аиддир вә белә синдрому олан хәстәликләрин мүalicчәсиндә ишләдилә биләр. Ихтиранын мәгсәди постпленектомик синдромлу хәстәләри дәрманла иммунтәнзимләмәк һесабына мүalicчә етмәкдир. Гаршыја гојулан мәгсәдә чатмаг үчүн мә'лум үсулда постпленектомик синдромлу хәстәләрә фармакопејада нәзәрдә тутулан доза вә режимдә 10 күн мүддәтиндә бир курс спленин вә тактивин тә'јин едилир. Бу үсул постпленектомик синдромлу хәстәликләрин сагалмасына, һәјат тонусунун артмасына вә ән әсасы исә мүхтәлиф иринли хәстәликләрин баш вермәсинин гаршысыны алмаға имкан верир. Тәклиф олунан үсул техники чәһәтдән садәдир, игтисадн чәһәтдән сәмәрәлидир, баһалы аләтләр, дәрманлар тәләб етмир вә һәмчинин амбулатор шәраитдә тәтбиг олуна билир.

(71)(73) Азербайджанский
медицинский университет
им.Н.Нариманова

(72) Гаджиев Джаббар Ниятулла
оглы

**(54) Способ лечения
постспленэктомического
синдрома**

(57) Способ лечения постспленэктомического синдрома относится к медицине и может быть использован при лечении больных постспленэктомическим синдромом. Задачей данного изобретения является лечение больных постспленэктомическим синдромом за счет медикаментозной иммунокорректирующей терапии. Поставленная задача достигается тем, что в известном способе больному постспленэктомическим синдромом назначают 10-ти дневный курс лечения спленином и тактивинном в фармакопейно допустимых дозировках и режиме. Данный способ лечения постспленэктомического синдрома позволяет полное выздоровление больных, повышать жизненный тонус их и самое главное - исключить развитие различных гнойных заболеваний. Предложенный способ технически прост, экономичен, не требует дорогостоящих оборудования, лекарственных препаратов и может быть применен в амбулаторных условиях.

(51) А 61 К 35/26, 28, 38/24,
31/355

(11) P960045

(22)30.07.96

(71)(73) Н.Нәриманов адына
Азәрбајчан Тибб Университети

(72) Начыјев Чаббар Ниятулла
оглу

**(54) Далаг тохумаларынын
ауто трансплантасијасыны
стимулјасија едән үсүл**

(57) Далаг тохумаларынын ауто трансплантасијасы заманы рекенерасијаны стимулјасија едән үсүл тәбабәтә аиддир вә далагын травматик зәдаләнмәләринин мүаличәсиндә ишләдилә биләр. Ихтиранын мәгсәди мүхтәлиф тохумаларын, о чүмләдән спленктомијадан сонра далаг тохумасынын ауто трансплантасијасы заманы Т-хелпер стимулјасијасы јолу илә фармаколожу лимфоид тәнзимләмәдән истифадә етмәклә рекенерасијаны сүр'әтләндирмәк вә белә чәрраһи эмәлијјатларын сәмәрәлијини артырмагдыр. Гаршыја гојулан мәгсәдә чатмаг үчүн мә'лум үсүлдә тохумаларын ауто трансплантасијасы заманы рекенерасијаны стимулјасија етмәк мәгсәдилә чәрраһи эмәлијјатдан сонрақы дөврдә фармакопејадә нәзәрдә тутулан доза вә режимдә токоферол асетат, тактивин, спленин вә хорниовик инсан гонадотропини ишләдилир. Бу үсүл көчүрүлүмүш ауто тохумаларын, о чүмләдән далаг ауто тохумасынын там битмәсинә - рекенерасијасына, онларын өз функцијасынын ичрасына даја гыса вахтда башламасына, ән әсасы исә спленектомија илә әлагәдар олан бир сыра агырлашмаларын гаршысына алмаға (өлүм фаизинин азалмасы, постспленектомик сепсис вә постспленектомик синдромун гаршысына алмаға) имкан верир. Тәклиф олуан үсүл

техники чаьатдан сдлэдир, е' тибарлыдыр, итисади чаьатдан самэрэлдир, хусуи алатлар, баьалы аппаратлар вэ дарманлар талаб стмир.

(71)(73) Азербайджанский медицинский университет им.Н.Нариманова
(72) Гаджиев Джаббар Ниятулла оглы

(54) Способ стимуляции регенерации при аутотрансплантации селезеночной ткани

(57) Способ стимуляции регенерации при аутотрансплантации селезеночной ткани относится к медицине и может быть использовано при лечении травм селезенки. Задача данного изобретения является ускорение регенерации при аутотрансплантации различных тканей, в частности селезеночной после спленэктомии за счет медикаментозной лимфоидной регуляции путем Т-хелперной стимуляции и повышение эффективности таких операций. Поставленная задача достигается тем, что в известном способе стимуляции регенерации при аутотрансплантации тканей в послеоперационном периоде в качестве стимулятора регенерации вводят токоферол ацетата, тактивин, спленин и гонадотропин хорионического человека в фармакопейно доступных дозировках и режиме. Данный способ позволяет достичь полноценного приживания пересаженных

аутотрансплантатов, в частности селезеночных, резко сократить сроки начала их функционирования и, самое главное, предупредить связанные со спленэктомией ряд осложнений (снизить процент смертности, предупредить постспленэктомический сепсис и постспленэктомический синдром вторичной иммунодефицит). Предложенный способ технически прост, надежен, экономичен и не требует специальных инструментариев, дорогостоящих лекарственных препаратов и аппаратуры.

(51) А 61 К 35/78

(11) Р 960013

(22) 07.07.93

(71)(73) Н.Нариманов адына Азербайжан Тибб Университети
(72) J.Ч.Маммадов, М.Н.Валијева, Р.Г.Сафаров, М.Х.Элијева

(54) Антикоагулјант вэ фибронилитик феаллыглара малик сапонинлер чэминин алынма усулу

(57) Ихтира тэбабэтэ, хусусэн дэ кимја-эчзаьылыг сэнајесинэ, антикоагулјант вэ фибронилитик активлијэ малик сапонинлер чэминин ьиркан бикэвэри /Ruscus hircanus/ биткисиндэн алынмасына аиддир. Ихтираньн мэгсэди технолоји просеси садэлэщдирмэк вэ ўзи ьалледичэлэрэ гэнаэт етмэклэ алынан мэьсулун кејфијјэтини артырмагдыр. Бунун ўчүн, Ruscus чинсиндэн олан битки хаммалынын екстраксийасы, ьалледичини говдугдан сонра тэкрар чэкдүрмэ вэ тэмизлэнмэси, сүзкэчдэн

кечирилб турудулмасы јолу ила антикоагулант вә фибринолитик активлија малик сапониилар чәминин алынмасы үсулунда, екстраксия 80%-ли этанола, чөкдүрмә вә тәмизтәнмә иса диетил эфири васитәсилә -4--6° С температурда 20-24 саат әрзиндә апарылыр. Тәклиф олунап техники пәтичә биркан бикавәри биткисиндән алынган сапониилар чәминин гаида орта антикоагулант вә фибринолитик активлијә малик олмасылдыр.

(71)(73) Азербайджанский
медицинский университет им.
Н.Нариманова
(72) Я.Дж. Мамедов,
М.Н.Велиева, Р.Г.Сафаров,
М.Х.Алиев.

(54) **Способ получения
суммы сапонинов,
обладающей
антикоагулянтной и
фибринолитической
активностью**

(57) Изобретение относится к медицине, а именно к химиофармацевтической промышленности и касается способа получения суммы сапонинов из иглицы гирканской (*Ruscus hyrcanus*), проявляющей антикоагулянтную активность. Задачей настоящего изобретения является упощение технологического процесса и повышение качества целевого продукта за счет меньшего использования органических растворителей. Для этого в способе получения суммы сапонинов, обладающей антикоагулянтной и фибринолитической активностями путем экстракции

растительного сырья рода *Ruscus*, отгонки растворителя с последующим переосаждением и очисткой, фильтрацией и высушиванием экстракцию проводят 80%-ным этанолом, а осаждение и очистку - диэтиловым эфиром при температуре -4 - -6° С в течение 20-24 часов. Технический результат, который может быть получен при использовании предлагаемого способа, заключается в том, что сумма сапонинов, выделенных из корневища иглицы гирканской, в крови обладает умеренно выраженной антикоагулянтной и фибринолитической активностями.

(51) А 61 К 35/78
(11) Р960014
(22) 19.01.94.
(71)(73) Н.Нәриманов адына
Азәрбајжан Тибб Университети
(72) М.Н.Вәлијева,
Ј.Ч.Мәммәдов, Р.Ә.Һачылы

(54) **Глисирамын алынма
үсулу**

Глисирамын алынма үсулу кимја-әчзачылыг сәнајесинә, хусусән глисирамын чыплаг бијан көкләриндән (*Glycyrrhiza glabra*) алынмасына аиддир. Ихтиранын мәгсәди хаммал ейтијатынын сечилмәсини јахшылашдыран вә екстраксия вахтыны азалдан үсул јаратмагдыр. Бунун үчүн хырдаланмыш бијан көкләринин екстраксиясы, сүзүлмәси, туршу тәсирилә чөкдүрүлмәси, асетонла е'малы, гәләвиләшдирилмәси, сојуг сиркә туршусу илә тәмизләнмәси, спиртлә јујулмасы вә гурудулмасындан ибарәт

глисирамын алынма үсүлүндө көклөр 1-4 мм өлчүсүндө ыссәчилкәрә хырдаланыр, 1: (4-6) нисбәтдә аммоний-карбонатын 0,5%-ли сулу маълулунда 5-6 саат әрзиндә экстраксия олунур. Тәклиф едилмиш үсүлүн истифадәсиндән алынған техника нәтичә, хаммал ентијатындан глисирам алымыны артырмаг вә экстраксия вахтыны азалтмагдыр.

(71)(73) Азербайджанский медицинский Университет им. Н. Нариманова

(72) М.Н. Велиева, Я.Дж. Мамедов, Р.А. Гаджили.

(54) Способ получения глицирама

(57) Способ получения глицирама относится к химико-фармацевтической промышленности и касается получения глицирама из корней солодки голой (*Glycyrrhiza glabra*). Задачей изобретения является создание способа, позволяющего повысить отбор от потенциала сырья и сократить время экстрагирования. Для этого в способе получения глицирама путем экстракции измельченных корней солодки, фильтрации, осаждения кислотой, обработки ацетоном, подщелачивания, очистки ледяной уксусной кислотой, промывки спиртом и сушки корни измельчают до частиц размером 1-4 мм, а экстракцию проводят 0,5% водным раствором карбоната аммония при соотношении 1: (4-6) в течение 5-6 часов. Технический результат, который может быть получен при использовании предлагаемого

способа, заключается в повышении отбора глицирама от потенциала сырья и сокращении времени экстрагирования.

Бөлмә В. Мүхтәлиф технологији просесләр

Раздел В. Различные технологические процессы

В 01

(51) В 01 D 8/00

(11) P960072

(22) 16.10.96.

(71)(73) Фотоэлектроника Елми-Тәдғигат институту

(72) Вәзиров Никмәт Нијази оғлу

(54) Ығычы

(57) Ихтира вакуум техникасына аиддир вә мисал үчүн, вакуум чиязларынын дүзәлдирилмәсиндә истифадә едилә биләр. Ихтиранын бәлләтдији мәсалә ығычынын јени конструксиясыны јаратмагдыр. Ығычыја бұзмәләнмиш элемент дахил едилир. Тәклиф едилән ығычы онула фәргләнир ки, элемент бир бүтөв константан симдән тохунмуш тор шәклиндә елә дүзәлиб ки, торун дешикләринин узунлуғу сим диаметриндән 2,1 дәфәдән чох бөјүк олмур. Симин учлары вә онун орта ыссәси електрик чәрәјаны мәнбәјинә бирләшдирмәкдән өтрү ығычынын көвдәсинин јухары ыссәсиндән вакуумлу сых гајнагланараг чыхарылыб. Ихтиранын техника нәтичәси ығычынын нәгл етмә

имканынын ва узун
омүрүлүүнүн артырымасы
васитәси илә онун кејфијәтинин
артырымасыдыр ва онун
донунун ачылма сүрәтинин
тапымләмә имканынын
јардымасыдыр.

(71)(73) Научно-
исследовательский институт
Фотозлектроники
(72) Везиров Хикмет Ниязи оглы

(54) Ловушка

(57) Изобретение относится к области вакуумной техники и может быть использовано при изготовлении, например, вакуумных установок. Задача изобретения - разработка новой конструкции ловушки. Ловушка включает в себя гофрированный спиральный элемент. Предлагаемая ловушка отличается тем, что элемент выполнен в виде сетки, сплетенной из цельного куска константовой проволоки таким образом, что длина просветов ячеек сетки превышает диаметр проволоки не более, чем в 2,1 раза, причем концы провода и ее средняя часть выходят наружу из ловушки в ее верхней части и вакуумно-плотно введены в нее. Технический результат, который может быть получен при осуществлении изобретения, заключается в повышении качества ловушки путем увеличения ее проводимости и долговечности, а также обеспечения возможности регулирования скорости оттаивания.

(51) В 01 D 53/28
(11) P96007

(22) 09.04.96
(71)(72)(73) А.З.Әбдүлҗәсанов,
А.М.Расулов, Б.Б.Һүмбатов,
Е.Г.Шаһбазов.

(54) Карбоһидрокен
газларында һидрат әмәлә
кәлмәсинин гаршысыны
алмаг үчүн инһибитор

(57) Ихтира, табиин ва сәмт
газларынын нәглә казырланмасы
саһәсинә, мүстәсиа олараг
карбоһидрокен газларында
һидрат әмәлә кәлмәсинин
гаршысынын алынмасы саһәсинә
ашдыр. Бу мәгсәд үчүн
ашағыдакы нисбәтдә (чәки %)
композиција гаршышындан
истиғадә едиlmәси тәклиф
олунур: изопропил спирти 96,0 -
98,0, суперпластификатор
НКНС-1 - 1,0-0,5 вә галаны су.
Тәклиф олунан композиција
гаршышындан истиғадә
едиlmәдә, газларын нәглә
казырланмасы заманы гаршыја
чыхан техноложии чәтннликләри
арадан галдырмагла метанолун
иткисинин вә хүсуси сәрфинин
25-35% азалмасына имкан
јараныр. Тәклиф олунан
инһибитор метанола нисбәтән
техноложии чәһәтдән даһа
јарарлы вә техникки чәһәтдән
әлвәришлидир.

(71)(72)(73) А.З.Абдулҗасанов,
А.М.Расулов, Г.Г.Гумбатов,
Э.Г.Шахбазов.

(54) Ингибитор
гидратообразования
углеводородных газов

(57) Изобретение относится к области подготовки к транспортировке природных и попутных газов и может быть

использовано для предотвращения гидратообразования углеводородных газов. Задачей настоящего изобретения является создание высокоэффективного ингибитора гидратообразования углеводородных газов с низким удельным расходом и обладающего меньшей токсичностью. Для этого в ингибиторе гидратообразования углеводородных газов на основе водного раствора спирта, в качестве последнего используют изопропиловый спирт и он дополнительно содержит суперпластификатор при следующем соотношении компонентов, % вес.: изопропиловый спирт - 96-98, суперпластификатор НКНС-1 - 1,0-0,5 вода - остальное. Использование предлагаемого ингибитора позволит существенно снизить удельные нормы расхода ингибитора на 25-35% и его потери при подготовке газа к транспорту, Предлагаемый ингибитор по сравнению с метанолом более технологичен и менее токсичен, имеет низкую вязкость и низкую температуру застывания, что позволяет использовать его при транспортировке газоконденсатных систем и в суровых климатических условиях.

В 05

(51) В 05 В 1/16, 7/12

(11) Р 960065

(22) 16.10.96

(60) 1810119 А 1

(32) 14.12.90

(71)(73) «Дәнизнефтгазлајнь»
Дөвләт Елми-тәдғигат Институту

(72) Мустафајев Акиф Рәһим
оглу

(54) Пүскүрдүчү

(57) Ихтира халғ Тәсәррүфатынын мүхтәлиф сәһәләриндә мә'мулатларын сәтьини рәнк боја маддәләри илә ортмәк ишиндә истифадә олуна биләр. О пүскүрмә күчүнү чәлд дәјишдирмәјә имкан верир, истисмар раәатлығы вә ишдә е'тибарлығы илә фәргләнир. Буна көвдәнин өнүнә гојулмуш, дөнмә имканы вә чеврә бојунча мүхтәлиф өлчүлү пүскүрмә дешикләри олан дискин өн сәтьиндә јерләшән бармаға кејдирилмиш дәстәк васитәси илә наил олунар.

(71)(73) Государственный научно-исследовательский и проектный институт по основанию месторождений нефти и газа 'Гипроморнефтегаз'
(72) Мустафаев Акиф Рагим оглы

(54) Распылитель

(57) Изобретение может быть использовано для нанесения покрытий на поверхности изделий в различных отраслях народного хозяйства. Оно позволяет повышать удобство при эксплуатации и надежность в работе. Это достигается тем, что на внешней торцевой поверхности диска выполнен выступ и в нем параллельно торцу корпуса установлена рукоятка. Предложены различные сочленения поворотного диска с рукояткой.

В 21

(51) В 21 В 43/22

(11) Р 960059

(22) 27.09.96

(60) 1427694

(32) 14.04.86

(71)(73) «Дәнизнефтьгазлајиба»

Довләт Элми-тәдқиғат Институту

(72) Мәммәдов Назим Гәсән

оглу, Әлизадә Әсәд Ибраһим

Әждәр оглу, Сүлейманов Әләкбәр

Бағыр оглу, Оручәлијева Таһирә

Абдулла ғызы, Абдуллајев

Малик Гурбан оглу

(54) Нефти лајдан
сыхышдырма үсулу

(57) Ихтира нефтьчыхарма сәнајесинә анддир. Ихтиранын мәгсәди - нефтьчыхарманын артырылмасыдыр. Бунун үчүн сәтһи-фәал маддә (СФМ) гәләви әләвә етмәклә мәълул вуручу гујулардан лаја вурулур. Нефть һасиледичи гују вәситәсилә чыхарылыр. Гәләви әләвәси (мәълулуну) суја натриум силикат вә спирт әләвә етмәклә алыныр. Мәълул 10 саат әрзиндә дурғун сахланыр, калсиум вә магнизиум дузлары чөкдүкдән сонра гәләви мәълулуну СФМ әләвә едилир. Онларын бири-биринә һибәтләри ашағыдакы кими (күтлә фаизи илә) көстәрилир: СФМ - 0,03-0,1; натриум силикат - 1 - 5; спирт - 0,1 - 1; галаны 100-дәк - су. Гәләви мәълулунун лајда нефтьлә тәмасындан суда емулсија алыныр. Гәләви мәълулунда гәләви кими натриум силикатдан истифадә едилдијинә көрә лајда алынан емулсија мәсәмәли мұһитдән кечдикдә давамлы олур, ајрылмыр. Чүнки гәләви вә СФМ мәълулда микроемулсија һалында олур вә онларын

адсорбсијасы мәсәмәли мұһитлә көскин ашағы дүшүр.

(71)(73) Государственный научно-исследовательский и пректный институт по освоению месторождений нефти и газа

(72) Мәмәдов Назим Гәсән оглы, Ализадә Асад Ибрагим Әждәр оглы, Сулейманов Әләкбәр Бағир оглы, Оруджәлиева Таһира Абдулла ғызы, Абдуллаев Малик Гурбан оглы.

(54) Способ вытеснения нефти из пласта

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности. Цель

изобретения - повышение нефтеизвлечения. Закачивают через нагнетательные скважины водный раствор поверхностно-активного вещества (ПАВ) с щелочными добавками. Добыча нефти происходит через добывающие скважины. Щелочные добавки получают путем смешивания силиката натрия, спирта и минерализованной воды. После отстоя не менее 10 ч после выпадения в осадок кальция и магния к полученному щелочному раствору добавляют ПАВ при следующем соотношении компонентов, мас.% ПАВ 0,03-0,1; силикат натрия 1-5; спирт 0,1-1; минерализованная вода до 100. В пласте при контакте данного щелочного раствора с нефтью образуется высоководная эмульсия типа нефть в воде. Благодаря использования в растворе в качестве щелочи силиката образовавшаяся эмульсия является устойчивой в

процессе фильтрации в пористой среде, т.к. целочь и ПАВ в растворе находятся в виде микроэмульсии, то их адсорбция в пористой среде резко снижается.

Бөлмө С. Кимја,
металлургија

Раздел С. Химия,
металлургия

С 02

(51) С 02 F 1/58

(11) Р 960042

(22) 30.07.96

(71)(73) «Синтезкаучук»
Сумгајыт Истеьсалат Бирлији.

(72) Бабајев Әбүлфәз Исмајыл
оглу, Әлијева Роза Бағыр ғызы,
Виршиков Константин
Владимирович, Дубова
Валентина Яковлевна, Һашымов
Адил Һейдәр оглу, Јусубова
Елвира Надр ғызы.

(54) Синтетик каучук вә
латексләр истеьсалатында
чиркаб суларын
тәмизләнмәси үсүлу

(57) Ихтира кимја вә нефткимја
сәнәјесиндә синтетик каучук вә
латексләр истеьсалаты сәнәсинә
ацдир. Ихтиранын мөгәди
синтетик каучук вә латексләр
истеьсалатында чиркаб суларын
тәмизләнмәсиндә даьа
әлверишли вә универсал
коагулјантын истифадә
олунмасы вә еколожи тәмиз
технологјанын
јарадылмасындан ибарәтдир.
Синтетик каучук вә латексләр
истеьсалатынын чиркаб
сулардан тәмизләнмәсинин

маьийәти ондан ибарәтдир ки,
коагулјант кими дәннз сују вә
јахул рапандан истифадә едилир,
чиркаб сују: коагулјант 1:1 вә
1:0,5 писбәттиндә котүрүлүр,
е'ман исә 15-30 дәгигә
мүддәтиндә 6-30°C температурда
анарылыр.

(71)(73) Сумгайтский завод
«Синтезкаучук».

(72) Бабаев Абулфаз Исмаил
оглы, Алиева Роза Багир кызы,
Виршиков Константин
Владимирович, Дубова
Валентина Яковлевна, Гашимов
Адил Гейдар оглы, Юсубова
Елвира Надр кызы.

(54) Способ очистки
сточных вод
производства
синтетических латексов

(57) Изобретение относится к
области химической и
нефтехимической
промышленности, при
производстве синтетических
каучуков. Задачей изобретения
является использование более
доступного и универсального
коагулянта и создание
экологически чистой технологии
очистки сточных вод
производства синтетических
латексов. Цель способа очистки
сточных вод производства
синтетических каучуков и
латексов в том, что в качестве
коагулянта используют морскую
воду или рапу при соотношении
сточные воды: коагулянт 1:1 и
1:0,5 соответственно, а
обработку ведут при
температуре 6-30°C в течение
15-30 мин.

С 04

(51) С 04 В 7/36, 7/54

(11) Р 960012

(22) 30.03.93

(71)(72)(73) Немајилов Керај
Индајат оглу

(54) Семент итењсалы үсулу

(57) Ихтира тикинти материаллары савәснә, конкрет оларга семент итењсалы үсулуна аиддир. Ихтира өз гаршысында технолокијаның садәләшдирилмәси, сементин кејфијјәтинин артырилмәси, әмәк шәраитинин јахшыландырылмәси мәсәләләрини гојур. Ихтиранын мәнијјәти буңдан ибарәтдир ки, клинкер јаңдырылан собадан тутулмуш тоз, клинкер вә әләвәләрлә бирликдә үјүдүмәмишдән әввәл, маје илә вә јахуд маје пластификаторла гарышдырылыб гурудулур.

(71)(72)(73) Исмаилов Герай
Идаят оглы

(54) Способ производства цемента

(57) Изобретение относится к области строительных материалов, в частности, к способу производства цемента. Задачей изобретения является упрощение технологии, повышение качества цемента, улучшение условий труда. Сущность изобретения заключается в том, что перед подачей уловленной пыли клинкерообжигательных печей на совместный помол с клинкером и добавками, она смешивается с жидкостью или

раствором пластификатора с последующей сушкой

(51) С 04 С 127/15, С 07 С 275/26

(11) Р 960047

(22) 29.10.92

(71)(73) Азербайжан Елимлар Академијасы Ангарлар Кимјасы Институту

(72) Чафаров Абузар Али оглу,
Садыхов Камил Исмаил оглу,
Әлиев Сафијар Мәһәмәд оглу,
Һачыјева Мүшафәрим Адил
пызы

(54) Сојулучу-јаглајычы мајеләрә биосид әләвә

(57) Ихтира сојулучу-јаглајычы мајеләри биоложи зәдәләнмәдән гурујан биосид ангарларына аиддир. Ихтиранын мәгсәди СЈМ-ин антимикроб хәссәләрини јахшылашдырмадыр. Бунун үчүн СЈМ-ләрә биосид әләвә кими мә'лум үсулла еквимолекулјар мигдарда сидик чөвәринин вә формальдеһидин гаршылыгы тә'сириндән алынған формальдеһидә конденсләшмәнин мәһсулу тәтбиг едилер. Бу мәһсулун истифадәсиндән Азерол-1 СЈМ-дә микроорганизмләрин артымы там кәсилер. О, кобәләк әләминдә бөјүк биосид активлијә маликдир вә чох кичик гатылыгыда емулсијалы СЈМ-нин биозәдәләнмәдән мұһафизәси үчүн истифадә олуна биләр.

(71)(73) Институт химии присадок АН Азербайджанской Республики

(72) Джафаров Абузар Али оглу,
Садыхов Камил Исмаил оглу,
Алиев Сафијар Магомед оглу.

Гаджиева Мушафарим Адил
кызы

**(54) Бицидная добавка к
смазочно-охлаждающим
жидкостям**

(57) Изобретение относится к области защиты смазочно-охлаждающих жидкостей от биоповреждений. Задачей изобретения является улучшение антимикробных свойств СОЖ. Для этого в качестве бицидной добавки к СОЖ применяют продукт конденсации мочевины с формальдегидом, полученный взаимодействием эквимолекулярных количеств мочевины и формальдегида известным способом. При использовании указанного продукта рост микроорганизмов в СОЖ Азерол-1 полностью прекращается. Он обладает большой бицидной активностью к грибной флоре и может быть использован в небольших концентрациях для защиты эмульсионных СОЖ от биоповреждений.

С 07

(51) С 07 С 63/00, С 10 F 7/00,
С 07 G 17/00

(11) Р 960006

(22) 27.12.93

(71)(73) «БИОНИКА» фирмасы

(72) А.Н.Әбилов, М.А.Шыхов,
А.Ә.Зәркәров

(54) Гумин туршуларынын
алынма үсулу

(57) Ихтира үзви кимјаја аид
олуб, торфдан гумин
туршуларынын алынма үсулуну

тәкмилләшдирир. кәнд
тәсәррүфаты. сәһијјә вә
микробиолокија сәнајесинлә
истиғадә олуна биләр. һәлл
олунан мәсәлә гумин
туршуларынын дағылманы
истиһна едән, јени еколожи
тәмиз үсулларла алынмасыдыр.
Бу үсул илкин хаммалдан гумин
туршуларыны алмағ үчүн ону
әввәл су бухары васитәсилә
ғыздырылмыш реакторда сулу
ғәләви мәълүлу илә, сонра рН
3,5-4 олана гәдәр сульфат
туршусу илә, даһа сонра су илә
ғарышдырыб, үмуми күгләни
бәрк вә маје һиссәләрә ајырыб
гурутмагдан ибарәтдир. Бунун
үчүн торф 0,4%-ли сулу гәләви
мәълүлу илә 1:10 һисбәтиндә,
40-50°С температурда 2 дәфә
(1,5-2 саат) 20-24 саат
интервалла ғарышдырылыр.
Илкин филтрасијадан сонра
алынмыш сулу маддә икинчи
реакторда әввәл туршу илә,
сонра дистиллә олунмуш су илә
ғарышдырылыр. Бу заман изафи
температур техники су
васитәсилә ашағы салыныр.
Сонра маддә икинчи дәфә
филтрасија олунур,
сентрифугдан кечирилыр вә
гурудулур. Јердә галан туршу
ғалыглаһы сыхылмыш һава
вурмагла нејтраллашдырылыр.
Бу үсулун көмәји илә алынан
техники нәтичә торфун
чәкисинә һисбәтән кифәјәт
гәдәр јүксәк олан кејфијәтли
гумин туршуларынын
алынмасындан ибарәтдир

(71)(73) Фирма «БИОНИКА»

(72) А.Г.Абилов, М.А.Шыхов,
А.А.Заргаров

**(54) Способ получения
гуминовых кислот**

(57) Изобретение относится к органической химии, а именно к усовершенствованию способа получения гуминовых кислот из торфа и может быть использовано в сельском хозяйстве в качестве стимуляторов роста и развития растений, в медицинской и микробиологической промышленности. Решаемой задачей является разработка нового экологически чистого способа получения кислот, исключающего возможность их деструкции. Для этого в способе получения гуминовых кислот из гуминосодержащего сырья путем экстракции его водным щелочным раствором, перемешиваемым в реакторе при подводе тепла водяным паром, подкисления перемешиваемой реакционной массы серной кислотой до pH 3,5-4, смешивания с водой, разделения на твердую и жидкую фазы и сушки, в качестве гуминосодержащего сырья используют торф, экстракцию проводят 0,4%-ным щелочным водным раствором целочи в десятикратном размере по отношению к весу торфа при температуре 40-50°C и перемешивании дважды по 1,5-2 часа с интервалом на отстаивание 20-24 часа, затем, после предварительной фильтрации, проводят подкисление в другом реакторе при отводе излишков тепла технической водой с последующим вымыванием серноокислотного остатка дистиллированной водой, вторично фильтруют, а перед сушкой центрифугируют. Кроме того, в частном случае

выполнения изобретения кислотные отходы вторичной фильтрации нейтрализуют при одновременной продувке сжатым воздухом. Технический результат, который может быть получен при осуществлении разработанного способа, заключается в получении гуминовых кислот высокого качества при удовлетворительном выходе от веса торфа.

(51) С 07 С 275/14, С 10 М 33/20

(11) Р 960048

(22) 07.08.96

(71)(73) Азербайжан Елмләр Академјасы Ашгарлар Кимјасы Институту

(72) Әлијев Сәфијар Мәһәмәд оғлу, Садыхов Камил Исмајыл оғлу, Чафаров Абузәр Әли оғлу, Начыјева Мүшафәрим Адил гызы, Султанова Сима Әли гызы

(54) Диетиламинометил сидик чөвһәринин сојудучу-јаглајычы мајеләрә антимикуроб әләвә кими тәтбиги

(57) Ихтира сојудучу-јаглајычы мајеләри микробиоложи зәдәләнмәдән горујан биосид ашгарларына аиддир. Мүәјјән едилмишдир ки, сидик чөвһәринин формалдеһид вә диетиламинлә конденсләшмә мәъсулу олан диетиламин сидик чөвһәри чох кичик гатылыгларда металларын чилаланмасы просесиндә тәдбиг олуан Азерол-1 сојудучу-јаглајычы мајесинин микроорганизмләр тәрәфиндән биоложи зәдәләнмәсинин гаршысыны тамамилә алыр вә онун ишләмә мүддәтинин хејли артырыр.

(71)(73) Институт химии присадок АН Азербайджанской Республики

(72) Алиев Сафияр Магомед оглы, Джафаров Абузар Али оглы, Садыхов Камил Исмаил оглы, Гаджиева Мушафарим Адил кызы, Султанова Сима Али кызы

(54) Диэтиламинотетраметилмочевина в качестве антимикробной добавки к смазочно-охлаждающим жидкостям

(57) Изобретение относится к применению диэтиламинотетраметилмочевины в качестве биоцидной добавки к смазочно-охлаждающим жидкостям. При использовании указанного продукта рост микроорганизмов в СОЖ Азерол-1 полностью прекращается. Она обладает большой биоцидной активностью к микробной и грибной микрофлоре и может быть использована в небольших концентрациях для защиты эмульсионных СОЖ от биоповреждения.

С 08

(51) С 08 А 240/00, С 10 М 125/00 - 167/00

(11) Р 960051

(22) 27.08.96

(71)(72)(73) Аббасов Ариф Имран оглу, Гусейнов Фаиг Эмер оглу, Элигулиев Рамиз Маммад оглу, Бабаев Эбулфаз Исмайл оглу, Керимов Камил Тејмур оглу, Бабаев Фодајет Чабанкир оглу.

(54) Нефт мәншәли сүрткү жағлары үчүн өзлү ашгарын алынмасы үсулу

(57) Ихтира нефт мәншәли өзлү сүрткү жағларынын температур хассәсини јахшылаштырмаг үчүн истифаде едилән өзлү ашгарын алынмасы үсулуна ьср едилмишшир. Ихтиранын мөгсәди нефт мәншәли сүрткү жағларына алаве едилән молекулјар күтләси 80000 - 125000 олан, механики ве термик стабиллије ве јүксәк өзлүтүк-температур хассәләринве малик олан өзлү ашгарларын алынмасыдыр. Бунун үчүн катализаторун иштиракы иле јүксәк молекуллу дивинилстирол биркә полимерни есасында өзлү ашгарын алынмасы үсулуна, тәркибинде 23-40% (күтлә) стирол олан дивинил-стирол биркә полимерини 75-95°C температурда реаксија зонасында 0,3 - 2,0% (күтлә) мигдарында активләшдиричи изопропиленбензол гидропероксидин иштиракы иле минерал јағ мұбитинде 5-10%-ди (күтлә) гатылыгылы бирчинс ашгар алынана кими термокаталитик парчаланыр. Тәклиф олунав үсул јүксәк гатылаштырычы хассәли ашгар алмаға имкан јарадыр. Бу ашгары алаве етмәклә алыннав јағ, јүксәк өзлүтүк индексин иле, термики ве механики стабиллијини иле характеризә олунав.

(71)(72)(73) Аббасов Ариф Имран оглы, Гусейнов Фаиг Омар оглы, Алигулиев Рамиз Мамед оглы, Бабаев Абулфаз Исмаил оглы, Керимов Камал Тејмур оглы, Асадов Фарамаз Магеррам оглы, Бабаев Фадаят Джахангир оглы.

(54) Способ получения вязкой присадки к нефтяным смазочным маслам

(57) Изобретение относится к вязким присадкам, применяющимся для улучшения вязкостно-температурных свойств нефтяных смазочных масел. Задачей изобретения является получение вязкостной присадки к нефтяным смазочным маслам с молекулярной массой 80000-125000, обладающей хорошей механической и термической стабильностью и высокими вязкостно-температурными характеристиками. Для этого в способе получения вязкостной присадки к нефтяным смазочным маслам на основе высокомолекулярного дивинилстирольного сополимера в присутствии катализатора, дивинилстирольный сополимер, содержащий 23-40% (мас.) стирола, подвергают термокаталический деструкции в среде минерального масла при температуре 75-95°C, в присутствии активатора гидроперекиси изопропилбензола с концентрацией его в реакционной зоне 0,3-2,0% (мас.) до получения однородного 5-10% (мас.) концентрата присадки. Предлагаемый способ позволяет получать загущающую присадку с высокой сгущающей способностью. Масло, полученное с добавкой этой присадки, характеризуется высоким индексом вязкости,

термической и механической стабильностью.

(51) С 08 В 11/12, С 08 J 11/00

(11) Р 960011

(22) 23.03.95

(71)(73)

Азербайджан Республикасы
Елмляр Академијасынын
Полимер Материаллар Институту

(72) J.И.Рустамов,
А.А.Эфэндијев, Ф.М.Садыхов,
Л.П.Авластимов, Т.А.Самэдова,
С.С.Оручов, Н.Э.Гарамэмэдов,
Т.М.Гулијев, Е.В.Рэьимов,
Э.Т.Абдуллајев, Э.П.Чэфэров

(54) Карбоксиметилселлүлозун алынма үсүлү

(57) Ихтира селлүлоз хаммалыны ардычыт оларга натриум гелэвисинин сулу мөүлүлү вә натриум-монохлорасетатла ишлэјиб. сонра алынган күтленин гурудулмасы илэ карбоксиметилселлүлозун алынмасы үсулуна аиддир. Бурада вискоз селлүлозун сәрфини азалтмаг вә мөүсулун кејфијјетини јүксөлтмөк мөгсөди илэ ујгун оларга 50-90% вә 10-50% нисбэтиндэ көтүрүлмүш вискоз селлүлозу вә памбыгтөмизлөмө заводларынын туллантысындан ибарэт хаммал гарышыгындан истифаде олунур. Бу мөгсөдлө вискоз селлүлозуну вә памбыг туллантысыны ајрышыгда ујгун оларга 22 вә 28%-ли натриум гелэвиси мөүлүлү илэ ишлэдикдэн сонра реаксия күтлөсини бирлэшидириб монохлорасетатла алкиллөшидирэрөк алынган мөүсулу гурудулар. һазыр мөүсулда өсас мадденин күтлөси 62,0%, әвэзолунма дәрэчәси 75,0% тәшкил едир ки, бу да

стандартын таләбләрини тә'мин едир.

(71)(73) Институт Полимерных Материалов Академии Наук Азербайджанской Республики (72) Я.И.Рустамов, А.А.Эфендиев, Ф.М.Садыхов, Л.П.Авластимов, Т.А.Самедова, С.С.Оруджев, Г.А.Гарамамедов, Т.М.Гулиев, Э.В.Рагимов, А.Т.Абдуллаев, А.П.Джафаров

(54) Способ получения карбоксиметилцеллюлозы

(57) Изобретение относится к способу получения карбоксиметилцеллюлозы, включающий обработку вискозного сырья водным раствором натриевой щелочи, обработку монохлорацетатом натрия, дозревание и сушку. С целью снижения расхода вискозной целлюлозы и повышения качества продукта, в качестве сырья используют смесь вискозной целлюлозы и отходов хлопкоочистительных заводов в количестве 50-90% и 10-50% соответственно. Вискозную целлюлозу и отход обрабатывают раздельно 22 и 28% водным раствором натриевой щелочи, затем реакционную массу объединяют и обрабатывают монохлорацетатом натрия, после чего осуществляют дозревание и сушку готового продукта. В готовом продукте содержание вещества составляет 62,0%, а степень замещения - 75,0%, что удовлетворяет требованиям стандарта.

(51) C 08 B 11/12, C 08 J 11/00
(11) P 960010
(22) 04.01.94

(71)(73) Азәркимја Довләт Консерни

(72) J.И.Рүстәмөв, А.А.Эфәндијев, Ф.М.Садыхов, Л.П.Авластимов, С.С.Оручөв, Н.Ә.Гарамәмәдов, С.А.Манафов, Ф.Б.Мустафајев

(54) Карбоксиметилселлүлозун алынма үсүлү

(57) Ихтира памбыг селлүлоздан истифадә етмәклә тибдә, јејинти сәнајесиндә, тикинтидә, нефтчыхармада, јујучу тозлара эләвә кими селлүлозун дикәр төрәмәләринин дә алынмасында тәтбиг олуна биләр. Баъа гижмәтли вискоз селлүлозу памбыг туллантылары илә әвәз етмәк, полимерләшмә дәрәчәсини тәнзимләмәк вә мәъсулун рәнкинн јахшылашдырмаг мәгсәди илә памбыгтәмизләмә заводларынын туллантылары әввәлчә 1-4%-ли натриум җипохлорид илә ишләнелир, бу заман памбыг туллантысынын 100%-ли натриум-җипохлоридә нисбәти (күглә һесабы илә) 1: (0,08-0,03) кими көтүрүлүр. Алынған күглә сыххылыр вә 28%-ли натриум гәләвәсинин сулу мәълүлу илә ишләнелир вә 22° С-јә гәдәр сојудулараг натриум-монохлорасетатла алкиләшдирилир, етерификасија үчүн мүәјјән мүддәт сахланылыр вә гурудулур. Алынған КМС-нин рәнки ағ, полимерләшмә вә әвәзолунма дәрәчәләри мүвафиг олараг 200-900, 70-75% олур.

(71)(73) Государственный
концерн «Азербхимия»
Я.И.Рустамов, А.А.Эфендиев,
(72) Ф.М.Садыхов,
Л.П.Авластимов, С.С.Оруджев,
Г.А.Гарамамедов, С.А.Манафов,
Ф.Б.Мустафаев

(54) Способ получения карбоксиметилцеллюлозы

Изобретение относится к
получению
карбоксиметилцеллюлозы из
хлопковой целлюлозы, которая
используется в медицине,
пищевой промышленности,
строительстве, нефтедобыче, в
качестве добавки к моющим
порошкам и т.п., может быть
применено для получения
других производных целлюлозы.
С целью замены дорогостоящей
вискозной целлюлозы на
хлопковые отходы,
регулируя степень
полимеризации (молекулярной
массы) и улучшения цвета
продукта отходы
хлопкоочистительных заводов
предварительно обрабатывают
1-4 %-ным водным раствором
гипохлорита-натрия при
массовом соотношении
хлопкового отхода к 100%-ному
гипохлориту натрия 1: (0,08-0,3).
Затем отжимают и
обрабатывают 28%-ным водным
раствором натриевой щелочи,
охлаждают до 22°C и
алкилируют монохлорацетатом
натрия. После чего полученную
массу подвергают созреванию и
сушат. Полученный КМЦ, имеет
белый цвет со степенью
полимеризации и замещения
200-900, 70-75%
соответственно.

С 09

(51) С 09 К 3/00
(11) Р 960063
(22) 04.10.96
(60) 1707047
(32) 27.07.87

(71)(73) «Диннефтгазлајињ»
Елми-тәдғигат институту
(72) Сүлейманов Әләкбәр Бағыр
оглу, Кәјчәјев Тәһир Баба оглу,
Дашдыјев Рәһим Аббас оглу

(54) Нефтин бухарланмадан горунмасы үчүн һерметикләшдиричи тәркиб

(57) Ихтира нефтгазчыхарма
сәнајесинә аиддир вә
резервуарларын јүксәк
дәвријјәси заманы нефтин әмтәә
резервуарларында бухарланмадан
горунмасы үчүн истифадә олуна
биләр. Ихтира бугадијен, стирол
вә нитрилакрил туршусунун
сополимер латекси,
карбоксиметилоселлүлозун
натриум дузу, нафтен сабуну,
метанолдан ибарәтдир вә
тәркиби ашағыдакы күтлә %-лә
верилир:
карбоксиметилселлүлоз 0,15 -
0,35; нафтен сабуну 14,0 - 18,0;
метанол 1,0 - 3,0; бугадијен,
стирол, натрил-акрил туршусу
сополимерин латекси - галан
һиссәси. Һерметикләшдиричи
тәркибин истифадә едилмәси
һесабына нефтин бухарланмадан
горунмасы сәмәрәлијјини 10
дәфә артырмаға имкан верир.

(71)(73) Государственной
научно-исследовательский и
проектный институт по освоению
месторождений нефти и газа
«Гипроморнефтегаз»

(72) Сулейманов Акпер Багир оглы, Гейчайев Тахир Баба оглы, Дашдыев Рагим Абас оглы

(54) Герметизирующий состав для предохранения нефти от испарения

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности и может быть использовано для предохранения нефти в товарных резервуарах от испарения при высокой оборачиваемости резервуаров. Изобретение позволяет повысить эффективность предохранения нефти от испарения в 10 раз за счет применения герметизирующего состава, состоящего из бутадиена, стирола и нитрилакриловой кислоты, натривой соли карбоксилметилцеллюлозы, мылонафта, метанола при следующем соотношении компонентов, мас. %: натриевая соль карбоксилметилцеллюлозы 0,15 - 0,35; латекс сополимера бутадиена, стирола и нитрилакриловой кислоты остальное.

(51) С 09 К 3/00

(11) Р 960022

(22) 21.05.96

(71)(73) Дөвләт Елми-тәдғигат Ләйиә институту «Дәнизнефтгазләйиә»,

(72) J. Мәммәдәлијев адына Нефт Кимја просесләри институту Ә.Б. Сүлејманов, К.Г. Мәммәдов, С.М. Аббасов, С.А. Сүлејманова, Н.М. Индјуков, J.И. Прјаников, Е.Г. Дубровина

(54) АСФАЛТ-ГАТРАН-ПАРАФИН ЧӨКҮНТҮЛӘ-РИНИН ЈАРАНМАСЫНЫН ГАРШЫСЫНЫН АЛЫНМА-СЫ

(57) Ихтира нефтчыхарма сәнајесинә, хуәсәи тујуларын газымадан, јахуд тәмирдән сонра мәннмсәнилмәсинә анддир. Ихтиранын әсәс мәсәләси тујуәтрафы зонаја дахил олмуш филтрат вә бәрк ниссәцикләри ләјин дәрнелијинә сыхышдырмаг һесабына ишләмәнин сәмәрәлијини арттырмагдыр. Гаршыја гојулан мәсәләни һалл етмәк үчүн ләја гатылыгы 0,6-0,8% олан сулфонол мәълулун вурулур. Вурулан мәълулун һәчми тујуәтрафы зонаја дахил олмуш филтрат һәчминин 3-3,5 мисли гәдәр олмалы вә вурма просеси (0,5-0,7) 10^{-3} м/с сүр'әтлә апарылмалыдыр.

(71)(73) ГосНИПИ «Гипроморнефтегаз» ИНХП им. Ю.Мамедалиева

(72) Ф.Б.Сулейманов, К.Г.Мамедов, С.М.Аббасов, С.А.Сулейманова, Н.М.Индюков, Е.И.Пряников, Э.Г.Дубровина

(54) Способ предотвращения образования асфальтосмолопарафиновых отложений

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности и может быть использовано для предотвращения асфальтосмолопарафиновых отложений (АСПО) в системах добычи и транспортировки нефти. Задачей настоящего

изобретения является повышение эффективности предотвращения АСПО, и удешевление. В качестве ингибитора в нефть вводят нейтрализованные конденсированные нефтяные сульфокислоты, полученные сульфированием ароматических углеводородов газойлевых фракций каталитического крекинга 98% серной кислотой с последующей конденсацией формалином и нейтрализацией гидроокисью натрия, при дозировке не менее 400 мг/л на нефть.

(51) С 09 К 3/00, Е 21 В 43/00

(11) Р 960054

(22) 11.09.96

(60) 1680748 А1

(32) 20.01.89

(71)(73) «Дәнизнефтгазлаjiнә» Дөвләт Елми-Тәдгигат Ләjiнә Институту

(72) Хасәјев Рәјим Ариф оғлу, Абдуллајев Малик Гурбан оғлу, Ибрајимов Сәјад Чаббар оғлу, Нуријев Нуру Бүңјад оғлу, Бајрамов Јасин Алмаз оғлу, Микајылова Рәјилә Нәчәф гызы, Мәмәдова Лалә һачы гызы

(54) Асфалтгатран вә парафин чөкмәсинин тәмиzlәмә үсулу

(57) Ихтира нефтчыхарма сәнәјесинә аиддир. Асфалтгатран вә парафин чөкмәсини кимјәви үсулла тәмиzlәмәк үчүн нәзәрде тутулушду. Ихтирада мәгсәд - асфалтгатран вә парафин чөкмәсинин тәмиzlәнмәсинин еффеkтивлијини артырмагла сыхылмыш газа гәнәәт етмәкдир. Бунун үчүн, јүксәк тәзјиг мәнбәји васитәсилә һәлгәви фәзәјә һазырланмыш

инһибиторун дозаларла вурулмасыны тәмин етмәк ләзымдыр. Инһибитор кими ашағьда көстәрилән тәркибдә күтлә фаизи нисбәти: метанол 49,95 - 49,999; канифол 0,001 - 0,05; сулфонал 50 көтүрүлүр. Һәмин тәркиб газпәјләјычы батарејадан дозаларла вурулмаг шәрти илә чыхарьлан мәһсулун тәркибиндә олан сујун 0,04 - 0,06 %-и гәдәр олмалыдыр. Һазырланмыш инһибитор парафин илә әләгәјә кирәрәк бору диварларында чөкән парафини тәмиzlәјир.

(71)(72)

Научно-исследовательский и проектный институт по освоению месторождений нефти и газа «Гипроморнефтегаз»

(72) Хасәев Рагим Ариф оғлу, Абдуллаев Малик Гурбан оғлу, Ибрајимов Сәјад Джаббар оғлу, Нуриев Нури Буниад оғлу, Байрамов Ясин Алмаз оғлу, Микаилова Рахила Наджаф кызы, Мәмәдова Лала Гәджи кызы

(54) **Способ удаления асфальтосмолистых и парафиновых отложений**

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности и предназначено для удаления асфальтосмолистых и парафиновых отложений с помощью химических средств. Цель изобретения - повышение эффективности удаления асфальтосмолистых и парафиновых отложений при одновременной экономии сжатога газа. Для этого осуществляют дозированную

подачу в кольцевое пространство ингибитора посредством источника высокого давления. В качестве ингибитора состав, содержащий компоненты при следующем соотношении, мас. % метанол 49,95-49,999, канифоль 0,001-0,05; сульфатол 50, дозируют через газораспределительные батареи в количестве 0,04-0,06 мас. % от объема воды, входящей в состав продукции скважин. За счет взаимодействия состава с парафиновой коркой происходит очищение стенки трубы от парафиновых отложений.

(51) С 09 К 7/06, Е 21 В 43/25,

(11) Р 960025

(22) 16.05.95

(71)(73) Довлат Елми-гадигат
Лајинэ институту
«Дэнизнефтгазлајинэ»

(72) Н.Б.Маммадов, Н.Б.Эсədов,
И.И.Рзабəјов, Р.М.Əкбəров

(54) Лајин ишлэмэ үсулу

(57) Полиэтиленгликолул моноалкилфенол əсаслы СФМ-нин сулу мəьлулулу вурмагла лајин ишлэмэ үсулу, онула фəрлэнир ки, гатышыгы 0,6-0,8% (күг.) СФМ-нин сулу мəьлулу лаја дахил олмуш филтрат һəчминин 3-3,5 мисли һəчминдэ гујуэтрафы зонада сүзүлмэ сəр'эти (0,5-0,7) 10^3 м/с олмагла лаја вурулу.

(71)(73) ГосНИПИ
«Гипроморнефтегаз»

(72) Н.Г.Мамедов, Н.Б.Асədов,
И.И.Рзабеков, Р.М.Акперов

(54) Способ обработки
пласта

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности, в частности, к освоению скважин после бурения или ремонтных работ. Задачей настоящего изобретения является обеспечение эффективности обработки за счет полного удаления фильтрата и твердых частиц бурового раствора из призабойной зоны вглубь пласта. Поставленная задача достигается тем, что в пласт вводят водный раствор ПАВ с концентрацией 0,6-0,8% (массовая доля) в объеме, равном 3,0-3,5 отъемам проникшего фильтрата, причем закачку проводят при скорости фильтрации раствора в пристволенной зоне пласта (0,5-0,7) 10^{-3} м/с.

(51) С 09 К 7/02

(11) Р 960016

(22) 14.06.93

(71)(72)(73) Һүсəјнов Т.И.,
Мəммəдтағыздэ Ə.М., Мөвсүмов
А.А., Һүсəјнова Е.Т., Ағажев
Т.Ч., Усубов Е.З.

(54) Килли мəьлул

(57) Ихтира нефт вэ газ гујуларынын газылмасы саһəсинэ, о чүмлэдэн гујуларын газылмасында ишлэдилэн жуучу мајелəрин кимјəви е'малына аиддир. Ихтиранын мəгсəди өзлүлүјүн азалдылмасы һəсабына килли мəьлулларын техноложу хассэлəринин јахшылашдырылмасы, өзлүлүјү азалдан реакентлəрин чохалдылмасы, һəмчинин истьсəлат туллантыларынын истифаде олунмасыдыр.

Бунун үчүн таркибинде кил, КМС, су, өзлүлүү азалдан реакент олан газма мæлулуида, өзлүлүү азалдан реакент кими карбонидракен хаммалынын (јагларын) фурфуролла тæмизләнмәсинин туллантылары) сулфолашмасындан вә натриум гидроксидин сулфолашма мæсулунун нејтраллашмасындан алынан јагларын фурфуролла тæмизләнмәси екстрактынын нејтраллашмыш сулфонаты (SEFO-1) истифадә олунур.

Килли мæлулун структур механики хассәләринә вә өзлүлүүнә даа күчлү тәсир етмәк мæгсәдилә SEFO-1 реакентинин 3-5%-ли сулу мæлул шәкиндә әлавә олунмасы даа мæгсәдәүјүндур.

Тәклиф олунан килли мæлулун истифадәсиндән алынан техники нәтичә ондан ибарәтдир ки, өзлүлүүн азалмасы һесабына мæлулун технологи хассәләри јахшылашыр, һәмчинин истәсалат туллантыларынын истифадәси һесабына өзлүлүү азалдан реакентләрин чешиди артыр.

(71)(72)(73) Т.И.Гусейнов,
А.М.Мамедтагизаде,
А.А.Мовсумов, Э.Т.Гусейнова,
Т.Ч.Агаев, Э.З.Усубов.

(54) Глинистый раствор

(57) Изобретение относится к области бурения нефтяных и газовых скважин, в частности к химической обработке промывочной жидкости для бурения скважин. Задачей изобретения является улучшение технологических свойств глинистого раствора за счет снижения вязкости,

увеличение ассортимента понизителей вязкости, а также утилизация отходов производства. Для этого в буровом растворе, содержащем глину, КМЦ, воду и понизитель вязкости, в качестве понизителя вязкости используется нейтрализованный сульфонат экстракта фурфурольной очистки масел (SEFO-1), полученный сульфонированием углеводородного сырья (отходов фурфурольной очистки масел) и нейтрализацией продуктов сульфирования гидроксидом натрия. Реагент SEFO-1 предпочтительно вводить в виде 3-х, 5%-ного водного раствора для более сильного воздействия на вязкость и структурно-механические свойства глинистой промывочной жидкости. Технический результат, который может быть получен при использовании предлагаемого глинистого раствора, заключается в том, что улучшаются технологические свойства за счет снижения вязкости, кроме того увеличивается ассортимент выпускаемых понизителей вязкости за счет утилизации отходов производства.

С 10

(51) С 10 G 21/14

(11) Р 960056

(22) 25.09.96

(71)(73) Азәрбајчан Елмләр Академијасы академик
J.Һ.Мәммәдәлијев адына Нефт-Кимја просесләри Институту

(72) Һәсәнов Камил Һәсән оғлу,
Мәммәдов Әли Пәнәһ оғлу,
Салманова Чимназ Гафар ғызы,

Чәфарова Рә'на Әлэкбәр кызы,
Сүлейманова Ләтифә Искәндәр
кызы, Мәммәдов Ајдын Нәсир
оглу

(54) Лүминесцент нефт
концентратынын алынма
гајдасы

(57) Ихтиранын мәгсәди: нефт
мәншәли лүминесцент
концентратларын алынма
үсулунун садләшдирилмәси вә
кејфијјәтинин јүксәдилмәси.
Каталитик крекинг просесиндә
элавә мәъсул кими алынған
мәддәнин вакуум говулмасындан
ајрылан, гајнама температуру
400°C-дән јухары олан фраксия
отаг температурунда 1:10
нисбәтиндә һептанла
гарышдырылып вә гарышыға
110-130 дәгигә мүддәтиндә
саатда 10 л/кг сүр'әтилә гуру
НС1 (↑) газы верилер. Реаксия
гарышығы чөкүнтүдән ајрылып,
CO₂ -нин иштиракы илә 120-
125°C температурда филтратдан
һептан говулур вә әсас мәъсул -
лүминесцент концентрат алыныр.
Јахшы лүминесцент
характеристикалы ($\lambda_{\text{лүм}}$ - 500 -
520 нм, уранил нитрата
нисбәтән лүминесценсия
ишығынын интенсивлији 230 -
265%) нефт мәншәли
лүминесцент концентрат бир
мәрьәләдә алыныр.

(71)(73) Институт
нефтехимических процессов АН
Азербайджанской Республики
(72) Гасанов Кямил Гасан оглы,
Мамедов Али Панах оглы,
Салманова Чимназ Гафар кызы,
Джафарова Рена Алекпер кызы,
Сүлейманова Лятифа Искендер
кызы, Мамедов Айдын Насир
оглы.

(54) Способ получения нефтяного люминесцент- ного концентрата

Сушность изобретения:
нефтяную фракцию с
температурой кипения выше
400° С, являющуюся побочным
продуктом процесса
каталитического крекинга
вакуумного отгона нефти,
смешивают с растворителем-
гептаном с одновременной
подачей в смесь сухого
газообразного хлористого
водорода в течение 110 - 130
мин. Выделившийся осадок
отделяют фильтрацией. Из
полученного фильтрата
отгоняют гептан в присутствии
углекислого газа с выделением
целевого продукта.

(51) С 10 М 135/10, С 10 М
137/10, С 10 М 129/14, С 10 М
145/14, С 10 М 155/02, С 10 Н
40/25.

(11) P950017

(22) 13.12.94.

(71)(73) Азәрбајҗан Елмләр
Академијасы Ашғарлар Кимјасы
Институту
(72) К.И.Садыхов, А.Н.Ағаев,
Һ.А.Чавадова, М.Г.Гулијев,
И.Д.Күләлијев.

(54) Сүрткү композисијасы

(57) Ихтира хүсуи
мұһәррикләрин сүрткү
композисијасынын тәркибинә
аиддир. Ихтира сүрткү
композисијасынын физики-
кимјәви вә функционал
хәссәләрини јахшылашдырмаг
үчүн тәклиф олунашдыр.
Көстәрилән мәгсәд үчүн мә'лум
сүрткү композисијасында аз

эффектлин СБ-3у ашгары авадина, жарымсинтетик алкилароматик сульфотуршунун бариум дузу (СБ-6ПС) ашгары авав олунур ки, алынмыш бу ашгарын физики-кимјанн вэ функционал хассаларн дава јашылдыр. Таклиф олунмуш сүрткү композисиясы компонентлари ашагыдакы нисбатда механики гарышдырма үсулу илэ алыныр. Тәркиби (күлә%): БФК-у-4,8 - 5,2; СБ-6ПС-1,1 - 1,5; ИХП-21-2,2-2,6; ПМАД-1,6-2,0; ПМС-200А-0,002-0,004 вэ М-14 минерал јагы 100-э галар. Алынмыш сүрткү композисиясы поршен һәлгеларин конналмасина, сүрткү голу дестинин күлә иткисина, жарыгын мигдарына вэ чокуитүнүн јесун гижәтина керә ДҮИСТ 25770-83 ујгун М-16ИХП-3 эталон јагдан әәмийјәтли дәрәчәлә үстүндүр.

(71)(73) Институт химии присадок АН Азербайджанской Республики

(72) К.И.Садыхов, А.Н.Агаев, Г.А.Джавадова, М.Г.Кулиев, И.Д.Кулалиев.

(54) **Смазочная композиция**

(57) Изобретение относится к составам смазочных композиций для специальных двигателей. Целью изобретения является улучшение физико-химических и функциональных свойств смазочной композиции. Указанная цель достигается путем вовлечения в состав известной смазочной композиции взамен малоэффективной присадки СБ-3у бариевой соли полусинтетических

алкилароматических сульфокислот (СБ-6ПС), обладающей более высокими физико-химическими и функциональными свойствами. Предложенная смазочная композиция получается простым механическим перемешиванием компонентов в следующих соотношениях (в % мас.): БФКу-4,8-5,2; СБ-6ПС-1,1-1,5; ИХП-21-2,2-2,6; ПМАД - 1,6-2,0; ПМС-200А - 0,002-0,004 и минеральное масло М-14 - до 100. Полученная смазочная композиция по износу поршневых колец, по потере массы компонента шатунных вкладышей, по количеству нагара и по суммарной оценке отложений существенно превосходит эталонное масло М-16 ИХП-3 по ГОСТ 25770-83.

(51) С 10 М 101/02, 135/02, 135/08, 135/26.

(11) Р 960035

(22) 15.07.96.

(71)(73) Азербайжан Елмтәр Академијасы Ашгарлар Кимјасы Институту

(73) Абдуллаев Нәсиб Һүсејн оғлу, Мустафајев Назим Пирмәмәд оғлу, Фәрәлијев Вагиф Мәчид оғлу, Маъмудов Ариф Әлиш оғлу.

(54) Сүрткү јағларына авав олунан чохфунксијалы ашгарларын алынма үсулу

(57) Ихтира сулфометилләшдирилмиш алкилсалисил туршусу әсассында сүрткү јағларына авав олунан чохфунксијалы ашгарларын алынмасы саһәсинә андир. Ихтиранын мөгсәди сүрткү јағлары үчүн жүксәк гәләви вэ еләчә дә жүксәк антикоррозија

антиоксидлэшмә хассәләри олан чоһфунксијалы ашгарларын алынмасы еколожи тәмиз вә иткисиз алынма үсудуну јаратмагдыр. Гаршыја гојулмуш мәсәлә сүрткү јағларына әләвә едилән чоһфунксијалы ашгарын сулфометилләшдирилмиш акрил ($C_{14} - C_{18}$) - салисил туршусунун гәләви-торпаг металлларынын Һидроксидләри илә ($80^{\circ} - 150^{\circ} C$) 5 - 6 саат мүддәтиндә гаршылыгылы тәсири илә алынмасы јолу илә һәлл едилер. һәм дә гәләви-торпаг металлларын Һидроксиди карбоксил вә сулфогрушлары, еләчә дә фенол Һидроксидләрини нејтраллашдырмаг үчүн лазым олан һесаблинмиш мигдарда көтүрүлүр. Алкилсалисил туршусу $80^{\circ} - 85^{\circ} C$ -дә она Һидроксиметансульфотуршусунун натриум дузу илә тәсири етмәклә сулфометилләшдирилир, сонунчу исә формальдеидлә натриум-сулфитин сулу мәълудунун гаршылыгылы тәсириндән алыныр. Тәклиф олуан үсүл мә'lум олан үсуллардан сүрткү јағларына әләвә олуан јүксәк антиоксидләшдиричи, антикоррозија вә јума хассәләринә малик јүксәк гәләви әдәдли, еффеќтли чоһфунксијалы ашгарларын алынмасына имкан верир.

(71)(73) Институт химии присадок АН Азербайджанской Республики (72) Абдуллаев Насиб Гусейн оглы, Мустафаев Назим Пирмамед оглы, Фарзалиев Вагиф Маджид оглы, Махмудов Ариф Алиш оглы.

(54) Способ получения многофункциональной

присадки к смазочным маслам

(57) Изобретение относится к получению многофункциональных присадок к смазочным маслам на основе сульфометилированных алкилсалициловых кислот. Задачей изобретения является создание экологически чистого и безотходного способа получения многофункциональной присадки к смазочным маслам с повышенным щелочным числом и улучшенными антикоррозийными свойствами. Поставленная задача достигается тем, что в способе получения многофункциональной присадки к смазочным маслам путем взаимодействия сульфометилизированной алкил ($C_{14} - C_{18}$) салициловой кислоты с гидроксидами щелочноземельных металлов при повышенной температуре, взаимодействие проводят при температуре $80 - 150^{\circ}C$ в течении 5 - 6 часов, причем гидроксид щелочноземельного металла берут в расчетанном количестве, необходимом для нейтрализации гидроксидов карбоксильной, сульфо - групп и фенольного гидроксида. Алкилсалициловую кислоту сульфометилируют гидроксиметансульфонатом натрия при температуре $80 - 85^{\circ}C$, последний получают взаимодействием с водным раствором сернистого натрия. Предлагаемый способ по сравнению с известными позволяет получить высокощелочные эффективные

многофункциональные присадки к смазочным маслам, обладающие высокими антиокислительными, антикоррозионными и моющими свойствами.

(51) С 10 М 135/10, С 10 N 10/04

(11) Р 960036

(22) 15.07.96

(71)(73) Азербайжан Елмләр Академијасы Ашгарлар Кимјасы Институту

(72) Абдуллајев Нәсиб Нүсеји оғлу, Мустафајев Назим Пирәмәмәд оғлу, Фәрзәлијев Вағиф Мәчид оғлу, Маһмудов Ариф Әлиш оғлу.

(54) Сүрткү јағларына әләвә олуан чоһфунксијалы ашгарларын алынма үсулу

(57) Ихтира алкилфенолун сулфотөрәмәләри әсасында сүрткү јағларына әләвә олуан чоһфунксијалы ашгарларын алынмасы үсулларына аиддир. Ихтиранын мәғсәди сүрткү јағларына әләвә олуан алкилфенолјат ашгарларынын антикоррозија хәссәсини јахшылашдырмагдыр. Гаршыја гојулмуш мәсәлә, $C_8 - C_{12}$ - алкилфенолун гидроксиметансулфотуршунун аммоний дузу илә сулфометилләшдирилмәси вә алынмыш мәһсулу калсий вә ја барий - гидроксидлә $70 - 100^{\circ}C$ -дә е'мал етмәклә чоһфунксијалы ашгарларын алынмасы илә һәли едилдир. Гидроксиметансулфотуршунун аммоний дузу формальдеидин аммоний-сулфитин сулу мәһлулу илә гаршылыгы тә'сириндән алыныр. Алынмыш ашгарлар мұәррик јағларында

јүксәк антикоррозија, антиоксидантдирмә вә јума хәссәләринә маликдир. Просес екологичә әләтдән тәмиздир вә демәк олар ки, тудлантысыздыр.

(71)(73) Институт химии присадок АН Азербайджанской Республики

(72) Абдуллаев Насиб Гусейн оглы, Мустафаев Назим Пирмамед оглы, Фарзалиев Вагиф Маджид оглы, Махмудов Ариф Алиш оглы.

(54) Способ получения многофункциональной присадки к смазочным маслам

(57) Изобретение относится к способу получения многофункциональных присадок к смазочным маслам на основе сульфопроизводных алкилфенолов. Задачей изобретения является улучшение антикоррозионных свойств алкилфенолятных присадок к смазочным маслам. Поставленная задача решается получением многофункциональной присадки путем сульфометилирования алкилфенола, где алкил-радикал $C_8 - C_{12}$ гидроксиметансульфонатом аммония с последующей обработкой полученного продукта гидроксидом кальция или бария при $70 - 100^{\circ}C$. Гидроксиметансульфонат аммония получают взаимодействием формальдегида с водным раствором сернистоокислого аммония. Полученные присадки в моторных маслах обладают высокими антикоррозионными,

антиокислительными и
моющими свойствами. Процесс
является экологически чистым и
почти безотходным.

(51) С 10 М 173/00, 125/20,
125/24, 131/04, 133/08, С 10 N
40/22

(11) Р 960046

(22) 20.10.92

(71)(73) Азербайжан Елмләр
Академијасы Ашгарлар Кимјасы
Институту, Баки
Кондиционерләри Елми-истеъсал
Бирлији

(72) Садыхов Камил Исмајыл
оглу, Сәфәров Абузәр Әли оглу,
Кабакөв Марк Александрович,
Әлијев Сәфијар Мәъәмәд оглу,
Агајев Әмирчөбан Нәсир оглу,
Рзајев Едуард Рзајевич, Хархиев
Исмајыл Гәзи оглу

(54) Металларын механики
е'малы үчүн јаглајычы-
сојудучу маје

(57) Ихтира металларын
механики е'малында јаглајычы-
сојудучу мајеләрин тәтбиги
саъсинә аиддир. Ихтиранын
мәсәди кәсичи аләтин
давамлылыгыны артырмаг, е'мал
едилән сәтьләрдә, хусусән дә
чугунда вә ШХ-15 маркалы
подшипник поладындан
назырланмыш деталларын
чилаланмасында наъамарлыгы
азалтмагдыр. Гојулмуш
мәсәләннн һәлл едилмәси үчүн,
тәркибиндә су, хлорланмыш
парафин, тринатриум фосфат,
триэтаноламин, натриум нитрит
вә гејри-ионокен нәмләшдиричи
олан јаглајычы-сојудучу мајејә,
минерал јаг, соапсток вә
монометилөл сидик чөвәри
элавә едилдир. ШХ-15 полады
нүмунәләринин чилаланма
әмәлијатларында мә'лум JCM

Азерөл-2 әвәзинә тәклиф олуан
мајенин тәтбиги кәсичи аләтин
јәрилмәсини азалдыр вә е'мал
просесинин јүксәк
мәксулдарлыгыны сахламагла
е'мал олуномуш сәгьләрин
кејфијәтини јахшылашдырыр.

(71)(73) Институт присадок АН
Азербайджанской Республики,
Бакинское научно-
исследовательское

объединение кондиционеров

(72) Садыхов Камил Исмаил
оглы, Сафаров Абузәр Али
оглы, Кабаков Марк
Александрович, Алиев Сафияр
Мамед оглы, Агаев Амирчөбан
Насир оглы, Рзаев Едуард
Рзаевич, Хархиев Исмаил Гази
оглы

(54) **Смазочно-
охлаждающая жидкость
для механической
обработки металлов**

(57) Изобретение относится к
области применения смазочно-
охлаждающих жидкостей при
механической обработке
металлов. Задачей изобретения
является увеличение стойкости
режущего инструмента и
уменьшение шероховатости
обработанной поверхности,
особенно при шлифовке
деталей из чугуна и
подшипниковой стали ШХ-15.
Поставленная задача решается
тем, что состав смазочно-
охлаждающей жидкости,
содержащей воду,
хлорированный
парафин, тринатрийфосфат,
триэтаноламин, нитрит натрия и
неионогенный смачиватель,
дополнительно вводят
минеральное масло, соапсток и

монометил мочевины. Применение указанной жидкости при операциях шлифовки образцов из стали ШХ-15, взамен известной СЦЖ Азерол-2, позволяет уменьшить износ режущего инструмента и улучшить качество обработанной поверхности при сохранении достаточно высокой производительности процесса обработки.

Тохума, кагыз

Текстиль, бумага

(51) D 01 B 1/06

(11) P 960081

(22) 19.12.96

(60) 1838458 A3

(32) 08.08.90

(71)(73) Коттон инкорпорейтед (АБШ)

(72) Ламберт Х.Вилкс, Вилјам Ф. Лејлор, Мартин Мехнер

(54) Тәмизләнмиш памбыгдан лифли фраксиянын чыхарылмасы үчүн гургу

(57) Тәмизләнмиш памбыгдан лифли фраксиянын чыхарылмасы үчүн гургу бири илә әәмијјәтли дәрәчәдә паралел јерләшән, сәрбәст ырланан вәрдәнәләр јығымыдан ибарәтдир. Вәрдәнәләр јығымы тәмизләнмиш памбыгы гәбул едән биринчи үзә малик олан фасиләсиз траекторија үзрә чеврилирләр. Сыхычы вәрдәнәләр јығымы фасиләсиз траекторијанын икинчи үзү илә јанашы јерләшмишдир. Тәмизләнмәјән памбыгын чыхарылмасы вә чыхарма гургу сунун көмәји илә фасиләсиз

траекторијанын биринчи үзүдән чыхарылмиш тәмиз тохумларын атылмасы үчүн алағ вардыр. Гәмчинин фасиләсиз траекторијанын биринчи үзүгә гәјтәрилмағ үчүн гургу тәрәфиңдә көндәрилән тәмизләнмиш памбыгын дашланмасы үчүн иләјијјат гургу сун вардыр.

(71)(73) Коттон инкорпорейтед (США)

(72) Ламберт Х.Вилкс, Вильям Ф. Лейлор, Мартин Мехнер

(54) Устройство для удаления волокнистой фракции из неочищенного хлопка

(57) Устройство для удаления волокнистой фракции из неочищенного хлопка включает множество свободно вращаемых решатчатых катков, расположенных существенно параллельно друг другу. Множество катков поворотны по непрерывной траектории, которая имеет первую сторону для приема неочищенного хлопка. Множество прижимных катков расположено с примыканием ко второй стороне непрерывной траектории. Имеется приспособление для удаления неочищенного хлопка и выброса очищенного семени, которые были удалены с первой стороны непрерывной траектории при помощи устройства для удаления. Также имеется транспортное устройство для транспортировки неочищенного хлопка, который был возвращен устройством для возврата на первую сторону непрерывной траектории.

Технический результат заключается в том, что полученный продукт обладает галтовочными свойствами и используется в качестве галтовочного рабочего агента при поверхностной обработке деталей.

Тикинти, ма'дэнчилик.

Строительство, горное дело

(51) E 21 B 43/20

(11) P960062

(22) 27.09.96.

(60) 1643707 A1

(32)29.07.88.

(71)(73) «Дэнизнефтвазлајиё»

Елми-Тэдгигат Институту

(72) Сүлейманов Элэкбэр Бағыр оғлу, Абдуллаев Тејмур Ибраһим оғлу, Мәммедов Назим Ысән оғлу, Ахундов Әли Маһмуд оғлу, Сүлейманов Ариф Элэкбэр оғлу.

(54) Нефт арагатылы газконденсат жатағларынын ишләнмә үсүлу

(57) Ихтира нефт газконденсат жатағларынын чыхарма сәнәјесинә аиддир. Мәгсәд - лаја чөкмүш газ конденсатындан истифаде етмәклә карбонидрокен чыхарылмасыны артырмагдыр. Бунун үчүн конденсасија изотерми әјрисинә көрә конденсаты минимум веримдә олан гујулар су вурма гујуларына кечирилир. Конденсат нефт арагатына сыхышдырылып, нефтлә бирликдә нефтли зонада јерләшән гујулардан чыхарылып. Үсүлун тәтбигиндән һәм нефт, һәм дә нефтдә һәлл олмуш конденсат һасилаты артыр. Үсүлун сечилән чәәтләриндән

бири дә одур ки, лаја вурулан суја сәти-фәал маддә вә спирт алава едилир. Онларын һәр биринин суда гатылығы күтлә фаизи илә 0,03 - 0,05 олмалыдыр.

(71)(73)

Научно-исследовательский и проектный институт по освоению месторождений нефти и газа «Гипроморнефтегаз»

(72) Сулейманов Алекбер Багир оғлы, Абдуллаев Тејмур Ибрагим оғлы, Мәммедов Назим Гасан оғлы, Ахундов Али Махмуд оғлы, Сулейманов Ариф Алекбер оғлы

(54) Способ разработки газоконденсатного месторождения с нефтяной оторочкой

(57) Изобретение относится к нефтегазодобывающей промышленности. Цель - повышения коэффициента извлечения углеводородов из залежи за счет использования выпавшего в пласте конденсата в качестве вытесняющего агента. Для этого добывающие газоконденсатные скважины, в продукции которых содержание конденсата достигло минимального значения по кривой изотермы конденсации, переводят под закачку воды. Вытесняют конденсат в нефтяную оторочку и добывают его совместно с нефтью через добывающие скважины в нефтенасыщенной зоне.

E 21 B 43/22

P 960037

SU 1810497 A1

20.08.90

(71)(73) Азербайжан Довлэт Нефт
Сәнајеси елми-тәдғигат вә
Лајинә институту

(72) Әләскәров Валәһ Фирруз
оғлу, Ағаларов Фазил Фәррух
оғлу, Әфәнфијев Ибрағим Јусиф
оғлу, Рағимов Чавид
Абдулләтиф оғлу, Казымов
Шүкүрәли Паша оғлу.

(54) Ејни чинс олмајан
лајлара тә'сир үсулу

(57) Алкилләшмиш күкүрд
туршусу вурмағдан габағ,
алкилләшмиш күкүрд
туршусунун һәр һәчминә 0,08 -
0,1% полиизобутилен
гатышдырылып, 75-120 с⁻¹
градијентли сүзүлмә сүр'әтилә
вурулур.

(71)(73) Азербайджанский
Государственный научно-
исследовательский и проектный
институт нефтяной
промышленности

(72) Алескеров Валех Фирруз
оғлы, Ағаларов Фазил Фәррух
оғлы, Әфәндиев Ибрағим Јусиф
оғлы, Рағимов Джавид
Абдуллятиф оғлы, Казымов
Шукурәли Паша оғлы.

(54) **Способ воздействия
на неоднородный
пласт**

(57) Перед закачкой
алкилированной серной кислоты
ее смешивают с 0,08 - 0,1%
полиизобутиленом к одному
объему алкилированной серной
кислоты и закачивают с
градиентом скорости
фильтрации 75-120 с⁻¹

(51) E 21 B 43/27

(11) P 960038

(60) SU 1740643 A1

(32) 09.10.89

(71)(73) Азербайжан Довләт Нефт
Сәнајеси елми-тәдғигат вә
Лајинә Институту

(72) Әләскәров Валәһ Фирруз
оғлу, Ағаларов Чавид
Абдулләтиф оғлу, Казымов
Шүкүрәли Паша оғлу.

(54) Нефт гујуларынын диб
саһәсинә тә'сир үсулу

(57) Нефт гујуларынын диб
саһәсинә ардычыл оларағ
әввалчә 10 - 12%-ли
натриумкарбонат дузунун сулу
мәълулу вә сонра да ишләнмиш
сулфат туршусу бәрәбәр һәчмдә
вурулур. Натриумкарбонат
нефтин сулфидләшмәсинин вә
чәтин һәлл олан дузларын әмәлә
кәлмәсинин гаршысыны алып.

(71)(73) Азербайджанский
Государственный научно-
исследовательский и проектный
институт нефтяной
промышленности

(72) Алескеров Валех Фирруз
оғлы, Ағаларов Фазил Фәррух
оғлы, Рағимов Джавид
Абдуллятиф оғлы, Казымов
Шукурәли Паша оғлы.

(54) **Способ воздействия
на призабойную зону
нефтяных скважин**

(57) В призабойную зону
нефтяной скважины
последовательно закачивают
водный раствор 10 - 12%-ный
раствор карбоната натрия и
отработанную серную кислоту в
равных объемах. Карбонат
натрия предупреждает
образование
труднорастворимых солей

кальция и сульфирование нефти.

(51) E 21 B 43/02

(11) P 960039

(60) SU 1758214 A1

(32) 26.03.90

(71)(73) Azərbaycan Dövlət Neft Sənəjesi Elmi-tədqiqat və Lajiyə İnstitutu

(72) Мәлик-Асланов Лүтвәли

Суләйман оғлу, Эфәндијев Ибраһим Юсиф оғлу, Казымов Шүкүрәли Паша оғлу, Сейфулова Марија.

(54) Тампонаж мөһлүлү

(57) Ихтиранын мәғзи: мөһлүл ашагыдакы компонентләрдән ибарәтдир: күглә ваьиди илә, портландсемент 100, нефт 4-6, дуз туршусу -11 -13, су 37-39. Тампонаж мөһлүлү, дуз туршусуна ејни вахта нефт вә семент алава етмәклә алыныр. Мөһлүл, тум су тәзаһүрү олан гујуларын диб зонасына басылыр вә онун сүзүлмәси сахланылмагла, бәркимәсини тә'мин едир.

(71)(73) Азербайджанский Государственный Научно-исследовательский и проектный институт нефтяной промышленности

(72) Мелик-Асланов Лютвали Сулейман оғлу, Эфендиев Ибрагим Юсиф оғлу, Казымов Шукурәли Паша оғлу, Сейфулова Мария.

(54) Тампонажный раствор

(57) Сущность изобретения: раствор содержит компоненты, мас.ч.: портландцемент 100; нефть 4-6; соляная кислота 11-

13; вода 37-39. Тампонажный раствор готовят одновременно введением нефти и цемента в раствор соляной кислоты. Раствор продавливается в призабойную зону песководопроводящих скважин и обеспечивает ее крепление при сохранении проницаемости.

(51) E 21 B 43/24

(11) P 960060

(22) 27.09.96

(60) 1340265

(32) 24.05.84

(71)(72) «Дәнизнефтгазлајиә»

Елми-тәдқиғат Лајиә Інституту (72) Сүләјманов Әләкбәр Бағыр оғлу, Ахундов Јавәр Һәмид оғлу, Мәммәдов Назим Һәсән оғлу, Ахундов Әли Маһмуд оғлу, Агаева Минәханым Аслан ғызы

(54) Термики методла нефт чыхарма үсулу

(54) Ихтира нефтчыхарма сәнајесинә, хүсуи һалда јүксәк өзлүгү нефтләрин термики методла чыхарылмасына аиддир. Мәгсәд нефтчыхармаја сәрф олунан енержи хәрчләринин азалдылмасыдыр. Бунун үчүн лајда дахили јанма јаратмамышдан әввәл суворучу гујунун диб зонасы әтрафында мәсамәләрин 15-20%-и гәдәр су арагаты јарадылыр, сонра дахили јанма лајда бухар вә исти су арагаты әмәлә кәлир. Арагаты сыхылмыш һава илә итәләнир. Беләликлә лајдакы нефт бухар вә исти су илә сыхышдырылыр. Она көрә лајын нефт верими артыр. Сыхылмыш һавадан әсасән јанманы сахламаг үчүн истифадә едилдијиндән онун сәрфи азалыр. Үсулун үстүн чәһәтләри бир дә одур ки, јералты вә јерүстү аваданлығын

коррозиясы азальыр, вуручу гујулар газлымыр, термики методла нефт чыхарманын бачми сулашдырма аппаралла лајларда артыр.

(71)(73) Государственный научно-исследовательский и проектный институт по освоению месторождений нефти и газа

(72) А.Б.Сулейманов, Я.Г.Ахундов, Н.Г.Мамедов, А.М.Ахундов и М.А.Агаева

(54) Способ добычи нефти термическим методом

(57) Способ добычи нефти термическим методом путем иницирования в нагнетательной скважине внутрипластового горения и продвижения тепловой оторочки по пласту, отличающийся тем, что, с целью снижения энергических затрат на извлечение нефти, тепловая оторочка создается путем предварительной закачки в нагнетательную скважину оторочки воды размером 15-20% порового объема пласта с последующим иницированием процесса внутрипластового горения.

(51) Е 21 В 49/00

(11) Р 960018

(22) 17.05.96

(60) SU 1640397 A1

(71)(73) Дәрин Нефт вә Газ Проблемләри институту

(72) Р.Ч.Чаваншир, Г.М.Әфәндијев, К.К.Јусифова

(54) Дәрин Нефт кеоложи кәсилишинин дағ сүхурларынын кечиричилијинин тә'јини үсулу

(57) Тәдгиг олуан кеоложи кәсилишинин дағ сүхурларынын кечиричилијинин тә'јини үсулу нефтгазчыхарма санәссинә андыр. Бәмин үсул контрол гујуда нисби газлыма габилитјәти параметри, диференсиал тәзјиг градиентинин тә'јини, ох боју јүкүн, бәтанын фырланма сүр'әти, механики сүр'әти, газычы мајенин сыхлыгы вә сувермә габилитјәтинин олчүлмәси, контрол гујунун дәриллијинин гедитјәтына әсәсланыр вә кечиричилијин дағә дәгиг тә'јини мәгәдилә контрол гујудан көтүрүмүш сүхур нүмунәсинин лај шәраитинә ујгун шәраитдә кечиричилијинин тә'јини, сүхурун бәрклијинин диференсиал тәзјигин функцијасы кими тә'јини, бәрклијин, тәзјигдән асылылыг градиентинин тә'јини, тәдгиг олуан гујуда сүхурун бәрклијинин дәјишмә градиентинин диференсиал тәзјигә олан нисбәтинин тә'јини илә фәргләнир, кечиричилик исә ашағыдакы дүстур васитәсилә тә'јин олунар:

$$K=(C/\varphi H F)^{3,45} \lambda^{-1,55}$$

бурада

φ - диференсиал тәзјиг градиенти, Мпа/м,;

H , дәринлик, м;

F - нисби газлыма габилитјәти параметри;

C - олчү әмсалы;

λ - мајенин шәрти сыра әмсалы.

(71)(73) Институт проблем глубинных нефтегазовых месторождений АН Азербайджанской Республики.

(72) Р.Д. Джаваншир,
Г.М. Эфендиев, К.К. Юсифова

**(54) Способ определения
проницаемости горных
пород геологического
разреза исследуемой
скважины**

(57) Изобретение относится к
нефтегазодобывающей
промышленности.

Целью
изобретения является
повышение точности
определения проницаемости
пород. Для этого измеряют
относительный параметр
буримости и градиент
дифференциального давления,
осевую нагрузку, частоту
вращения долота, механическую
скорость бурения, плотность и
водоотдачу бурового раствора.
Регистрируют глубину скважины.
В контрольной скважине
отбирают керн. Измеряют
проницаемость керна в
условиях, моделирующих
пластовые. Определяют
твердость керна в функции
дифференциального давления и
градиент изменения твердости
от дифференциального
давления. В исследуемой
скважине определяют
отношение градиента изменения
твердости породы по керну к
градиенту дифференциального
давления. Проницаемость пород
определяют из выражения

$$K_{пр} = (C / \varphi \cdot H \cdot F)^{3,45} \lambda^{-1,55}, \text{ где}$$

φ - градиент
дифференциального давления,
Мпа/м; H - глубина, м; F -
относительный параметр
буримости; C - коэффициент

размерности, λ - ранжированный
параметр бурового раствора

(51) E 21 B 47/00
(11) P 960019
(60) SU 1731944 A1
(22) 17.05.96

(71)(73) Дәрин Нефть вә Газ
Јатағлары Проблемләри
Институту

(72) Р.Ч. Чаваншир,
Л.А. Бурјаковски, М.Ә. Казиева

**(54) Килләрдә аномал јүксәк
мәсамә тәзјигиләринин
тәјини үсулу.**

(57) Гују кәсилишини тәшкил
едән килләрдә еластик
далғаларын интервал кечмә
вахтынын өлчүлмәси, бу
гүјмәтләрин килләрин нормал
сыхылмасына ујғун кәлән
гүјмәтләрлә мүгајисәсини,
мәсамә тәзјигиләринин тәјинини
өзүнә дахил едән, килләрдә
мөвчуд олан аномал јүксәк
мәсамә тәзјигиләринин тәјини
үсулундан, онунла фәрғләнир ки,
тәзјигиләрин тәјин дәгиглијинин
артырылмасы мөгсәдилә газыма
кәсилишини тәшкил едән
килләрдән керн нүмунәләри әлдә
едилир, бунарлын мәсамәлији
вә еластик далғаларын кечмә
вахты тәјин едилир, керн үзрә
кил сүхурунун матрисиндә
еластик далғаларын кечмә вахты
тәјин олунур, аномал јүксәк
мәсамә тәзјигинин тәјини
заманы исә прогнозланан
параметр кими килләрдә вә
бунарлын матрисләриндә
еластик далғаларын интервал
кечмә вахтындан истифадә
олунур.

(71)(73) Институт Проблем
глубинных нефтегазовых
месторождений АН
Азербайджанской Республики
(72) Р. Дж. Джаваншир,
Л. А. Буряковский, М. А. Казиева.

**(54) Способ определения
аномально высоких
поровых давлений в
глинах**

(57) Использование:
нефтегазовая геология и
геофизика, технология
выявления и количественной
оценки аномально высоких
поровых давлений в глинах при
бурении скважин, поисках,
разведке и разработке
месторождений нефти и газа.
Отбирают образцы керна из
слагающих буровой разрез глин,
измеряют их пористость и
интервальное время пробега
упругих волн. Определяют
интервальное время пробега
упругих волн в матрице глин.
Аппаратурой акустического
каротажа измеряют
интервальное время пробега
упругих волн в пластах глин
исследуемой скважины. Строят
и аппроксимируют зависимость
логарифма интервального
времени пробега упругих волн в
глинах и в их матрице от
глубины для условий
нормального уплотнения.
Аномально высокие поровые
давления в глинах на любой
глубине качественно и
количественно оценивают по
отклонению фактической
величины логарифма разности
интервального времени пробега
упругих волн в глинах и в их
матрице от линии нормального
уплотнения. Положительный

эффект: относительная ошибка
определения уменьшается в 4-8
раз.

(51) E 21 B 43/11
(11) P 960020
(60) SU 1774987 A 3
(22) 14.03.90.

(71)(73) Дәрин Нефт вә Газ
Јатағлары Проблемләри
Институту
(72) Ј.В.Садыхов, Ә.З.Әмәдов,
А.Ә.Тағызаде, В.Ш.Исхаков,
Е.С.Жидков.

**(54) Гујуларын
перфорасијасы үчүн мәълул.**

(57) Гују перфорасијасы үчүн
маје-мәъсулдар нефт вә газ
лајларынын перфорасија
васитәсилә ачылмасы
эффективлијинин артырымла-
сына јөнәлдилмишдир. Маје
ашағыдакы фаиз тәркибиндәдир:
полимеризасија дәрәчәси 500
олан карбоксилметилселлюлоз
(КМС) - 2-4; ағач гырынтылары
2-4; галан ыссәси - су. Ағач
гырынтылары техники суда 5-7
дәг гарышдырылыр. КМС-500
әләвә едилиб 10 дәг әрзиндә
гарышдырылыр. Бу заман
гујунун мәнимсәнилмә мүддәти
22-24 саата гәдәр азалыр.

(71)(73) Институт проблем
глубинных нефтегазовых
месторождений АН
Азербайджанской Республики
(72) Ю.В. Садыхов, А.З. Ахмедов,
А.А. Тагизаде, В.Ш. Исхаков,
Э.С. Жидков.

**(54) Жидкость для
перфорации скважин.**

(57) Использование: повышение эффективности, вскрытие продуктивных нефтяных и газовых пластов перфорационных отверстий. Жидкость содержит мас. %: карбоксиметилцеллюлоза со степенью полимеризации 500 - 2-4; древесные опилки 2-4; остальное - вода. Древесные опилки перемешивают 5-7 мин в технической воде. Прибавляют КМЦ-500 и перемешивают 10 мин. При этом срок освоения скважины сокращается до 22-24 часов.

(51) E 21 В 33/138

(11) P 960021

(60) SU 1754880 A 1

(22) 15.08.89.

(71)(73) Дәрин Нефть вә Газ Јатағлары Проблемләри Институту

(72) Ј.В.Садыхов, Ә.З.Әмәдов, А.Ә.Тағызәдә, В.Ш.Исхаков, Е.С.Жидков.

(54) Гум тәзаһүрлү гүјудиби зонасынын мөһкәмләндирилмәси үсулу

(57) Гум ихрач едән гүјуларын гүјудиби јахынлығы зонасынын бәркидилмә үсулу; нефть-газчыхарма сәнајесинә аиддир. Мәгсәди: гүјудиби јахынлығы зона кечиричилијини тәбии гүјмәтә јахын сахламағла тәмирарасы дөврүн артырылмасы. Гүјуну гум тыхачындан јујуб, гүјудиби јахынлығы зонаја гум тыхачы һәчминин 0,25-0,5 һиссәсиндә ахычылыг һәддинә гәдәр карбоһидрокенли маје илә долдурулмуш ғырынты вурулур. Семент вә ғырынтынын (1:0,15 - 1:0,20) күғләви минғары нисбәтиндә гум тыхачы

һәчминин 0,7-0,85 һиссәси минғарында семент мәһлулу илә ғырынты ғырынлығы вурулур.

(71)(73) Институт проблем глубинных нефтегазовых месторождений АН

Азербайджанской Республики (72) Ю.В.Садыхов, А.З.Ахмедов, А.А.Тагизаде, В.Ш.Исхаков, Э.С.Жидков.

(54) Способ крепления призабойной зоны пескопроявляющих скважин

(57) Сущность изобретения: определяют объем песчаной пробки. Готовят текучую смесь древесных опилок с соляной или нефтью и закачивают ее в пласт в количестве 0,25-0,5 объема песчаной пробки. Затем готовят цементный раствор с опилками, взятыми в количестве 0,15-0,20 от массы цемента. Раствор закачивают в пласт в количестве от 0,7-0,85 объема песчаной пробки. Дебит скважин по нефти после крепления практически не уменьшается.

(51) E 21 В 37/00, 27/00

(11) P 960023

(22) 01.12.94.

(71)(73) Дөвләт Елми-тәдғигат Лајиһә Институту

«Дәнизнефтьгазлајиһә»

(72) Ә.Б.Сүләјманов, Н.Һ.Әфәндијев, С.М.Аббасов, О.И.Әфәндијев, К.Г.Мәмәдов, Е.М.Бајрамов, Ә.М.Ширинов, М.Н.Аллаһвердијева, Ф.К.Кәримов

(54) Нефт тујуларында гум тыхачыны тамилдәмак үчүн аваданлыг

(57) Нефт тујуларында гум тыхачыны тамилдәмак үчүн көвдә, көвдәдә јерләшдирилмиш телескопик боручуда јерләшмиш втулкада гурулмуш харичи винт чыхынгылы штокдан, табуелдичи ва вуручу нафасликлардан, көвдә шикаја инеби фырланмасы мүмкүн олан шток үзәриндә јерләшдирилмиш фрездән тәшкили олунмуш гуру олулла фәриләнер ки, о подшибник һиссәләрлә тәһиз сдилмишдир, ника винтвари формалардыр ва штока моькәм бәркидилмишдир, һәмчинин шток су-гум татышыгы кечмәси үчүн ичи бош һалдадыр, подшибник һиссәләр исә втулканын даһили сәтһиндә јерләшдирилмишдир.

(71)(73) ГосНИПИ «Гипроморнефтегаз»

(72) А.Б.Сулейманов, Н.Г.Эфендиев, С.М.Аббасов, О.И.Эфендиев, К.Г.Мамедов, Э.М.Байрамов, А.М.Ширинов, М.Н.Аллахвердиева, Ф.К.Керимов.

(54) Устройство для очистки нефтяной скважины от песчаной пробки

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности, в частности к устройствам для очистки нефтяных скважин от песчаной пробки. Задачей изобретения является предотвращение заклинивания штока с наружным винтовым выступом при очистке и повышение его

эффективности. Сущность изобретения заключается в том, что устройство для очистки нефтяной скважины от песчаной пробки, включающее корпус, размещенное в корпусе телескопической патрубке, шток с внешней винтовой нарезкой, установленной во втулке, размещенной в телескопическом трубке, приемный и нагнетательный клапаны, фрезу, установленную на штоке с возможностью вращения относительно корпуса и пику, снабжено подшипниковыми устройствами, пика выполнена винтообразной форме и жестко прикреплена к штоку, причем шток выполнен полым для прохода водопесчаной жидкости, а подшипниковые узлы выполнены в виде размещенных на внутренней поверхности втулки гнезд с установленными в них стальными шариками для взаимодействия с винтовой нарезкой штока. Использование предлагаемого изобретения позволит сократить время на проведение одного ремонта и повысит эффективность очистки скважины от пробки.

(51) E 21 B 43/32

(11) P 960061

(22) 27.09.96

(60) 1503395

(32) 17.08.87

(71) (73) 'Дәнизнефтьгазлајинә' Елми-Тәдғигат Лајинә Институту
(72) Әсәдзадә Әсәд Ибраһим Әждәр оғлу, Ахундов Әли Маһмуд оғлу, Мәммәдов Назим Һәсән оғлу, Абдуллајев Тејмур Ибраһим оғлу

(54) Нефт лажларынын сечмә

тәмизләмә үсулу илә
сулашдырылмасы

(57) Ихтира нефт сәнајесинә, хүсүсән нефт лајларынын тәмизләнмә үсулуна аидир. Мәгсәд - лајын сулашдырма илә әһәтәсини артырмаг вә мәһсулу сулашмыш нефтчыхарма гујуларында сујун тәчрид ишләринин сәмәрасини артырмагдыр. Үсулда тәклиф едилир ки, мәһсулу сулашмыш нефтчыхарма гујуларында тәчрид сипәри јаратмамышдан әввәл онун диб зонасында депрессия зонасы јарадылыр. Бу, суварма гујусундан маје көтүрмәклә лаја кечирилир. Сонра тәчрид иши апарылыр. Нәтичәдә гујуја су ахынынын гаршысы алыныр вә лајда олан су әввәлләр ишләнмәдә иштирак етмәјән зона вә саһәләрә сүзүлүр. Беләликлә лајын су илә әһәтәси артдығындан онун нефт верими артыр. Нефтчыхарма саһәсиндә дренаж саһәси јарандығындан тәчрид сипәри кејфијјәтли олур вә она көрә тәчрид ишләри арасы мүддәт артыр. Бу исә эләвә нефт артымы вә тәчрид ишләринә сәрф олан хәрчләрин азалмасы демәкдир.

(71) (73) Государственный научно-исследовательский и проектный институт по освоению месторождений нефти и газа
(72) Асад-заде Асад Ибрагим Аждар оглы, Ахундов Али Махмуд оглы, Мамедов Назим Гасан оглы и Абдуллаев Теймур Ибрагим оглы

(54) Способ селективного регулирования заводнения нефтяного пласта

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности и предназначено для регулирования разработки нефтегазовых месторождений. Цель - повышение эффективности способа за счет увеличения охвата пласта заводнением и улучшение изоляции в обводненных пропластках в добывающих скважинах. Предварительно перед созданием изоляционного экрана в добывающих скважинах создают депрессионное поле. Последнее создают откачкой жидкости через нагнетательные скважины до уменьшения водопритока в добывающих скважинах. В последующем пластовый флюид добывают через добывающие скважины. Таким образом в результате использования данного способа резко увеличивается эффективность изоляционных работ и охвата пласта заводнением, что способствует повышению нефтеотдачи пласта.

(51) E 21 B 47/12

(11) P 960024

(22) 16.05.95

(71)(73) Дөвләт Елми-Тәдгигат
Лајиәә Институту
"Дәнизнефтгазлајиәә"

(72) Б.А.Кирш, З.М.Ачалов,
С.М.Алхазов

(54) Газыма просеси заманы гујуларын лүләсиндә мүрәкәбләшмәнин тәјин едилмәси үсулу

(57) Тэгбн саһәси: нефт, газ вә ксоложи-кәшифијат сәнајеси, хусусилә, ләјларында газ ајрылмасы мүмкүн ола билән гууларын газылмасы. Үсулун маһијәти: гуу киришиндә газма насосунун тәзјигини, гуу чыхышында газма насосунун мәһсулдарлығыны Q вә гуунун дәринлијини H_k өлчмәкдән вә гуу үстүнә нәзәрән тәзаһүрүн јерләшмә јерини тә'јининдән ибарәтдир. Јенилик ондан ибарәтдир ки, газма просеси заманы гуу киришиндә газма мәһлулунун новда икән температуру t_0 вә көвдәдән әввәл газма дәстәјиндәки температуру ејни вахта өлчүлүр, температурларын гјмәтләри електрик сигналларына чеврилир, онлар күчләндирилдикдән сонра картограма јазылыр, өлчүлмүш гјмәтләр гуунун газылмасынын гуу дәринлијинин һәр 33 метринә температурун 1°C артмасы градиентини нәзәрдә тутан нормал шәраит үчүн јазылмыш гјмәтләрлә тутушдурулур вә чыхышда, көстәрилән градиентин позулмасы илә температур артмасы һалында һесаб олуноур ки, тәзаһүр факты мүүјјән едилиб. Сонра көвдәдән әввәл јохлама температур өлчүлмәси иши апарылыр вә тәзаһүр факты көвдәдән әввәл газма мәһлулунун дөвријјәси даһилиндә t_1 температурунун дәјишилмәсилә тәсдиг олуноур. Бу заман гуунун дәринлијинин өлчүлмәсини газма мәһлулунун артмыш температурла нова даһил олма мағамындан апармаг лазымдыр, газма сүр'әтинин гјмәти v мүүјјән олуноур, тәзаһүр олдугу јер $H_{гәз}$ исә гуу үстүнә нәзәрән,

ашагыдакы дүстурла мүүјјән олуноур:

$$H_{гәз} = H_k (2 - 4Q/\pi(D^2 - d^2) v),$$

бурада: D вә d - гууғун вә газма бору кәмәринин даһили даиметрләридир. Техники нәтичә ондан ибарәтдир ки, гуу мәһсулунун кәнара атылмасы еһтималы барәдә хәбардарлығын едилмәси вахтында тә'мин олуноур, бу да вахтында тәдбирләр көрмәјә имкан верир.

(71)(73) ГосНИПИ
'Гипроморнефтегаз'
(72) Б.А.Кирш, З.М.Аджалов,
С.М.Алхазов

(54) Способ выявления осложнений в стволе скважины в процессе бурения

(57) Область применения: нефтяная, газовая и геологоразведочная промышленность, в частности бурение скважин, из препластков которых возможно выделение газа. Сущность способа включает измерение на входе в скважину давления бурового насоса, производительности бурового насоса на выходе скважины Q и глубины H_k скважины и определения места расположения проявления относительно устья скважин. Новым является то, что в процессе бурения одновременно измеряют температуру бурового раствора в келебе на входе в скважину t_k и перед стояком в буровом рукаве t_1 , преобразуют значения температур в

электрический сигнал, который поле усиления записывают на картограмму, сравнивают величину измеренной температуры с записью температуры, произведенной для нормальных условий бурения скважин с учетом градиента ее увеличения на 1°С на каждые 33 м глубины скважины и в случае увеличения температуры на выходе с нарушением указанного градиента считают, что факт проявления установлен, затем производят контрольные измерения температуры перед стояком подтверждают факт проявления измерением температуры t_1 перед стояком в пределах кругооборота бурового раствора, при этом глубину скважин измеряют на момент начала поступления в желоб бурового раствора с повышенной температурой, устанавливают значение скорости бурения V , а место расположения проявления $H_{пр}$ относительно устья скважины определяют по формуле:

$$H_{пр} = H_k \left\{ 2 - \frac{4Q}{\pi(D^2 - d^2)V} \right\}$$

где: D и d внутренние диаметры скважины и буровой колонны труб. Технический результат заключается в том, что обеспечивается своевременное предупреждение о возможном выбросе продукции скважины, что дает возможность принять меры предупреждения.

- (51) Е 21 В 37/06
 (11) Р 960028
 (22) 01.12.94

(71) (73) «ДанияНефтГазЛайф» институту
 (72) Э.Б.Сүлейманов,
 К.Г.Маммадов, Э.М.Ширинов,
 Н.Б.Нуриев, М.А.Агарунов,
 С.А.Сүлейманова

(54) Газлифт гујуларынын истисмарында лифт боруларында парафин чөкмөсүнө гаршы мүбаризә үсуллары

(57) Ихтира нефт гујуларынын газлифт үсулу илә истисмарына, хусусән дә лифт боруларында парафин чөкмөсүнө гаршы мүбаризә үсуларына ашдыр. Ихтиранын мәгсәди лифт боруларында һәм парафинли, һәм дә асфалт-гатран чөкмөсүнүн гаршысыны алмагдыр. Бору арасы мүһитә гујуунун һасилатындан асылы олараг барабар дозаларла фәсиләсиз әтраф мүһит температурунда конденсатын вурулмасындан ибарәт олан газлифт гујуларынын истисмарында лифт боруларында парафин чөкмөсүнә гаршы мүбаризә үсулунда габагчадан гују мәһсулунун су тәркиби өлчүлүр, гујуја газ конденсат СФМ, мәсәлән МЛ-72(80) препараты илә ејни вахтда вурулур, о чүмләдән конденсат вә СФМ-нин сәрфи ашагыдакы асылылыгла тә'јин едилир:

$$v_{пр} = K Q_m \eta$$

$$v_k = 240 - 37,5 Q_m \eta$$

$v_{пр}$ - СФМ-нин сәрфи, л/күн
 v_k - газконденсатынын сәрфи, л/күн
 Q_m - гујуунун һасилаты, м³/күн ($Q_m < 130$ м³/күн)
 Q_c - су һасилаты, м³/күн
 $\eta = Q_c / Q_m$ - мәһсулун сулашма әмсалы

$K = 1 \cdot 10^{-4}$ - кечид эмсали
Ихтирарын техникки самараси
нефтичхарма аваданлыгынын
парафин чокмасиндан
тэмизланмәси ва просесини
ганаатинин артамасыдыр.

(72) А. Б. Сулейманов,
К. Г. Мамедов, А. М. Ширинов,
Н. Б. Нуриев, М. Я. Агарунов,
С. А. Сулейманова

(73) ГосНИПИ
«Гипроморнефтегаз»

(54) Способ борьбы с отложениями парафина в лифтовых трубах при газлифтной эксплуатации скважин

(57) Изобретение относится к области эксплуатации нефтяных скважин газлифтным способом, а именно к методам борьбы с парафинистыми отложениями в лифтовых трубах. Задачей изобретения является предупреждение образования как парафинистых, так и асфальтосмолистых отложений в лифтовых трубах. Это достигается тем, что в способе борьбы с отложениями парафина в лифтовых трубах при газлифтной эксплуатации скважин, включающем закачку газового конденсата в межтрубное пространство при температуре окружающей среды дозированными порциями непрерывно с равномерным расходом, определяемым в зависимости от производительности скважины, предварительно измеряют показатель обводненности продукции скважины, осуществляют закачку газового конденсата одновременно

совместно с закачкой
поверхностно-активного
вещество (ПАВ), например,
препарата МЛ-72 (80), причем
расход конденсата и ПАВ
определяют по зависимостям:

$$v_{np} = K Q_{ж} \eta$$

$$v_k = 240 - 37,5 Q_{ж} \eta$$

v_{np} - суточный расход ПАВ, л/сут

v_k - суточный расход газового конденсата, л/сут

$Q_{ж}$ - дебит скважины, м³/сут
($Q_{ж} < 130$ м³/сут)

$Q_{в}$ - дебит воды, м³/сут

$\eta = Q_{в}/Q_{ж}$ - коэффициент обводненности продукции.

$K = 1 \cdot 10^{-4}$ - переводной коэффициент.

Техническим результатом изобретения является повышение эффективности удаления парафинистых отложений в нефтепромысловом оборудовании и увеличение экономичности процесса.

(51) Е 21 В 21/08, 47/12

(11) Р 960029

(22) 13.10.92

(71)(73) Алхазов Сијавуш

Мәммәдијә оғлу

(72) С.М.Алхазов, Б.А.Кирш,
З.М.Ачалов

(54) Газма просесиндә
газтәһлүкәли вәзијјәтин
габагчадан ашкар едилмәси
үчүн гурғу

(57) Тәтбиг сәһәси: нефт-газ сәһәјеси, хүсусән дә нефт вә газ гүјуларынын газылмасы. Ихтиранын мәгсәди газма просесиндә јүксәк газтәзаүрлү вә газтәһлүкәли вәзијјәтин габагчадан ашкар едилмәси барәсиндә мә'луматын

догрулугуну артырмагдыр. Мәдлуун тэзиги, сәрфи вә дәриндик веричилари, чеверичиләр, реле, сүзкәчләр, күчләндиричиләр вә ишараверичиләрдән ибарәт гүрү атава оларат тэзигин вә сәрфин нормал гүмәтинин һәдләринин дәјишмәси блоклары, мүмкүлүк әмсалыны нәзәрә алмагла ејни вахтада мајенин тэзигинин азымасы вә сәрфинин жүксәлмәси ишарәсинин сечилмәси вә мүгајисәси блоку, газтәлүкәли вәзијјәт үчүн тэзигин вә сәрфин критериләринин ташшырыгы блоклары, тэзигин вә сәрфин бөйрән һәдләринин дәјишмә бүдүдләрү блоклары, еътијат әмсалыны нәзәрә алмагла ејни вахтада тэзигин вә сәрфин һәдләринин кечилмәси сигналынын сечилмәси вә мүгајисәси блоку илә тәъвиз олунмушдур.

(71)(73) Алхазов Сиявуш
Мамедия оглу
(72)С.М.Алхазов, Б.А.Кирш,
З.М.Аджалов

(54) Устройство для раннего обнаружения газоопасной ситуации в процессе бурения

(57) Область применения: нефтегазовая промышленность, в частности бурение нефтяных и газовых скважин. Задачей является повышение достоверности информации о существенном газопроявлении и раннем обнаружении газоопасной ситуации в процессе бурения. Устройство, включающее датчики давления, расхода раствора, глубины, преобразователи, реле,

фильтры, усилители и сигнализаторы, дополнено блоками пределов изменения нормальных значений давления и расхода блоком сравнения и выбора одновременного понижения сигналов давления и повышения сигналов расхода раствора с учетом коэффициента допустимости K_d блока заданиями значений критерия давления и расхода при газоопасной ситуации, блоками пределов изменения критических значений и давления расхода, блоком сравнения и выбора сигналов одновременно переступивших величин критерий давлений и расхода с учетом коэффициента запаса K_z .

(51) Е 21 В 33/05

(11) Р 960009

(22) 06.06.95

(71) (72) (73) Н.Ш.Әлијев,
М.И.Исмајылов, В.Ј.Абдинов,
Р.Һады-Аға

(54) Јума башлығы

(57) Истифадә едилмәси: гујуларын әксинә јујулмасында гујуағзыны килләшдирмәк үчүн. Ихтиранын маъијјәти: башлыг көвдә вә резин манжетдән ибарәтдир. Көвдәнин јан тәрәфинә ики гысаборучуг бәркидилмишдир. Ашағыдакы гысаборучуг илә вурулан мајенин мүәјјән һиссәси тэзиг алтында көвдә илә резин манжет арасындакы бошлуға вурулуру вә бу мајенин тэзиги илә резин манжет јума боруларына сыхылыр. Бунунла да гују ағзында тәләб олунан киллик тә'мин едилір. Көвдәнин дахилиндә ашағы гысаборучуғун дәлијиндән јухарыда дајар

бәркидимишдир. Бу дајагын үст сәтһи даирәви чыхынты шәклиндә Һазырланмышдыр. Резин манжетин ашағы вә јухары отурачаглары кирипти Һазырланыр. Резин манжет көвдәнин дахилиндә дајаг үзәриндә отурдулан заман, дајагын чыхынтысы манжетин кириптисинә дахил олуp. Јухары аралыг Һәлгә дә манжетә отурулдугда бурада да лазым олан киплик әлдә едилиp. Нәһәјәт јивли гапаг көвдәјә бәркидилиp. Мүсбәт сәмәрә: јума башлығынын Һазырланма дәјәри ашағы олуp, конструксиянын садәлији нәтичәсиндә гују ағзында е'тибарлы киплик јараныp, башлығы тәтбиг етмәк олуp. Конструксиянын садәлији вә е'тибарлығы имкан верир ки, гум тыхачыны әксинә јума просесиндә јералты тә'мир ишләринин апарылма мүддәти сүр'әтләнсин.

(72) (73) Н.Ш.Алиев,
М.И.Исмаилов, В.Ю.Абдинов,
Р.Ади-ага

(54) Промывочная головка

(57) Использование: Для герметизации устья скважины при обратной промывке песчатых пробок. Сущность изобретения: головка состоит из корпуса и резинового манжета, сбоку его присоединены два патрубка, один для подвода промывочной жидкости, а другой для подвода части этой жидкости для прижатия резиновой манжеты к трубам, внутри корпуса жестко закреплен упор для установки

резиновой манжеты и над ней установлено промежуточное кольцо для предохранения манжеты от воздействия верхней крышки. Положительный эффект: снижение стоимости изготовления головки и простота конструкции позволяет ускорить продолжительность проведения подземного ремонта скважин.

(51) Е 21 В 33/05
(11) Р 960002
(60) SU 1821547 А1
(22) 15.06.90
(71)(73) Сүлејманов Әләкбәр
Бағыр оғлу
(72) Ә.Б.Сүлејманов,
Н.Һ.Әфәндијев, К.Г.Мәммәдов,
Ә.М.Ширинов, Х.Х.Хаиров,
С.М.Аббасов, Ә.Ә.Гасымов,
Н.Б.Әсәдов, И.И.Рзабәјов

(54) Гујунун сүзкәчәтрафы зонасыны бәркитмәк үчүн тәркиб

(57) Ихтира нефтчыхарма сәнајәсинә, мәз зәиф сementләнмиш гумдашы коллекторларындан тәшкил олуномуш мәсулдар ләјларын икинчи дәфә ачылмасында гујунун сүзкәчәтрафы зонасынын сementләнмәсинә аиддиp. Тәркиб ибарәтдиp, күт.%-и илә: сement 61,7-62,5; каустик сода 5,0-6,2; магнизиум 6,2-7,4; оксигетилдендифосфан туршусу 0,6-0,7; су-галаны. Тәклиф олулан тәркибин тәтбиги сement дашынын хлорид туршусунда Һәлл олмасы мүддәтинин узадылмасына имкан верир вә бунула да гујунун сүзкәчәтрафы зонасында сement дашынын давамлылығыны онун узун мүддәт истисмары мүддәтиндә тә'мин едир.

(71)(73) Сулейманов Алекбер Багир оглы

(72) А.Б.Сулейманов,
Н.Г.Эфендиев, К.Г.Мамедов,
А.М.Ширинов, Х.Х.Хаиров,
С.М.Аббасов, А.А.Гасымов,
Н.Б.Асадов, И.И.Рзабеков

(54) Состав для цементирования прифилтровой зоны скважин

(57) Сущность изобретения: состав содержит, мас. %: цемент 61,7-62,5; каустическая сода 5,0-6,2; магний 6,2-7,4; оксиэтилендифосфановая кислота (ОЭДФ) 0,6-0,7; вода - остальное. Сухую смесь компонентов перемешивают с водой. В поромысловых условиях цемент предварительно смешивается с магнием и хранится в отдельной емкости. Этот состав затворяется на заблаговременно приготовленном водном растворе, содержащем каустическую соду и ОЭДФ. Характеристика состава: повышается качество состава за счет увеличения срока растворения цементного камня в соляной кислоте.

(51) E 21 B 33/138

(11) P 960003

(60) SU 1640372 A1

(22) 26.08.88

(71)(73) Сүлейманов Элекбер Бағыр оглы

(72) Э.Б.Сүлейманов,
К.Г.Маммадов, Э.М.Ширинов,
З.Т.Насанов, Е.Б.Караш,
С.Ч.Ибрагимов, О.Г.Аббасов,
Э.Э.Маммадов

(54) Гујунун сүзкәчәтрафы зонасыны сементләмәк үчүн тәркиб

(57) Ихтира нефт-газ чыхарма сәнәсина, мәһз эәиф сементләмәш гүмләш коллекторларындан тәшкил олунмуш мәһсулдар ләјлары ачылмасына аиддир. Ихтираны мәһсәди дашын кечиричилијини артырмагла ејни вахта онун бүтөвлүјүнү сахламагдыр. Тәркиб ашагыдакы ингредиентләрдән ибарәтдир, күг.%-и илә семент 54,6-56,5; каустик сода 4,5-5,5; магниум 5,7-6,6; су-галаны. Тәркиб ән'әнәви үсулла мәһсулдар ләј зонасында кәмәрхасы бошлугу долдура билән һәчмдә һазырланыр. һәмин тәркибдән ибарәт олан семент дашына хлорид туршусу илә тә'сир етдикдә семент дашында кәмәрдәки перфорасија каналларынын диаметриндән бир гәдәр бөјүк диаметрли дешикләр јараныр. Сементләшмә вахты кәмәрдәки каналлар туршуда һәл олан материалла тутулулр.

(71)(73) Сулейманов Алекбер Багир оглы

(72) А.Б.Сулейманов,
К.Г.Мамедов, А.М.Ширинов,
З.Т.Гасанов, Э.Б.Караш,
С.Дж.Ибрагимов, О.Г.Аббасов,
Э.А.Мамедов

(54) Состав для цементирования прифилтровой зоны скважины

(57) Изобретение относится к нефтегазодобывающей

поромышленности, а именно к вскрытию продуктивных пластов, представленных слабозацементированными песчаными коллекторами. Цель изобретения - повышение проницаемости камня при одновременном сохранении его целостности. Состав содержит следующие ингредиенты при их соотношении, мас. %: цемент 54,6-56,5; каустическая сода 4,5-5,5; магний 5,7-6,6; вода остальное. Состав готовят традиционным способом в объеме, необходимом для заполнения заколонного пространства в зоне продуктивного пласта. При воздействии на цементный камень из данного состава соляной кислотой в камне образуется отверстие, по диаметру несколько больше диаметра перфорационных каналов в обсадной колонне. При цементировании каналы колонны заглужены кислоторастворимым материалом.

(51) E 21 B 43/27

(11) P 960031

(60) SU 1821551 A1

(22) 26.09.90

(71) Азәрбајчан Дөвләт Нефт Сәнәјеси Елми-Тәдғигат вә Лајиһә Институту

(72) Әлијев Назим Шамил оғлу

(73) Әлијев Назим Шамил оғлу

(54) Нефт лајынын туршу ишләнмәсинин үсулу

(57) Нефт лајынын туршу ишләнмәсинин үсулу нефт-газ чыхарма сәнәјесинә, хүсуси илә лајын гујудиби этрафына тәсир етмә үсулларына аиддир. Ихтиранын маһијјәти: гујуа ејни вахта туршунун сулу мәълулу вә

маје пропан вурулур. Лај үзрә туршунун һәрәкәт сүрәтинин артырылмасы, вурулан газдан ајрылан газын сүрәти һесабына әлдә едилир. Беләликлә, лајда туршу мәълулунун һәрәкәт сүрәти артыр, онун сүхурла көрүшмәси илә туршунун нејтраллашма сүрәти азалыр. Бу, просесин сәмәралијини артырыр, јени туршунун лајын даһа узга мөсафәсинә фәал вәзијјәтдә дахил олмасы үчүн шәраит јараныр.

(71) Азербайджанский государственный научно-исследовательский и проектный институт нефтяной промышленности

(72) Алиев Назим Шамил оглы

(73) Алиев Назим Шамил оглы

(54) Способ кислотной обработки нефтяного пласта

(57) Сущность изобретения: в скважину одновременно закачивают водный раствор кислоты и сжиженный пропан.

Бөлмә F. Механика; ишыгланма; иситмә; мұьәррих вә насослар; силаь вә сурсат; партлатма ишләри.

Раздел F. Освещение; отопление; двигатели и насосы; оружие и боеприпасы; взрывные работы.

(51) F 02 B 9/04

(11) P 960015

(22) 21.04.94

(71)(73) Азәрбајчан Елми-Тәдғигат һидротехники вә

Мелиорасија Институту Елм
Истеъсалат Бирлији
(72) Әмәдов Байрам Әли
Мәмәдали оғлу

(54) Чај сугәбуледичи гургусу

(57) Ихтира гидротехникаја,
билаваситә сугәбуледичи
гуртулара андир. Ихтираныи
вәзифәси сукәтүрәнә
чөкүтүләрини вә үзән
чисимләрини дахил оймасынын
азалмасы һесабына гургунын
ишинин еффеktivлижини
артырымасыдыр. Чај
сугәбуледичи гургусунун
мәнијјәти, әјрихәтли мәчрада
жерләшмиш тәълүкәли
сутуллајычыны, сипәр гургусуну,
јујучулары олан әјрихәтли
суашыраны вә чөкәк саһиллә
бучаг әмәлә кәтирән әјрихәтли
камераны вә онун
гаршысындакы
диб астанасыны, камеранын
чөкәк тәрәфиндә олан
сукәтүрәни вә сугәбуледичи
астананы бирләшдирмәк. О,
низамлајычы шлүз вә әјрихәтли
камеранын охуна паралел вә
онун боју үзрә жерләшмиш
мүдафиәдичи диварла тәһлиз
олунмушдур, сугәбуледичи
астана камеранын узуну боју
жерләшмәклә онун чөкәк саһили
илә сугәбуледичи галереја
јарадыр, белә ки, мүдафијәдичи
дивар сугәбуледичи астананын
гаршысында жерләшмәклә өзүнүн
ашағы һиссәси илә камеранын
диби арасында ьүндүрлүјү
сугәбуледичи астананын
ьүндүрлүјүнүн 0,4...0,6-сы гәдәр
олан сукәтүрән јарыг әмәлә
кәтирир, камеранын габарыг
тәрәфиндә исә узунуна јујучу
галерејасы олан суашыран вар,
сугәбуледичи вә јујучу
галерејаларын дибләри

камеранын дибиндән диб
астанасынын ьүндүрлүјү гәдәр
ашағыда жерләшир,
галерејаларын кириш вә
чыхышларында низамлајычы
шлүзлар гојулмушдур.

(71)(73) Научно-
производственное объединение
'Азербайджанский научно-
исследовательский институт
гидротехники и мелиорации'
НПО АзНИИГиМ.

(72) Ахмедов Байрам Али
Мәмәдали оғлу.

(54) Речное водозаборное сооружение.

(57) Речное водозаборное
сооружение, включающее
размещенную в криволинейном
русле щитовую плотину с
катастрофическим водосбросом
и продольной криволинейной
дамбой, имеющей промывные
отверстия и образующей с
вогнутым берегом
криволинейный карман, донный
порог, размещенный перед
карманом, водоприемник,
расположенный на вогнутом
берегу кармана и водоприемный
порог, отличающийся тем, что
оно снабжено шлюзами
регуляторами и защищенный
стенкой, расположенной
паралельно оси кармана по всей
его длине, а водоприемный
порог расположен по всей длине
кармана с образованием с
вогнутым его берегом
водоприемной галереи,
причем защитная стенка
установлена перед
водоприемным порогом с
образованием между дном
кармана и его нижней кромкой
окна высотой, равной 0,4-0,6

высоты водоприемного порога, дамба выполнена с продольной промывной галереей, дно водоприемной и промывной галереи расположено ниже кармана, на величину, равную высоте донного порога, а шлюзы регуляторы установлены в начале и конце галереи.

(51) F 03 G 7/00

(11) P 960001

(60) SU 1816893 A1

(22) 23.08.90

(71) (72) (73) Кони́ков Иосиф Петро́вич ва Кони́кова Фаина Петро́вна

(54) Пневмогидравлик мұһәррик

(57) Ихтира ыдромашынаҗырма сальәсинә андир вә һәм дә турбинләрнн генераторларыны һәрәкәтә кәгирмәк үчүн истифада едилә биләр. Галдырычы гүввәжә малик олан пневмогидравлик мұһәррик шагули вәзијјәтдә јерләшәп маје илә долдурулмуш камерадап ибарәтдир. Онуи ичәрисиндә еластики сонсуз трансмиссија јерләшир ки, онуи да үзән вә батан һиссәләри вардыр. Трансмиссија үзәриндә өртүлүб ачыла билән һәчмчикләр формасында ишчи орган вардыр ки, буилар да үзән вәзијјәтдә јуксәк тәзјикли һава вә ја исти газла бирләшдирилир. Бундан башга камеранын вә һәчмчикләрин диварларында сабит магнитләр јерләшдирилир. Бу магнитләрин еластики трансмиссијанын мајејә батан һиссәсиндә ејни гүтбләри бир-биринә гаршы, үзән һиссәсиндә исә әксинә јерләшдирилмишдир,

(71) (73) Кони́ков Иосиф Петро́вич и Кони́кова Фаина Петро́вна

(72) Кони́ков Иосиф Петро́вич и Кони́кова Фаина Петро́вна

(54) Пневмогидравлический двигатель

(57) Использование: изобретение позволяет повысить эффективность работы пневмогидравлических двигателей и может найти применение в качестве приводов электрических генераторов. Сущность изобретения: двигатель содержит заполненную жидкостью камеру и размещенную в ней погруженную в жидкость вертикально расположенную гибкую бесконечную трансмиссию с рабочими органами в виде складных емкостей. Трансмиссия приводится в движение всплывающим газом, подаваемым в емкости из источника газа высокого давления на участке их всплытия. При погружении емкостей они сжимаются силами отталкивания магнитов, закрепленных на стенках емкостей и камеры и ориентированы навстречу друг другу своими одноименными полюсами, а при всплытии - дополнительному расширению емкостей способствуют силы взаимного притяжения магнитов, обращенных друг другу на участке всплытия разноименными полюсами. Источник газа высокого давления может быть выполнен в виде скважины природного

газа или в виде ветроагрегата, соединенного с нагнетателем и воздушным аккумулятором давления в виде подземной емкости.

(51) F 04 F 1/18

(11) P 960050

(22) 13.08.96

(32) 04.05.89

(71)(73) Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesi elmi-tədqiqat və Təcrübə İnstitutu

(72) Поладов Əлисаыб Рза оғлу

(54) Доври газлифт гурғусу

(57) Ихтира нефт-газчыхарма сənayесинə аиддир вə гујупун өз газынын енержиси ысабына онун фонтанурма мүддэтичи артырмага имкан верир. Ихтиранын мэгсэди фонтан гујуларынын мөьсулдарлыгыны артырмагдыр. Доври газлифт гурғусу газыгма ычми функцијасыны јеринə јетирэн горујучу кэмэр, пакер, газлифт клапаны илэ тэчыиз едилмиш галдырычы борулар вə онун ичэрисиндэ концентрик јерлэшдирилмиш экс клапанлы мэркэзи борулардан ибарэтдир, ејни заманда бору архасы фэза илэ əлагэлэнмэк үчүн мэркэзи борулар радиал боручуларла тэмин едилмишдир.

(71)(73) Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesi elmi-tədqiqat və Təcrübə İnstitutu

(72) Поладов Алисахиб Рза оғлу

(54) Установка периодического газлифта

(57) Изобретение относится насосостроению, в частности к конструкции периодического газлифта, и может быть использовано при проектировании гидротранспортных систем общепромышленного назначения. Цель изобретения - повышение производительности путем улучшения газоотделения в центральной трубе. Для достижения указанной цели центральная труба снабжена радиальным патрубком, посредством которого она сообщена с затрубным пространством.

(51) F 16 K 11/06

(11) P 960055

(22) 24.09.96

(71) Məişət və Texnologiya Burosu

(72) Həjbətov Oqtay Məmməd oğlu, Bağırov Rəşad Bələbəj oğlu, Dəmirov Jəşar Bəjükkəş oğlu, Guliyev Fuad Həlil oğlu, İsmayilov Şahin Həsən oğlu, Əfəndiyev Bəyruz Məmməd Həsən oğlu

(54) Дөрдкедишли вентил

(57) Дөрдкедишли вентил пневмогидравлик системлэрэ аиддир вə кондиционерлэрдэ сојутмадан иситмэјэ вə эксинэ кечирилмэк үчүн истифадэ олуна билэр. Ихтиранын мэгсэди јүксэк етибарлы вə садələшмиш конструкция јаратмагдыр. Дөрдкедишли вентил ганаглары олан ичи бош корпусдан ибарэтдир. Корпусун ичэрисиндэ онун бошлуғуну ики јерэ бөлэн, кэрэкэтдэ олан золотник јерлэшир. Вентил јүксэк вə

ашагы тәҗитли бору кәмәрлари ва ики ишчи хәтти мұнафиғ капиляр боручулар васитасилә идара едән клапанла ва соленоидла бирләшбдир. Идара едән венгилни ичарисинда бир башында сүрүнкәч, о бири башында јај олан тәканчы һиссә вардыр. Идара едән венгилни бошлуғу бир тәрәфдән дајагла, о бири тәрәфдән үзәриндә дешикләр олан ва капиляр боручуларла бирләшмиш венгил ловьәси илә мөлдудлашдыр. Сүзкәчин јан сәғи цилиндрик пилләвары шакилдәдир. Оун венгил ловьәси үзәриндә һәрәкәт етмәјә ва оз оху атрафында сәрбәст фырланмаға имканы вардыр. Венгил ловьәсинә јанышан тәрәфдә сүрүнкәчдә сфера шәклиндә дәриликләр вардыр. Тәканчынын бир тәрәфиндә едилмиш јонуг назикдиварлы бору илә әмәлә кәтирдији јол, дајағ ва венгил ловьәсинин бошлуғуну бирләшдирир.

(71) (73) Специальное проектно-конструкторское бюро бытовых кондиционеров

(72) Эйбатов Октай Мамед оглы, Багиров Рауф Балабек оглы, Дамиров Яшар Боюккиши оглы, Гулиев Фуад Халил оглы, Исмаилов Шахин Гасан оглы, Эфендиев Бахруз Мамедгасан оглы.

(54) Четырехходовой клапан

(57) Четырехходовой клапан относится к пневмогидравлическим системам и может быть использовано в кондиционерах

для переключения режима работы с охлаждения на тепловой и обратно. Задачей изобретения является создание четырехходового клапана повышенной надежности и упрощенной конструкции. Четырехходовой клапан содержит полый корпус с крышками внутри которого подвижно установлено золотник, разделяющий полость корпуса на две камеры, трубопроводы высокого и низкого давлений и две рабочие линии, которые через соответствующие капиллярные трубки соединены с управляющим клапаном, с соленоидным узлом, внутри которого установлен толкатель, на одном конце которого установлен ползун, а на другом пружина. Полость управляющего клапана ограничена с одного конца упором, а с другой - клапанной доской, на которой выполнены отверстия, соединенные с капиллярными трубками. Ползун, установленный с возможностью перемещения по поверхности клапана и доски и свободного вращения вокруг своей оси, имеет цилиндрическую ступенчатую боковую поверхность. На стороне ползуна, прилегающей к клапанной доске, имеется углубление в виде сферы. На одной стороне толкателя выполнена лыска, образующая с тонкостенной трубой, представляющей собой корпус управляющего клапана, канал, соединяющий полости между упором и клапанной доской с толкателем.

(51) F 16 L 11/08
(11) P 960008

(22) 10.04.96

(71) (72) (73) Мусајев Аббас
Рамазан оглы

(54) Еластик бору

(57) Ихтира механикаја, хусусән да күчләндирирмәк үчүн диварларына арматур корүлмүш шлангларга анддир. Ихтиранын мәгсәди - давамлылығы арттырмагдыр. Арматурлајан гат еластик бору илә үст габыгы арасында јерләшдирилмиш вә боруја рулон шәклиндә елә долапмышдыр ки, рулонун јанашыг гатлары сыхылсын. Гат, арматурлајан материаллардан һазырланыб, ону ән азы бир тәрәфдән сүртүлмә әмсалы ашагы олан материал тәшкил едир.

(71) (72) (73) Мусаев Аббас
Рамазан оглы

(54) Гибкая труба

(57) Изобретение относится к механике, а именно к шлангам с усиливающей арматурой, заделанной в стенку. Цель изобретения - повышение прочности. Армирующий слой расположен между эластичной трубой и наружной оболочкой и накручен на трубу в форме рулона с возможностью уплотнения смежных слоев рулона. Слой выполнен из армированного материала и содержит по меньшей мере с одной стороны материал с низким коэффициентом трения.

(51) F 17 C 9/00

(11) P 960069

(22) 16.10.96

(71) (73) Фотоэлектроника
Елми-Тәдғигат Институту
(72) Вәзиров Гикмәт Нијази
оглу, Ибраһимов Ибраһим Намиг
оглу, Кајдалов Сергеј
Александрович, Манафов Асиф
Әбул оглу

(54) Сојуг мајени өтүрмәк
үчүн чияз

(57) Ихтира криокен техникасына анддир вә сојуг мајени криостата өтүрмәк үчүн истифадә едилә биләр. Ихтиранын һәлл етдији мәсәлә кичик криостатлар үчүн чиязын јени конструксијаны јаратмагдыр. Чияза криостатла ики коаксиал бору васитәси илә бирләшмиш истилик изолјасијасы олан габ дахилдир. Харичи борунун бир учу габын маје үчүн бошлуғуна бирләшиб, дахили борунун бир учу габын бухар үчүн бошлуғуна бирләшиб, онун о бири учу исә криостатын дахилиндә јерләшмиш харичи борунун о бириси учунун диварында ачылымыш дешијә керметик бирләшиб. Криостатын дахилиндә јерләшмиш харичи борунун учунун диварында бир сыра, учалыг боју бир-бириндән харичи борунун дахили диаметриндән аз олмајан мәсафәдә јерләшмиш әләвә дешикләр вар, дахили борунун бошлуғу исә һәр бир дешијә боручугла бирләшиб. Харичи борунун бошлуғуна бирләшмиш дешикләрин диаметрал әкс тәрәфиндә бир сыра әләвә дешикләр вар. Ихтиранын техники нәтичәси кичик диаметрли криостатлар үчүн чиязын е’тибарлылығыны арттырмагдыр.

(71) (73) Научно-исследовательский институт фотозлектроники

(72) Везиров Хикмет Ниязи оглы, Ибрагимов Ибрагим Намик оглы, Кайдалов Сергей Александрович, Манафов Асиф Абдул оглы

(54) Устройство для подачи хладагента

(57) Изобретение относится к криогенной технике и может быть использовано для подачи жидкого хладагента в криостат, например, фотоприемника. Задача изобретения - разработка новой конструкции устройства для криостатов малого размера. Устройство содержит теплоизолированную емкость, соединенную криостатом посредством двух коаксиальных трубопроводов. Внешний трубопровод одним концом подключен к жидкостному пространству емкости, внутренний трубопровод одним концом сообщен с паровым пространством емкости, а другой его конец герметично присоединен к отверстию, выполненному в стенке другого конца внешнего трубопровода, размещенного внутри криостата. Размещенный внутри криостата конец внешнего трубопровода имеет ряд дополнительных отверстий в стенке, расположенных по высоте на расстоянии друг от друга не меньше величины внутреннего диаметра внешнего трубопровода, при этом полость внутреннего трубопровода подключена к каждому из отверстий посредством

патрубков. Этот же конец внешнего трубопровода имеет ряд дополнительных отверстий в стенке, расположенных диаметрально противоположно отверстиям, к которым подключена полость внутреннего трубопровода. Технический результат изобретения - повышение надежности устройства для криостатов малого размера.

(51) G 01 J 1/44, 3/36

(11) P 960082

(22) 27.12.96

(71) (73) М.Əзизбəјов адына Азəрбajан Нефт Академијасы (72) Мирсəлимов Рамиз Мейди оғлу, Əлијев Рүфəт Мəммəd оғлу, Тағыјев Рафаел Əбүлфəз оғлу, Бəкирова Лалə Рүстəм гызы

(54) Јерин тəбии объектлəринин оптик-физики кəмијјəтлəрини өлчмək үчүн гурғу

(57) Ихтира спектروفотометријажа айдир вə Јерин тəбии еътијатларынын вə этраф мұытин мəсəфəдэн зондлама методу илə тəдгигиндэ истифадэ олуна билэр. Ихтиранын мəгсəди гурғунун кириш һиссəсиндэ оптик-механики һиссəлəрин эвəзинэ ики маје-кристал дефлекторун истифадэ олунамасы јолу илə апарат хəрчлəринин азалдылмасы, механики һиссəлəрин ихтисары, өлчүнүн дəгиглијинин вə е'тибарлығынын артырылмасы, гурғунун тез ишə дүшмəсини тə'мин етмəkдир. Тəклиф олунан гурғу, ики маје кристал дефлектордан, ачарлардан, гига блокундан, N-каналлы фотогəбуледици

гургудан, басы ки, нныг сүзкөчлөрүндөн, миңас күчлөндүрүчүдөн тәшкил олуруб, коммутасија блокундан, аналог-рагәм чевирчиси блокундан, микроконтроллер вә јадлаш гургусундан ибарәтдир, белә калда маје кристал дефлекторун идарәедичи киришләри ујгун олараг ачарларып чыхышларына гошулур, бәмин ачарларып сигнал киришләри гйда блокунун чыхышларына, идарәедичи киришләри исе микро пазарәт чыхазынын чыхышларына гошулур.

(71) (73) Азербайджанская государственная Нефтяная Академия им. М.Азизбекова
(72) Мирсалимов Рамиз Мехти оглы, Алиев Руфат Мамед оглы, Тагиев Рафаэль Абулфаз оглы, Бакирова Лана Рустам кызы

(54) Устройство для измерения оптических параметров наземных природных объектов

(57) Устройство относится к спектрометрии и может быть использовано при исследовании природных ресурсов Земли и окружающей среды методом дистанционного зондирования (ДЗ). Задачей изобретения является уменьшение аппаратных затрат, исключение механических узлов, повышение быстродействия, точности и надежности измерения в приемной части устройства двух жидкокристаллических дефлекторов, взамен оптикомеханических узлов. Предлагаемое устройство

содержит два жидкокристаллических дефлектора, ключи, блок питания, N-канальное фотоприемное устройство, состоящее из светофильтров, фотоприемников, масштабных усилителей, блока коммутации, блока аналогоцифрового преобразования, микроконтроллера запоминающего устройства, при этом управляющие входы жидкокристаллических дефлекторов соответственно подключены к выходам ключей, выходы которых подключены к выходам блока питания, а управляющие входы ключей подключены к выходам микроконтроллера.

(51) G 21 F 9/16
(11) P 960030
(22) 26.06.96
(71) (73) И.Г.Јесман адына Азербайчан Елми-Тәдигат Энеркетика Институту
(72)Јусифова Валидә Чавад кызы

(54) Радиоактив туллантыларын бәркидилмәси үсулу

(57) Радиоактив туллантыларын бәркидилмәси үсулу маје радиоактив туллантыларын зәрәрсизләшдирилмәси сәһәсинә аиддир вә радиоактив дузлу мәхсуллар (чәнләрдә әмәлә кәлән чөкүнтүләр) вә ишләнмиш иондәјишмә гатранларын бәркидилмәси заманы истифадә едилә биләр. Ихтиранын мөгсәди радиоактив туллантыларын бәркитмә просесини садәләшдириб, онларын миғдарыны 200 - 250 вә артыг күглә һиссәјә гәдәр артырмагла сәмәрәлилији јүксәлтмәкдир.

Ихтиранын асас мәзи истифада олунмуш радиоактив поңдаңишма гатраптарыннн вә 60 вә јухары һәмликдә радиоактив маје туллангыларын чөкүнтүләринн полимер композицион материаллар эпоксид гатраны ЭД-20, фурфуроласетон мономернн ФАМ вә баркидичи АФ-2 илә отаг температурида гарышдырыб барк чысим һалына кәтирмәкдир. Бу үсул баркитмә просесинн садәләшдириб, онун итгисидн сәмәрәллијини јүксәлдир.

(71) (73) Азербайджанский научно-исследовательский институт энергетики им.И.Г.Есьмана

(72) Юсифова Валида Джавад кызы

(54) Способ отверждения радиоактивных отходов

(57) Способ отверждения радиоактивных отходов относится к области обезвреживания жидких радиоактивных отходов и может быть использовано при отверждении радиоактивных солевых сплавов (кубовых остатков) и отработанных ионообменных смол. Задачей изобретения является упрощение процесса отверждения радиоактивных отходов, повышение его экономичности путем повышения степени наполнения до 200 - 250 мас. частей и выше. Сущность изобретения состоит в том, что ионообменные смолы и отработанные жидкостные

радиоактивные отходы с влажностью до 60% и выше (кубовые остатки) вводят в полимерные композиционные связующие: эпоксидная смола ЭД-20, фурфурол-ацетиловый мономер ФАМ. И отвердителем ангидол АФ-2 осуществляют их перемешивание и отверждение при температуре окружающей среды.

(51) H 01 J 1/70

(11) P 960073

(51) H 01 J 9/12

(11) P 960067

(22) 16.10.96

(71) (73) Фотоэлектроника Елми-Тәдғигат Институту

(72) Вәзиров Никмәт Нијази оглу, Ибраһимов Ибраһим Намиг оглу, Поставничева Нелли Михајловна

(54) Електрон-оптик чевиричи

(57) Ихтира электрон техникасы саһәсинә аиддир (вакуумлу фотоэлектрон чыһазларына) вә елетрон-оптик чевиричиләри (ЕОЧ) истесалында истифаде едилә биләр. Ихтиранын һәлл етдији мәсәлә ЕОЧ-ун конструксијасынын мүкәммәләшдирилмәсидир. ЕОЧ фотокатоддан, лүминофор вә алүминиум лајындан ибарәт олан лүминесцент экрандан ибарәтдир. ЕОЧ онунла фәргләнир ки, алүминиум лајынын үстүнә хром вә алүминиум гарышығындан ибарәт олан әләвә лај чәкилиб, бу лајда хрому мигдары 2-10 дәфә алүминийун мигдарындан

чоҳдур, лажин галилчилығы исә 10-30 нм-дир. Ихтиранин техникни нәтижәси экранни паразит ишиг вермәсинин азалдылмасы вәситәси илә тәсвирин кәйфијәтинин артырдылмасыдыр. ЕОЧ-ун өмрүнүн узалдылмасы вә онун дүзалма технолокијасынын асанлашдырдылмасыдыр.

(71) (73) Научно-исследовательский институт фотоэлектроники
(72) Везиров Хикмет Ниязи оглы, Ибрагимов Ибрагим Намик оглы, Поставничева Нелли Михайловна

(54) Электронно-оптический преобразователь

(57) Изобретение относится к электронной технике, а именно к вакуумным фотоэлектронным приборам и может быть использовано при выпуске электронно-оптических преобразователей (ЭОП). Задача изобретения - усовершенствование конструкции ЭОП. ЭОП содержит фотокатод и люминесцентный экран, состоящий из слоя люминофора и слоя алюминия. ЭОП отличается тем, что на слой алюминия дополнительно нанесен слой, состоящий из смеси хрома и алюминия, причем содержание хрома в слое в 2-10 раз превышает содержание алюминия, а толщина слоя равна 10-30 нм. Технический результат - повышение качества изображения за счет уменьшения фона экрана, повышение долговечности,

упрощение, технологии изготовления.

(71) (73) Фотоэлектроника Елми-Тадигат Институту
(72) Вазиров Хикмет Ниязи оглу, Ибраһимов Ибраһим Намиг оглу, Кајдалов Сергеј Александрович, Әләкбәров Сәтгар Әлиһејдәр оглу

(54) Күмүш-оксикен-сезиум фотокатодлу фотоэлектрон чийазы

(57) Ихтира электрон техникасы саһәсинә, мәъз вакуумлу фотоэлектрон чийазларына (ФЕЧ) аиддир вә мисал үчүн, электрон-оптик чевиричиләрин (ЕОЧ) истеһсалында истифадә едилә биләр. Ихтиранын һәлл етдији мәсәлә күмүш-оксикен-сезиум фотокатодлу ФЕЧ конструкциясынын мүкәммәлләшдирилмәсидир. Фотоэлектрон чийаз алтлығын үстүнә бухарланмыш метал даирә шәклиндә олан манжетдән, бир һиссәси алтлығын үстүндә, о бири һиссәси исә манжетин үстүндә јерләшмиш фотокатоддан вә манжетин үстүндә фотокатодун алтында јерләшмиш күмүш лајы шәклиндә әләвә даирәдән ибарәтдир. Манжетин лајынын диаметри исә манжетин дахили технолоји даиметринә бәрабәрдир. Ихтиранын техники нәтижәси фотокатодун манжетлә, онун дахили даирә боју илә бирләшән јериндә фотокатод лајын јарыгыны ләгв етмәк үсулу илә чийазын е'тибарлылығыны артырмагдыр.

(71) (73) Научно-исследовательский институт фотоэлектроники

(72) Везиров Хикмат Ниязи оглы, Ибрагимов Ибрагим Намиг оглы, Кайдалов Сергей Александрович, Алекперов Саттар Апигейдар оглы

(54) Фотоэлектронный прибор с серебряно-кислородно-цезиевым фотокатодом

(57) Изобретение относится к области электронной техники, а именно к вакуумным фотоэлектронным приборам (ФЭП) и может быть использовано при выпуске, например, электронно-оптических преобразователей (ЭОП). Задача изобретения - усовершенствования ФЭП с серебряно-кислородно-цезиевым фотокатодам. Фотоэлектронный прибор содержит манжету в виде напыленного на подложке, фотокатод, одна часть которой находится на подложке а другая - на манжете и дополнительное кольцо в виде слоя серебра, расположенное на манжете под фотокатодом, при этом внутренний диаметр манжеты превышает внутренний технологический диаметр ее, а внутренний диаметр дополнительного слоя серебра равен внутреннему технологическому диаметру манжеты. Технический результат, который может быть получен при осуществлении изобретения, заключается в повышении надежности за счет устранения разрыва пленки фотокатода в месте соприкосновения с манжетой по внутренней ее окружности.

(51) H 01 J 9/42

(11) P 960066

(22) 16.10.96

(71) (73) Фотоэлектроника Елми-Тадгигат Институту

(72) Везиров Хикмат Ниязи оглу, Ибрагимов Ибрагим Намиг оглу, Кайдалов Сергей Александрович

(54) Күмүш-оксиген-сезиум фотокатодлу фотоэлектрон чыбазынын мәшг үсүлү

(57) Ихтира электрон техникасына айдир вә вакуумлу фотоэлектрон чыбазларынын истьсалында истифадә едилә биләр. Ихтиранын ыәли студи мәсәлә фотоэлектрон чыбазларынын мәшгинин мә'лум үсүлунун мүкәммәләшдирилмәсидир. Үсула чыбазын гыздырылмасы, онун вакуум сорулмасы, фотокатодун ишылгандырылмасы, чыбаза импулсулу анод кәркинлижинин вә дәжишән магнит саһәсинин тә'сири дахилдир. Анод кәркинлижинин импулсарынын актив узуплугу магнит саһәсинин рәгс периодундан чох олан дүзбучагылы формаја салыныр, белә ки, магнит саһәсинин рәгсинин һәр периодунда онун интенсивлижинин сыфра бәрәбәр гижмәти N дәфә (N=1, 2, 3,...) elektrik саһәсинин интенсивлижинин гижмәтинин чыбазын экранынын мәшги үчүн бөһран гижмәтдән чох олан анына дүшүр. Ихтиранын техники пәтичәси күмүш-оксиген-сезиум фотокатодлу фотоэлектрон чыбазларынын мәшгинин ефективлижинин артырылмасыдыр.

(71) (73) Научно-исследовательский институт фотоэлектроники
(72) Везилов Хикмет Ниязи оглы, Ибрагимов Ибраһим Намиг оглы, Кайдалов Сергей Александрович

(54) Способ тренировки фотоэлектронного прибора с серебряно-кислородно-цезиевым фотокатодом

(57) Изобретение относится к области электронной техники и может быть использовано при изготовлении вакуумных фотоэлектронных приборов. Задача изобретения - усовершенствование известного способа тренировки фотоэлектронного прибора. Способ включает прогрев прибора с одновременной откачкой, облучение фотокатода и воздействие на прибор пульсирующим анодным напряжением и переменным магнитным полем. Импульсы анодного напряжения формируют прямоугольной формы, активная длительность которых превышает период колебания магнитного поля таким образом, что в течение каждого периода колебания магнитного поля нулевое значение его напряженности N раз, где $N=1, 2, 3, \dots$ приходится на момент значения электрического поля, большего критического значения для тренировки экрана прибора. Технический результат, который может быть получен при осуществлении способа, заключается в повышении

эффективности тренировки фотоэлектронного прибора с серебряно-кислородно-цезиевым фотокатодом.

(51) H 01 J 31/50
(11) P 960070
(71) (73) Фотоэлектроника Елми-Тэдгигат Институту
(72) Везилов Хикмет Ниязи оглу, Ибраһимов Ибраһим Намиг оглу, Еминов Шихамир Осмат оглу, Элэкбаров Саттар Элибејдәр оглу

(54) Электрон-оптик чевиричи

(57) Ихтира электрон техникасы саъасинә аиддир (вакуумлу фотоэлектрон чыһазларына) вә электрон-оптик чевиричиләрин (ЕОЧ) истеъсалында истифадә едилә биләр. Ихтиранын ғәлл етдији мәсәлә ЕОЧ-ун конструкторсијасынын мүкәмәлләшдирилмәсидир. ЕОЧ-а кириш фотокатоду, кириш сәтъинин үстүндә каналларын арасында вә кириш сәтъи тәрәфиндән каналларын дахили сәтъинин үстүндә әләвә фотокатодлу микроканал лөвәчији вә лүминесцент экран дахилдир, бундан әләвә фотокатод микроканал лөвәчијинин каналларынын дахили сәтъинин үзәринә кириш тәрәфдән лөвәчијинин галынылығынын 0,25 гәдәриндән аз олмајан дәринлијә чәкилиб вә бу фотокатодун галынылығы 100 - 1000 о, електрик мүғавимәти исә лөвәчијин каналларынын мүғавимәтиндән аз дејил. Ихтиранын техника нәтичәси ЕОЧ-ун һәссаслығынын артырылмасыдыр.

(71) (73) Научно-исследовательский институт фотоэлектроники
(72) Везиров Хикмет Ниязи оглы, Ибрагимов Ибрагим Намик оглы, Эминов Шихамир Осмат оглы, Алекперов Саттар Алигейдар оглы

(54) Электронно-оптический преобразователь

(57) Изобретение относится к электронной технике, а именно к вакуумным фотокатодным приборам и может быть использовано в производстве электронно-оптических преобразователей (ЭОП).
Задача изобретения усовершенствование конструкции ЭОП. ЭОП содержит входной фотокатод, микроканальную пластину с дополнительным слоем фотокада на входной поверхности между каналами и внутренней поверхности каналов со стороны входной поверхности, а также люминесцентный экран, при этом дополнительный фотокатод нанесен на внутреннюю поверхность каналов со стороны входной поверхности на глубину не менее 0,25 от толщины пластины слоем толщиной 100 - 1000 о с электросопротивлением не менее сопротивления каналов пластины. Технический результат изобретения - повышение чувствительности ЭОП.

(51) H 01 J 31/50
(11) P 960071

(71) (73) Фотоэлектроника Елми-Тадгигат институту
(72) Везиров Бикмет Ниязи оглу, Ибрагим Ибрагим Намиг оглу, Кайдалов Сергей Александрович, Элекбаров Саттар Элибейдар оглу

(54) Фотоэлектрон чыназын манжети

(57) Ихтира вакуум чыназларына аиддир вэ мисал үчүн, электрон-оптик чевиричилэрин истеьсалында истифаде эдилэ билэр. Ихтиранын кэлл етдији мäsэлэ мæ'лум манжетин конструксиясынын мукæммæллæшдирилмасидир. Манжет шæффаф алтлыгын үстүнэ чæкилмиш вэ харичи электрик контакты илæ бирлæшмиш даирæви металл кайдыр. Манжет онунла фæрглæнир ки, онун 0,1 - 2 мм бојунда дахили сæрьæджаны саһæси, гæдричæн сыфра гæдар азалмаг шæрти илæ дæјишæн галынлыгда дүзæлддилиб. Ихтиранын техники нæтичæси манжет-фотокатод сæрьæдиндæ олан кечидин мугавимæтинин азалмасы васитæси илæ чыназын чæрæјана дөзүмлүјүнүн артырылмасыдыр.

(71) (73) Научно-исследовательский институт фотоэлектроники
(72) Везиров Хикмет Ниязи оглы, Ибрагимов Ибрагим Намик оглы, Кайдалов Сергей Александрович, Алекперов Саттар Алигейдар оглы

(54) Манжета электронного прибора

(57) Изобретение относится к вакуумным приборам и может быть использовано при выпуске, например, фотоэлектронных умножителей или электронно-оптических преобразователей. Задача изобретения - совершенствование конструкции известной манжеты. Манжета представляет собой нанесенный на прозрачную подложку и соединенный с внешним электрическим контактом слой металла в виде кольца. Манжета отличается тем, что ее внутренняя приграничная область протяженностью 0,1 - 2 мм изготовлена с переменной толщиной, постепенно уменьшающейся до нуля. Технический результат изобретения - увеличение токоустойчивости путем уменьшения сопротивления перехода на границе манжета-фотокатод по внутренней приграничной области манжеты.

(51) H 01 J 40/16

(11) P 960068

(22) 16.10.96

(71) (73) Фотоэлектроника
Елми-Тэдгигат Институту

(72) Везиров Хикмэт Ниязи
оғлу, Ибраһимов Ибраһим Намиг
оғлу, Кайдалов Сергеј
Александрович

(54) Фотоэлектрон чийазы

(57) Ихтира электрон техникасы саъясинә аиддир вә мухтәлиф дахили вә харичи факторларын тә'сири нәтижәсиндә баш верән фотокатодларын градусија просесинә нәзарәт етмәкдән өтрү вакуумлу фотоэлектрон чийазларын истеъсалында истифадә едилә биләр. Ихтиранын һәлл етдији мәсәлә

фотоэлектрон чийазларын конструктор сijasнын мукәммәлләшдирмәкдир. Фотоэлектрон чийазына вакуумлу көндә, алтын вә анод дахилдир. Алтыннын үстүндә онун диаметринә нисбәтән симметрик оларак ики идентик, бир бири илә гальваник алағәси олмајан дүзбучаг формалы фотокатод јарадылыб. Фотокатодларын һәр биринин ики әкс кәнары ики манжетин үстүндә јерләшиб, һәр фотокатодун ени онун манжетләринин арасында олан мәсафәдән 3,0-3,3 дәфә артыгдыр вә һәр манжетин ајрыча електрик чыхышы вар. Ихтиранын техники нәтижәси факторларын ајрыча тә'сир етмәк имканышы јаратмаг үсулу илә дахили вә харичи факторлар нәтижәсиндә фотокатодун деградасија просесини өјрәнмәкдән алынған нәтижәнин һәгигијлијинин артырмагдыр.

(71) (73) Научно-исследовательский институт
фотоэлектроники

(72) Везиров Хикмет Ниязи оғлу,
Ибрагимов Ибрагим Намиг оғлу,
Кайдалов Сергей
Александрович

(54) Фотоэлектронный прибор

(57) Изобретение относится к области электронной техники и может быть использовано в производстве вакуумных фотоэлектронных приборов для контроля процесса деградации фотокатодов под воздействием различных внешних и внутренних факторов. Задача изобретения -

усовершенствования конструкции фотоэлектронного прибора. Фотоэлектронный прибор включает вакуумированную оболочку, подложку и плоский анод. На подложке симметрично по разные стороны ее диаметра создано два идентичных не связанных гальванически между собой фотокатода прямоугольной формы, два противоположных края каждого из которых расположен на двух манжетах, при этом ширина каждого фотокатода в 3,0-3,3 раза больше чем расстояние между манжетами, и каждая манжета имеет отдельный электрический вывод. Технический результат-повышение достоверности исследования процесса деградации фотокатодов за счет обеспечения раздельного воздействия факторов.

(51) Н 02 К 17/04

(11) Р 960033

(22) 04.07.96

(71) (73) Мәшһәт
Кондиционерләри Хүсуси
Лајиһә-Конструктор вә
Технологи Бүросу

(72) Гулијев Фуад Хәлил оғлу,
Һејдәров Вагиф Аббас оғлу,
Рзајев Едуард Рза оғлу, Һејбәтов
Октај Мәммәд оғлу, Бағыров
Рауф Балабәј оғлу, Бахышов
Намиг Мәммәд оғлу, Халыгов
Јашар Забит оғлу.

(54) Бирфазлы конденсаторлу
асинхрон мұғәррик

(57) Бирфазлы конденсаторлу
асинхрон мұғәррик електрик
машыңларына аиддир.
Ихтиранын мәгсәди сұр'әтләрин
тәнзимләнемә даирәсини

көиншәндирмәклә барабар, бу
сұр'әтин е'тибардылығыны
тәмин етмәкдир. Гаршыда
гојулан мәгсәд мұғәррика алава
конденсатор гошмагла әллә
едилер. Бу конденсатор
сұр'әтләри дәјишдирән ачарла,
көмәкчи сарғынын үмуми
нөгтәсини чыхачагына
бирләшдирилиб. Мұғәррикин
баш сарғысы көмәкчи сарғы илә
ардычыл бирләшдирилиб.
Көмәкчи сарғынын барабар
бөлүшдүрүмүш ики һиссәси
статорун ојуғларында јерләшир.
Мұғәррикин, һәмчинин ишчи
конденсатору вә сұр'әт
дәјишдирән ачары вар. Бу,
көмәкчи сарғыларын үмуми
чыхачагына бирләшдирилиб.

(71) (73) Специальное
Конструкторско-технологическое
бюро бытовых кондиционеров

(72) Гулиев Фуад Халил оғлу,
Хейдаров Вагиф Аббас оғлу,
Рзаев Эдуард Рза оғлу,
Хейбатов Октај Мамед оғлу,
Багиров Рауф Балабей оғлу,
Бахышев Намиг Мамед оғлу,
Халыгов Яшар Забит оғлу

**(54) Однофазный
асинхронный
конденсаторный
двигатель**

(57) Однофазный асинхронный
конденсаторный двигатель
относится к электрическим
машинам. Задача изобретения
заключается в расширении
диапазона регулирования низких
скоростей с обеспечением
надёжной работы при этих
скоростях. Поставленная задача
достигается тем, что двигатель
имеет дополнительный
конденсатор, который включен

между выводом общей точки двух частей вспомогательной обмотки и переключателем скорости. Двигатель имеет главную обмотку, последовательной, две части которой равномерно распределены по пазам расточки статора. Двигатель также содержит рабочий конденсатор и переключатель скорости, подсоединенный между выводом общей точки частей вспомогательной обмотки и общим выводом главной и вспомогательной обмоток.

(51) Н 02 К 17/04

(11) Р 960034

(22) 04.07.96

(72) Гулијев Фуад Хәлил оғлу, һейдәров Вағиф Аббас оғлу, Рзајев Эдуард Рза оғлу, һейбәтов Октај Мәммәд оғлу, Бағыров Рауф Балабәј оғлу, Бахышов Намиг Мәммәд оғлу, Халыгов Јашар Забит оғлу

(71) (73) Мәишәт
Кондиционерләри Хүсуси
Лајиә-Конструктор вә
Технологи Бүрөсү

(54) Бирфазлы конденсаторлу асинхрон мұһәррик

(57) Бирфазлы конденсаторлу асинхрон мұһәррик электрик мащынларына аиддир вә мәишәт кондиционерләринин компрессорларынын электрик мұһәррики кими тәтбиг едилә биләр. Ихтиранын мәгсәди - бөјүк ишә салма моментинә, јүксәк Ф.И.Ә., јахшылащдырылмыш электрик параметринә вә е'тибарлыға малик мұһәррикин жарәдылмасыдыр. Мұһәррик нагилләри статор јуваларында

гејри-мунгәзәм сыхлыгла
пајланан, саргач шәклиндә
һазырланмыш вә ардычылы
бирләшдирилимыш әсас вә
кәмәкчи долаглардан ибарәтдир.
Максимал сыхлыға малик
јувалар үчдә-ики һиссәсинә
долдурулмуш, әсас вә кәмәкчи
долаглар ујгун олараг һәр гүтбдә
беш вә дөрд саргачлы
һазырланыр.

(71) (73) Специальное
Конструкторско-технологическое
бюро бытовых кондиционеров
(72) Кулиев Фуад Халил оғлы,
Гейдаров Вагиф Аббас оғлы,
Рзаев Эдуард Рза оғлы,
Эибатов Октаи Мамед оғлы,
Байрамов Рауф Балабек
оғлы, Бахишев Намиг Мамед
оғлы, Халиков Яшар Забит
оғлы.

(54) **Однофазный
асинхронный
конденсаторный
двигатель**

(57) Однофазный асинхронный конденсаторный двигатель относится к электрическим машинам и может быть использован в электродвигателях компрессоров в бытовых кондиционерах. Задача изобретения - создание двигателя с увеличенным пусковым моментом, повышенным КПД, улучшенными электрическими параметрами и надежностью работы. Двигатель содержит последовательно соединенные главную и вспомогательную обмотки,

выполненные в виде катушек, размещенных в пазах на полюсах статора с неравномерной плотностью распределения проводников в пазах. При этом пазы с максимальной плотностью размещены по нейтральной оси статора, главная обмотка заполняет более двух третей его пазов, а главная и вспомогательная обмотки выполнены соответственно в виде пяти и четырех катушек на каждом полюсе.

КӨСТӘРИЧИЛӘР

УКАЗАТЕЛИ

Ихтира патентларин систем кестеричиси

Систематический указатель патентов на изобретения

БПТ МПК	Патентин номрəsi Номер патента	БПТ МПК	
A 23 C 9/12	P960041	E 21 B 33 138	P960021
A 24 F 1/30	P960026	E 21 B 37/00	P960023
A 61 B 5/00, 5/20	P960070	E 21 B 37 06	P960028
A 61 B 17/00	P960032	E 21 B 43/20	P960062
A 61 B 17/00	P960044	E 21 B 43/22	P960037
A 61 B 17/00	P960076	E 21 B 43/27	P960038
A 61 B 17/58	P960005	E 21 B 43/02	P960039
A 61 B 17/60	P960004	E 21 B 43/24	P960060
A 61 B 17/60	P960064	E 21 B 43/11	P960020
A 61 F 9/00	P960052	T 21 B 43/32	P960061
A 61 F 9/00	P960053	E 21 B 47/00	P960019
A 61 K 31/00	P960058	E 21 B 49/00	P960018
A 61 K 31/00	P960057	E 21 B 47/12	P960024
A 61 K 31/00	P960078	E 21 B 21/08	P960029
A 61 K 31/00	P960079	E 21 B 33/05	P960009
A 61 K 31/85	P960049	E 21 B 33/138	P960021
A 61 K 35/026	P960043	E 21 B 43/27	P960038
A 61 R 35/26	P960045	F 02 B 9/04	P960015
A 61 K 35/78	P960013	F 03 G 7/00	P960001
A 61 K 35/78	P960014	F 04 F 1/18	P960050
B 01 D 8/00	P960072	F 16 K 11/06	P960055
B 01 D 53/28	P960007	F 16 L 11/08	P960008
B 05 B 1/16	P960065	F 17 C 9/00	P960069
B 21 B 43/22	P960059	G 01 J 1/44	P960082
C 02 F 1/58	P960042	G 21 F 9/16	P960030
C 04 B 7/36	P960012	H 01 J 1/70	P960073
C 04 C 127/15	P960047	H 01 J 9/42	P960066
C 07 C 275/14	P960048	H 01 J 31/50	P960070
C 08 A 240/00	P960051	H 01 J 31/50	P960071
C 08 B 11/12	P960011	H 01 J 40/16	P960068
C 09 K 3/00	P960010	H 02 K 17/04	P960033
C 09 K 3/00	P960022	H 02 K 17/04	P960034
C 09 K 7/06	P960054		
C 09 K 7/02	P960025		
C 10 G 21/04	P960016		
C 10 M 101/02	P960017		
C 10 M 135/10	P960056		
C 10 M 135/10	P960035		
C 10 M 173/00	P960036		
D 01 B 1/06	P960046		
D 21 C 5/00	P960081		

Ихтира патентларининг саж кўстаричиси

Нумерационный указатель патентов на изобретения

P960001	F 03 G 7/00	P960045	A 61 K 35/26
P960002	E 21 B 33/05	P960046	C 10 M 173/00
P960003	E 21 B 33/138	P960047	C 04 C 127/15
P960004	A 61 B 17/60	P960048	C 07 C 275/14
P960005	A 61 B 17/58	P960049	A 61 K 31/185
P960007	D 01 D 53/28	P960050	F 04 F 1/18
P960008	F 16 L 11/08	P960051	C 08 A 240/00
P960009	E 21 B 33/05	P960052	A 61 F 9/00
P960010	C 08 B 11/12	P960053	A 61 F 9/00
P960011	C 08 B 11/12	P960054	C 09 K 3/00
P960012	C 04 B 7/36	P960055	F 16 K 11/06
P960013	A 61 K 35/78	P960056	C 10 G 21/4
P960014	A 61 K 35/78	P960057	A 61 K 31/00
P960015	F 02 B 9/04	P960058	A 61 K 31/00
P960016	C 09 K 7/02	P960059	B 21 B 43/22
P960017	C 10 M 135/10	P960060	E 21 B 43/24
P960018	E 21 B 49/00	P960061	E 21 B 43/32
P960019	E 21 B 47/00	P960062	E 21 B 43/20
P960020	E 21 B 43/11	P960064	A 61 B 17/60
P960021	E 21 B 33/138	P960065	B 05 B 1/16
P960022	C 09 K 3/00	P960066	H 01 J 9/42
P960023	E 21 B 37/00	P960068	H 01 J 40/16
P960024	E 21 B 47/12	P960069	F 17 C 9/00
P960025	C 09 K 7/06	P960070	H 01 J 31/50
P960026	A 24 F 1/30	P960071	H 01 J 31/50
P960028	E 21 B 37/06	P960072	B 01 D 8/00
P960029	E 21 B 21/08	P960073	H 01 J 1/70
P960030	G 21 F 9/16	P960076	A 61 B 17/00
P960031	E 21 B 43/27	P960078	A 61 K 31/00
P960032	A 61 B 17/00	P960079	A 61 K 31/00
P960033	H 02 K 17/04	P960081	D 01 B 1/06
P960034	H 02 K 17/04	P960082	G 01 J 1/44
P960035	C 10 M 101/02		
P960036	C 10 M 135/10		
P960037	E 21 B 43/22		
P960038	E 21 B 43/27		
P960039	E 21 B 43/02		
P960040	D 21 C 5/00		
P960041	A 23 C 9/12		
P960042	C 02 F 1/58		
P960043	A 61 K 35/026		
P960044	A 61 B 17/00		

Системный указатель свидетельств на товарные знаки

ЭХБТ МКТУ	Шаһадатнамаларинин нөмрөсн		
	Номера свидетелств		
01	N950032	05	N950004
01	N950039	05	N950005
02	N950032	05	N950006
03	N950001	05	N950007
03	N950032	05	N950008
03	N950034	05	N950009
03	N950035	05	N950010
03	N950036	05	N950011
03	N950037	05	N950012
03	N950039	05	N950013
03	N950049	05	N950014
03	N950050	05	N950015
03	N950051	05	N950016
03	N950052	05	N950017
03	N950053	05	N950018
03	N950054	05	N950019
03	N950055	05	N950020
03	N950056	05	N950028
03	N950058	05	N950029
03	N950059	05	N950032
03	N950060	05	N950039
03	N950061	05	N950045
03	N950062	05	N950046
03	N950063	05	N950047
03	N950064	05	N950048
03	N950065	05	N950069
03	N950066	05	N950074
03	N950067	05	N950080
03	N950068	05	N950081
03	N950070	05	N950083
03	N950071	05	N950084
03	N950072	05	N950085
03	N950073	05	N950086
03	N950075	05	N950087
03	N950076	05	N950088
03	N950077	05	N950089
04	N950032	05	N950090
05	N950003	05	N950091

Эмтээ нншалары шөадэтнамэлэрнннн систем костарнчнн

Системный указатель свидетельств на товарные знаки

ЭХБТ
МКТУ

Шөадэтнамэлэрнн
нөмрөш
Номера свнтелств

05	N950092	23	N950032
05	N950093	23	N950098
05	N950094	24	N950032
05	N950095	24	N950039
05	N950096	25	N950032
05	N950097	25	N950039
07	N950033	25	N950044
07	N950042	26	N950068
07	N950044	27	N950032
07	N950032	28	N950027
08	N950021	29	N950045
09	N950025	30	N950032
09	N950040	30	N950039
09	N950043	30	N950045
09	N950032	31	N950045
10	N950044	32	N950014
11	N950023	32	N950030
12	N950024	32	N950041
12	N950026	32	N950045
12	N950033	33	N950045
12	N950042	33	N950082
12	N950044	34	N950032
14	N950031	35	N950038
14	N950032	35	N950040
15	N950044	36	N950022
16	N950001	36	N950040
16	N950021	41	N950100
16	N950032	42	N950002
16	N950040	42	N950038
16	N950061		
16	N950078		
16	N950079		
16	N950099		
18	N950032		
19	N950032		
21	N950032		
22	N950032		
22	N950039		

Нумерационный указатель свидетельств на товарные знаки

N950001	03 04 16	N950021	09 16 37
N950002	42	N950022	36
N950003	05	N950023	12
N950004	05	N950024	12
N950005	05	N950025	09
N950006	05	N950026	12
N950007	05	N950027	28
N950008	05	N950028	05
N950009	05	N950029	05
N950010	05	N950030	32
N950011	05	N950031	14
N950012	05	N950032	01 02 03 04 05 08 10 14 16 18 19 21 22 23 24 25 27
N950013	05		
N950014	32		
N950015	05		
N950016	05		
N950017	05		
N950018	05		
N950019	05		
N950020	05		

Нумерационный указатель свидетельств на товарные знаки

N950032	30	N950044	07
	34		09
	07		37
N950033	12		11
	03		12
N950034			13
	03		35
N950035		N950045	05
	03		29
N950036	03		30
			31
N950037			32
	35		33
N950038	37		
	42		
N950039	01	N950046	05
	03		
	05	N950047	05
	22		
	23	N950048	05
	24		
	25	N950049	03
	30		
	05	N950050	03
N950040	09	N950051	03
	16		
	35	N950052	03
	36		
		N950053	03
N950041	32	N950054	03
N950042	07	N950055	03
	12		
		N950056	03
N950043	09	N950057	05
N950044	07	N950058	03

Нумерационный указатель свидетельств на товарные знаки

N950059	03	N950072	03
N950060	03	N950073	03
N950061	03	N950074	03
	16	N950075	03
N950062	03	N950076	03
		N950077	03
N950063	03	N950078	16
N950064	03	N950079	16
N950065	03	N950080	05
N950066	03	N950081	05
N950067	03	N950082	33
N950068	03	N950083	05
	26	N950084	05
N950069	05	N950085	05
N950070	03	N950086	05
N950071	03	N950087	05
		N950088	05
N950041	32	N950089	05
N950042	07	N950090	05
	12	N950091	05
N950043	09	N950092	05
N950044	07		

Нумерационный указатель свидетельств на товарные знаки

N950093	05
N950094	05
N950095	05
N950096	05
N950097	05
N950098	23
N950099	16
N950100	03

**ДВУБУКВЕННЫЕ КОДЫ
ДЛЯ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ НАИМЕНОВАНИЙ СТРАН**

AE - Объединенные Арабские Эмираты	CY - Кипр
AF - Афганистан	CZ - Республика Чехия
AG - Антигуа и Барбуда	DE - Германия
AI - Англия	DJ - Джибути
AL - Албания	DK - Дания
AM - Армения	DV - Доминика
AN - Антильские острова	DO - Доминиканская Республика
AO - Ангола	DZ - Алжир
AR - Аргентина	EC - Эквадор
AT - Австрия	EE - Эстония
AU - Австралия	EG - Египет
AW - Аруба	ES - Испания
AZ - Азербайджан	ET - Эфиопия
BB - Барбадос	FI - Финляндия
BD - Бангладеш	FJ - Фиджи
BE - Бельгия	FK - Фолклендские (Мальвинские) острова
BF - Буркина Фасо	FR - Франция
BG - Болгария	GA - Габон
BH - Бахрейн	GB - Великобритания
BI - Бурунди	GD - Гренада
BJ - Бенин	GE - Грузия
BM - Бермудские острова	GH - Гана
BN - Бруней	GI - Гибралтар
BO - Боливия	GM - Гамбия
BR - Бразилия	GN - Гвинея
BS - Багамские острова	GQ - Экваториальная Гвинея
BT - Бутан	GR - Греция
BW - Ботсвана	GT - Гватемала
BY - Беларусь	GW - Гвинея-Бисау
BZ - Белиз	GY - Гайана
CA - Канада	HK - Гонконг
CF - Центрально-Африканская Республика	HN - Гондурас
CG - Конго	HR - Хорватия
CH - Швейцария	HT - Гаити
CI - Код д'Ивуар	HU - Венгрия
CL - Чили	ID - Индонезия
CM - Камерун	IE - Ирландия
CN - Китай	IL - Израиль
CO - Колумбия	IN - Индия
CR - Коста-Рика	IQ - Ирак
CU - Куба	IR - Иран (Исламская Республика)
CV - Острова Зеленого Мыса	IS - Исландия
	IT - Италия

ДВУБУКВЕННЫЕ КОДЫ
ДЛЯ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ НАИМЕНОВАНИЙ СТРАН

JM - Ямайка	NE - Нигер
JO - Иордания	NG - Нигерия
JP - Япония	NI - Никарагуа
KE - Кения	NL - Нидерланды
KG - Кыргызстан	NO - Норвегия
KH - Камбоджия	NP - Непал
KI - Кирибати	NR - Науру
KM - Коморские острова	NZ - Новая Зеландия
KN - Сент-Кристофер и Невис	OM - Оман
KP - Корея (Народная Демократическая Республика)	PA - Панама
KR - Корея, Южная	PE - Перу
KW - Кувейт	PG - Папуа Новая Гвинея
KY - Каймановы острова	PH - Филиппины
KZ - Казахстан	PK - Пакистан
LA - Лаос	PL - Польша
LB - Ливан	PT - Португалия
LC - Сент-Люсия	PY - Парагвай
LI - Лихтенштейн	QA - Катар
LK - Шри-Ланка	RO - Румыния
LR - Либерия	RU - Российская Федерация
LS - Лесото	RW - Руанда
LT - Литва	SA - Саудовская Аравия
LU - Люксембург	SB - Соломоновы острова
LV - Латвия	SC - Сейшельские острова
LY - Ливия	SD - Судан
MA - Марокко	SE - Швеция
MC - Монако	SG - Сингапур
MD - Молдова	SH - Остров Святой Елены
MG - Мадагаскар	SI - Словения
ML - Мали	SK - Словакия
MN - Монголия	SL - Сьерра-Леоне
MO - Макао	SM - Сан-Марино
MR - Мавритания	SN - Сенегал
MS - Монтсеррат	SO - Сомали
MT - Мальта	SR - Суринам
MU - Маврикий	ST - Сан-Томе и Принсипи
MV - Мальдивы	SV - Эль-Сальвадор
MW - Малави	SY - Сирия
MX - Мексика	SZ - Свазиленд
MY - Малайзия	TD - Чад
MZ - Мозамбик	TG - Того
NA - Намибия	TH - Тайланд
	TJ - Таджикистан
	TM - Туркмения

ДВУБУКВЕННЫЕ КОДЫ
ДЛЯ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ НАИМЕНОВАНИЙ СТРАН

TN - Тунис
TO - Тонга
TR - Турция
TT - Тринидад и Тобаго
TV - Тувалу
TW - Тайвань
TZ - Танзания
UA - Украина
UG - Уганда
US - США
UY - Уругвай
UZ - Узбекистан

VA - Ватикан
VC - Сан-Винсент и Гренадины
VE - Венесуэла
VG - Виргинские Британские острова
VN - Вьетнам
VU - Вануату
WS - Самоа
YE - Йемен
YU - Югославия
ZA - Южно-Африканская Республика
ZM - Замбия
ZR - Заир
ZW - Зимбабве

Сәнаје мүлкијјәти
Рәсми бұллетен N1
(Азәрбајчан вә рус дилләриндә)
Бакы - 1997

Јыгыја верилмиш 22.01.97. Чапа имзаланмыш 02.06.97.
Форматы 60x40 1/8. Офсет чап үсуду. Физики ч.в.18.0.
Тиражы 100. Сифариш: Информатика ЕИБ, Полиграфія сәһәси.